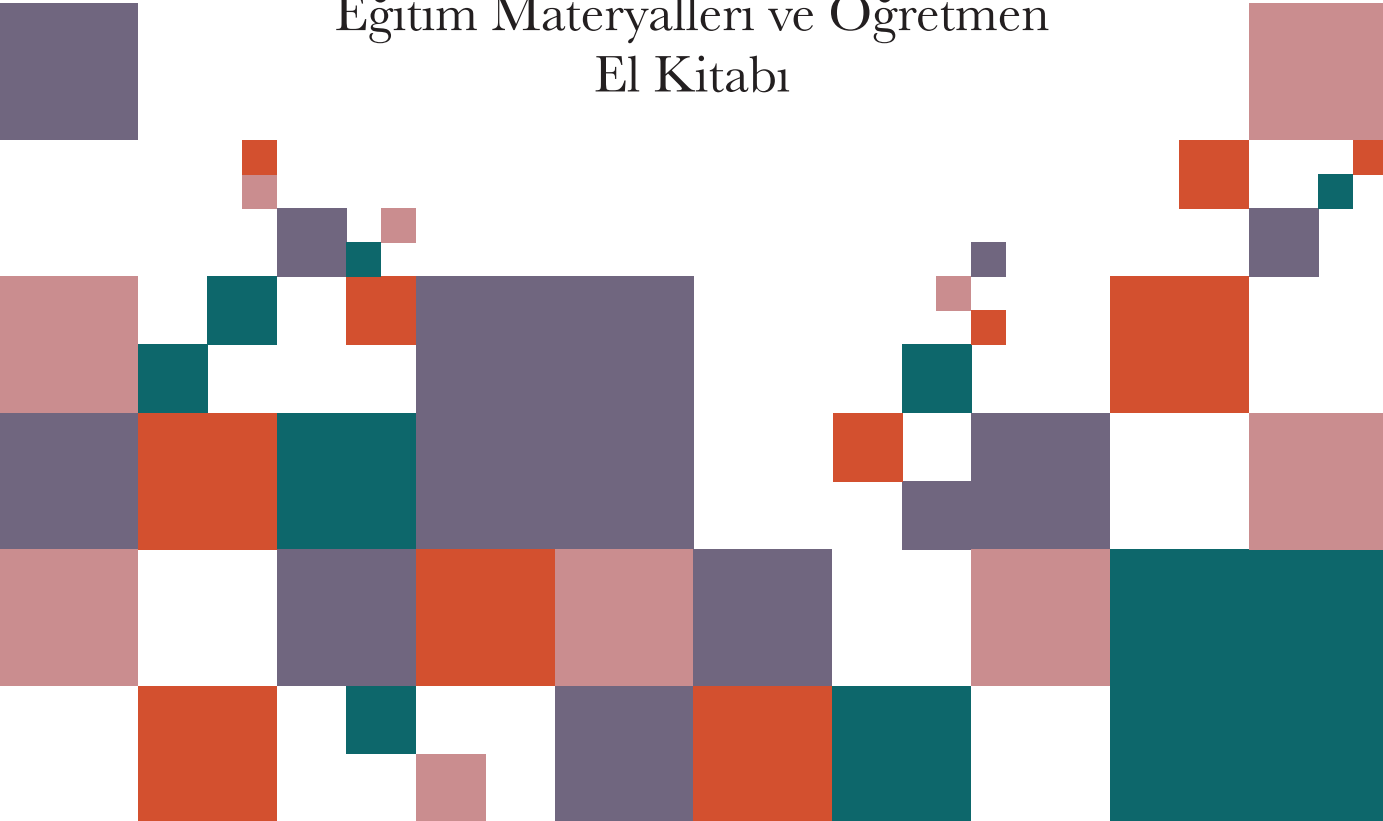

Çokdilli Dünyamız

Kıbrıs'ta Geçmişten Günümüze
Çokdilliliği İncelemek İçin Ek
Eğitim Materyalleri ve Öğretmen
El Kitabı

Çokdilli Dünyamız

Kıbrıs'ta Geçmişten Günümüze
Çokdilliliği İncelemek İçin Ek Eğitim
Materyalleri ve Öğretmen El Kitabı

óμιλος ιστορικού διαλόγου
και έρευνας **association**
for historical dialogue
and research tarihsel
diyalog ve araştırma derneği

Tarihsel Diyalog ve
Araştırma Derneği (AHDR)

Iceland
Liechtenstein
Norway
**Active
citizens fund**

Bu yayın Avrupa Ekonomik Alanı ve Norveç Hibeleri 2014-2021 Mali Mekanizması kapsamındaki bir Sivil Toplum Programı olan Active Citizens Fund'ın (Aktif Vatandaşlık Fonu) katkılarıyla yayınlanmıştır.

Sorumluluk Reddi: Bu kaynakta ifade edilen görüşler hibede bulunan kurum veya kuruluşların görüşlerini yansıtmayabilir. Telif hakkı sahipleriyle iletişime geçmek için her türlü çaba gösterilmiş olmakla birlikte, hakları istemeden göz ardı edilen herkesten özür diler, olası hata ve eksiklikleri düzeltmekten memnuniyet duyarız.

Proje Koordinatörü:

Özge Özoğul (4.21-10.23)
Asliye Dağman (11.23-2024)

Bilimsel Danışmanlar ve Editörler:

Elena Ioannidou, Çise Çavuşoğlu

Yazarlar ve Metin Editörleri:

Ioanna Charalambous, Elena Ioannidou,
Elisavet Kiourti, Özge Özoğul, Anthi Papadopoulou

Yayın Danışmanları:

Asliye Dağman, Loizos Loukaidis, Özge Özoğul

Çeviri:

Fatma Tuna

Redaksiyon:

Asliye Dağman, Özge Özoğul

Mizanpaj ve Tasarım:

Philippos Vasiliades

Baskı:

Kailas Printers and Lithographers Ltd.

İletişim Bilgisi

Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği (AHDR)
Adres: Home for Cooperation (Dayanışma Evi)
28 Markou Drakou Sokak
1102 Lefkoşa, Kıbrıs
E-posta: ahdr@ahdr.info
Websitesi: www.ahdr.info

Atf için:

Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği (AHDR). (2024).
Çokdilli Dünyamız: Kıbrıs'ta Geçmişten Günümüze Çokdilliliği İncelemek İçin Ek Eğitim Materyalleri ve Öğretmen El Kitabı.

İçindekiler

Önsözler	4		
Giriş	5		
Teşekkür	5		
Yazarlar Hakkında	6		
Ünite 1: El Kitabı Hakkında	8		
1.1 Giriş	9		
1.2 Eğitim Hedefleri ve Amaçları	10		
1.3 Kıbrıs'ta Dil Eğitimi: Genel Bilgi	11		
Ünite 2: Teorik Arka Plan Bilgisi	13		
2.1 Kavramlar ve Tanımlar	14		
2.1.2 Dil Varyasyonu ve Teması	14		
2.1.3 Dil İdeolojileri ve Daha Genel Toplumsal Bağlamın Etkisi	15		
2.1.4 Alternatif Eğitim Alanları Olarak Dilsel Çevreler	15		
2.2 Yöntemler ve Pedagojik Yaklaşımlar	16		
2.2.1 Sosyal Okuryazarlık	16		
2.2.2 Eleştirel Okuryazarlık	16		
2.2.3 Algısal Modalite/Öğrenme Stili Farklılıkları ve Çoklu Zekâ Kuramı	17		
Ünite 3: 'Nasıl Yapılır' Sayfaları	18		
3.1 Zihin Haritalama	19		
3.2 Yaratıcı ve İşbirlikli Yazma	20		
3.3 Sözlü Tarih Çalışması Nasıl Gerçekleştirilir?	20		
Örnek Mülakat İzin Formu	21		
Tarih	21		
3.4 Kısa Belgesel Filmlerin Hazırlanması	22		
3.5 Bir Münazaranın Düzenlenmesi ve Gerçekleştirilmesi	22		
Ünite 4: Eğitim Üniteleri	24		
4.0 Tüm Eğitim Ünitelerinin Özeti	25		
4.1 Bölüm 1: Çokdilliliği Anlamak: Bir Giriş	26		
4.1.1 Çokdillilikle İlgili Tanımlar	32		
4.1.2 Dil, Yeterlilik ve Uygulamalar	32		
4.1.3 Çokdillilik ve Dil Kullanımı Çalışma Kağıdı	33		
4.1.4 Tabu Kartları	34		
4.2 Bölüm 2: Dil Paletim: Çokdilliliğin Bireysel Unsurları	44		
4.2.1 Dil Ağacı	53		
4.2.2 Çokdilli Bir Birey Olarak Ben Kimim?	54		
4.2.3 Örnek Dil Biyografileri	62		
4.3 Bölüm 3: Dil İdeolojileri	62		
4.3.1 Profiller: Konuşan Kim?	67		
4.3.2 Nasıl ...' nin vatandaşı olunur...	69		
4.3.3 Argümanların Zihin Haritası	71		
4.3.4 Kıbrıslı Türkçesi Dil Kurumu	72		
4.3.5 Kim Haklı? Yakın Zamanda Gerçekleşen Protestoların Bir Parçası Olarak Rumca Üzerine Bir Tartışma	72		
4.3.6 Münazara (Tartışma) için Hazırlık	73		
4.4 Bölüm 4: Kıbrıs'taki Dilsel Çevre	74		
4.4.1 "Dilsel çevre" Nedir?	80		
4.4.2 Okulumdaki Dilsel Çevreler	81		
4.4.3 Kıbrıs'taki Dilsel Çevreler	82		
Kaynakça	83		
Ekler	87		

Önsözler

Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği (AHDR), eğitimciler ve öğrenciler için tasarlanmış, yaratıcılığı ve pratikliği bir araya getiren eğitim materyallerine bir yenisini eklemekten mutluluk duymaktadır. *Çokdilli Dünyamız: Kıbrıs'ta Geçmişten Günümüze Çokdilliliği İncelemek İçin Ek Eğitim Materyalleri ve Öğretmen El Kitabı*, akademisyen ve eğitimcilerin yanı sıra Kıbrıs Rum toplumu ve Kıbrıs Türk toplumundan temsilcileri içeren, çeşitli alanlardan uzmanların iş birliğiyle oluşturulmuştur. Bu yayın, AHDR'nin köklü yaklaşımıyla örtüşmektedir.

AHDR, entegrasyonu ve kapsayıcılığın geliştirilmesini, çeşitlilik arz eden bir toplum yapısının değerinin anlaşılmasını ve takdir edilmesini teşvik etmeyi öncelikli hedef olarak benimsemiştir. Bu bağlamda, el kitabı, toplum içindeki bireysel etnik kimlikleri kabul ederek, öğrencilere çok yönlü bir bakış açısı sunma ihtiyacını karşılamak amacıyla tasarlanmıştır. Kitap ayrıca, öğrencilerin toplumda var olan çokdilliliği fark etmelerine yardımcı olurken, öğretmenlerin sınıftaki ihtiyaçlarını giderecek kapsamlı bilgiler ve çeşitli öğretim yöntemleri içermektedir.

Bu el kitabının, öğrenciler arasındaki farklılıkların dikkate alınmasını sağlayacak şekilde tasarlanmış çeşitli aktivitelerle, eğitimcilere büyük fayda sağlayacağına inanıyoruz. Hem öğretmenlere, hem de öğrencilere çokdilliliği sorgulama ve anlama özerkliği sağlayan bu kitap, temelde eğitseldir. Ayrıca, bu kaynağın, öğrencilerin içinde yaşadıkları çağdaş toplumun karmaşıklıklarını anlamalarına ve kültürel farkındalıklarını geliştirmelerine katkıda bulunacağına inanıyoruz.

Kyriakos Pachoulides ve **Hale Silifkeli**
AHDR Eş Başkanları

Altı uzmandan oluşan bir ekibin parçası olarak, AHDR çatısı altında bu fikrin oluşumundan, koordinasyon ve araştırmasına kadar her evresinde aktif rol aldım. *Çokdilli Dünyamız: Kıbrıs'ta Geçmişten Günümüze Çokdilliliği İncelemek İçin Ek Eğitim Materyalleri ve Öğretmen El Kitabı*'ni sizlere sunmaktan büyük bir mutluluk duymaktayım.

Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği (AHDR), tüm öğrencilerin yararına olacak şekilde, yerelde karşılaşılan sınıf ortamında dilsel çeşitliliğin yönetilmesi gibi zorlukları ele alabilmek için, bu el kitabında atıfta bulunulan kılavuzlar ve ilham kaynağı olan uluslararası inisiyatiflerden hareketle, çokdilli ve kültürlerarası eğitim temeli üzerine inşa edilmiş eğitim materyalleri ve müfredat geliştirmeyi amaçlamaktadır. Dernek, bu el kitabı ve bunun gibi birçok kitap aracılığıyla kapsayıcı eğitime, kalıp yargıların yıkılmasına ve tüm öğrencilerin ve daha geniş bir okul topluluğunun, demokratik bir kültüre katılımını teşvik etmek için deneyimlerin paylaşılmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda AHDR, Kıbrıs'ta Sürdürülebilir Barış için Eğitim Politika Belgesi kapsamında yukarıda belirtilen çabalara paralel olarak, çokdilliliğin, dil öğreniminin ve Kıbrıs'taki dilsel çeşitlilikle ilgili araştırmaların yapılmasına vurgu yapmaktadır. Derneğin 20. yılında, yeni araştırmalara, projelere ve içinde yer aldığı çalışmalara yaptığı katkılar yoluyla, bu çabalarını önümüzdeki yıllarda da sürdürmesini içtenlikle diliyorum.

Özge Özoğul

Proje Koordinatörü ve Yazar

Giriş

Bu el kitabı, dil eğitimi, dil politikası ve toplumdilbilim alanlarında çalışan araştırmacı ve akademisyenlerin ortak çalışmasının bir ürünüdür. Çok boyutlu bir süreç çerçevesinde, sosyal bir pratik olarak okuryazarlığın yanı sıra, okullarda uygulanabilecek yaratıcı ve öğrenci merkezli yaklaşımlara odaklanarak, Kıbrıs'taki çokdillilik gerçeğine uygun, çağdaş pedagojik uygulamalarla desteklenen eğitim materyalleri geliştirmeyi amaçladık.

Eğitimin ve okul gibi resmî kurumların, tek taraflı dil ve kimlik anlayışlarının teşvik edildiği ve geliştirildiği yerler haline gelen siyasallaşmış bir bağlamda, bu el kitabı toplumsal ve dilsel dünyamızda farklılık ve çokluğun irdelenmesi ve anlaşılması için çok sayıda bilgi kaynağı sağlamayı amaçlamaktadır. Ekip, çokdilliliği hem teorik bir yapı, hem de Kıbrıs bağlamında günlük bir olgu olarak kavramsallaştırmak amacıyla bir dizi tema üzerinde çalışmıştır. Tarihsel ve bireysel bir olgu olarak çokdillilik, dil repertuarı ve dilsel çevre gibi konuları inceleyen bu el kitabı, öğretmen ve öğrencilere çokdillilik olgusunu kendi yerel bağlamlarında, bölünmüşlüğü'nün her iki yanında, Akdeniz genelinde ve dünyada analiz etmeleri ve tartışmaları için alternatif bir bakış açısı sunmaktadır.

Eğitim materyalleri, öğrencilerin ve öğrenenlerin çokdilli konuşmacılarla yapılan görüşmeler, bilimsel metinler ve grafitiler gibi çeşitli kaynaklardan elde edilen özgün ve çok modlu metinleri inceledikleri, eleştirel okuryazarlık ve tür temelli eğitim ilkelerine dayanmaktadır. El kitabı, aynı zamanda, pedagojik iş birliği ve yaratıcılık ilkelerini benimseyerek, öğrencileri daha güçlü birer özne haline getirme ve böylece daha katılımcı ve demokratik bir toplum anlayışını destekleme hedefindedir.

Elena Ioannidou
Bilimsel Danışman

Teşekkür

Bu el kitabı, çok sayıda uzman ve profesyonelin çalışması ve katkılarıyla hazırlanmıştır.

- Film Yapımcısı, Yapımcı & takım arkadaşı David Hands'e,
- Eğitim ünitelerini inceleyen Constandina Charalambous'a,
- Çokdillilik konusunda görüşme teklifimizi kabul eden ve anlattıklarıyla öğrencilere paha biçilmez bir birincil kaynak sağlayan Stephanos Stephanides, Alev Adil, Eleni Georgiou, Noora Rahmani, Boghos Avetikian, Nahide Merlen, Natalie Hami, Ümran Avni, Marios Vasili ve Joyce Mariam Mroueh'e,
- Uzun görüşmeleri yazıya aktaran ve çeviren Candoğan Özkan, Konstantinos Apostolou ve Christos El Khattab'a,
- Sokak röportajları videolarımızda yer almayı kabul eden herkese,
- 'Kıbrıs'ta Çokdillilik ve Dil Kullanımı' isimli video kapsamında sağlamış olduğu bilimsel katkılar için Matthias Kappler'e,
- Çekim sürecinde destek veren Doğa Sahir'e,
- Video kliplerinden ve 'Godot'yu Beklerken' adlı oyundan kesitleri videolarımızda kullanmamıza izin veren sırasıyla Monsieur Doumani, Oneblood ve Antilogos Tiyatrosu'na,
- Kıbrıs Müzesi'nde çekim yapmamıza izin veren Eski Eserler Dairesi'ne ve
- Mekânında çekim yapmamıza izin veren Rüstem Kitabevi'ne teşekkürü bir borç biliriz.

Yazarlar Hakkında

Ioanna Charalambous, *War Child Holland Syria Response Office'inde* (War Child Hollanda Suriye Müdahale Ofisi) Hibe Yöneticisi olarak görev yapmaktadır. 2016 yılından bu yana insani yardım sektöründe aktif bir şekilde çalışmaktadır. Orta Doğu'daki savaş ve çatışma koşullarından etkilenen çocuklara yönelik, bütüncül eğitim, psikososyal destek ve çocuk koruma programları yoluyla yardım çalışmalarını sürdürmektedir. Yakın zamanda, Kıbrıs'ta mülteci ve sığınmacı çocuklara, özellikle de ilk kabul merkezlerindeki refakatsiz çocuklara odaklanan bir programın kurulmasına öncülük etmiştir. Bunun öncesinde, Avrupa Komisyonu İnsani Yardım Departmanı'nda staj yapmış ve Kıbrıs'taki STK'larda görev almıştır. Ioanna King's College London'da, Dil, Etnisite ve Eğitim üzerine doktora ve yüksek lisans eğitimlerini, Kıbrıs Üniversitesi'nde ise ilköğretim üzerine lisans eğitimini tamamlamıştır.

Çise Çavuşoğlu İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalında Profesör olarak görev yapmaktadır. Lisans eğitimini Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde İngiliz Dili Eğitimi alanında, yüksek lisans eğitimini ise aynı üniversitenin Eğitim Bilimleri Bölümü'nde tamamlamıştır. 2006-2007 akademik yılında Binghamton Üniversitesi'ndeki SUNY'de Fulbright Yabancı Dil Öğretim Asistanı (FLTA) olarak görev alarak yabancılara Türkçe dersleri vermiştir. King's College London'da ESRC Quota Bursu ile finanse edilen doktora çalışması, Londra'da yaşayan Kıbrıslı Türk gençleri arasında etnik köken ve dil öğrenimi üzerine yoğunlaşmıştır. Yakın Doğu Üniversitesi'nde bir dönem İngilizce Öğretmenliği Bölüm Başkanı ve Eğitim Birimi Müdürlüğü yapmıştır. Yabancı dil öğrenme ve öğretme metodolojileri, dil öğrenimini ve dilsel kimlikleri etkileyen sosyolojik unsurlar, öğretmen kimliği ve çokdillilik konularında çok sayıda tez ve araştırma projesine danışmanlık yapmıştır. Araştırma konuları arasında etnik kimlik, kültür, katılımcıların günlük hayatta dil kullanımı ve çok kültürlü ortamlarda İngilizce öğrenme ve öğretme tutumları arasındaki ilişki bulunmaktadır.

Elena Ioannidou, Kıbrıs Üniversitesi (University of Cyprus) Eğitim Bölümü'nde Dil Eğitimi ve Toplumdilbilim alanında Yardımcı Doçent olarak görev yapmaktadır. Eğitim Çalışmaları (Dil uzmanlığı) alanında lisans, Southampton Üniversitesi'nde (Birleşik Krallık) Uygulamalı Dilbilim alanında yüksek lisans ve Toplumdilbilim alanında doktorasını tamamlamıştır. İlgi duyduğu araştırma konuları sosyal dil kuramı, dil varyasyonu ve eğitimde çokdillilik ile dil ve kimlik arasındaki karşılıklı ilişkilerdir. Dil pedagojilerinde ise eleştirel okuryazarlık, tür kuramı ve sistemik işlevsel dilbilgisine özel bir ilgisi vardır. Elena Ioannidou, dilbilimsel etnografi ve söylem analizine özel ilgi duyan kalifiye bir etnograftır. Kıbrıs'ta Romeika konuşanlar ve Türkiye'deki Giritli Türkler gibi dilsel olarak ötekileştirilmiş gruplara ilişkin kapsamlı araştırmalar yürütmüştür. Ayrıca, Kıbrıs Merkezi Cezaevi'ndeki mahkumlarla çalışarak, okuryazar kimliklerini geliştirmek ve dil ve okuryazarlık konularında özne olmalarına yardımcı olmak amacıyla daha eleştirel ve toplumsal okuryazarlık modelleri geliştirmiştir. Araştırma projeleri AB, Leventis Vakfı, Kıbrıs Eğitim Bakanlığı ve Kıbrıs Üniversitesi tarafından finanse edilmiştir. Çalışmaları *Linguistics and Education, Language and Education ve Multilingual* gibi uluslararası dergilerde yayımlanmıştır. Kıbrıs Okuryazarlık Derneği'nin kurucu üyesi ve Kıbrıs Dilbilim Derneği'nin yönetim kurulu üyesidir.

Elisavet Kiourti (PhD) Kıbrıs Avrupa Üniversitesi'nde (European University of Cyprus) misafir öğretim görevlisi olarak görev yapmakta, aynı zamanda Kıbrıs Üniversitesi'nde araştırma görevlisi ve Open University of Cyprus'ta (Kıbrıs Açık Öğretim Üniversitesi) Beşeri ve Sosyal Bilimler Bölümü'nde Akademik Koordinatör olarak çalışmaktadır. Dijital Teknolojiler ve Video Oyunları (Kıbrıs Üniversitesi) alanında doktora ve Bilgisayarlı Dilbilim (Essex Üniversitesi) alanında yüksek lisans derecesine sahiptir. Uzmanlığı, örgün ve yaygın eğitim için tasarlanmış uygulamalara odaklanarak, öğrenme için yeni teknolojilerin (örneğin, web tabanlı öğrenme ortamları, video oyunları, "serious games" (ciddi oyunlar), uygulamalar, simülasyonlar) içerik tasarımı ve uygulamasıdır. Dijital ortamda oyunlaştırılmış aktiviteler ve oyunlar içeren 5 eğitim kitabı yayınlamıştır. İlgi duyduğu araştırma alanları arasında teknoloji ile zenginleştirilmiş öğrenme ortamları, örgün ve yaygın eğitim, probleme dayalı ortamlar, sanal gerçeklik ortamları, metagaming, dil ve kimlik, oyunlarda bilişsellik ve sosyal iyilik hali yer almaktadır.

Özge Özoğul, el kitabının yazıldığı sırada Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği'nde (AHDR) çalışmaktaydı. Lefkoşalıdır ve Bask Bölgesi Üniversitesi'nde (University of the Basque Country) Eğitim (Okul, Dil ve Toplum) alanında doktorasını tamamlamıştır. Birleşik Krallık'taki Southampton Üniversitesi'nde lisans, Hollanda'daki Groningen Üniversitesi'nde ise Çokdillilik alanında Çokdilli Eğitim ve Dil Politikası Planlaması uzmanlığı ile yüksek lisans eğitimi almıştır. İlgi duyduğu araştırma alanları arasında çokdilli ve kültürlerarası eğitim, dilsel çeşitlilik ve kimlik yer almaktadır. 2020 yılından bu yana Akdeniz Kadın Arabulucular Ağı (MWMN) üyesidir. AHDR'deki görevi süresince, Kıbrıs'taki toplumlar arasında ve toplumların kendi içinde diyalog, iş birliği ve güveni teşvik eden eğitim çalışmalarının hazırlanmasında ve uygulanmasında aktif bir rol oynamıştır.

Anthi Papadopoulou, Selanik Aristoteles Üniversitesi'nde (Aristotle University of Thessaloniki) Felsefe Fakültesi Filoloji Bölümü'nden mezun olmuş ve Dilbilim alanında uzmanlaşmıştır. Yüksek lisansını aynı üniversitede okul ders kitapları ve Barış Eğitimi üzerine uzmanlaşarak tamamlamıştır. Devlet Burs Vakfı'nın bursiyeri olarak, aynı bölümde dil öğretimi üzerine doktorasını ve Felsefe ve Eğitim Fakültesi'nde Uygulamalı Söylemler üzerine doktora sonrası çalışmalarını tamamlamıştır. Kıbrıs Üniversitesi Eğitim Bölümü'nde Öğretim Üyesi ve KES Koleji'nde Kıdemli Öğretim Görevlisi olarak görev yapmıştır. Şu anda Yunanistan'daki ortaöğretiminde dilbilimci olarak çalışmaktadır. İlgi duyduğu araştırma alanları ve yayınları dil öğretimi, okul ders kitapları, Barış Eğitimi ve nitel araştırma metodolojisi konularını kapsamaktadır.

Ünite 1: El Kitabı Hakkında

1.1 Giriş

“Çokdilli Dünyamız: Kıbrıs’ta Geçmişten Günümüze Çokdilliliği İncelemek İçin Ek Eğitim Materyalleri ve Öğretmen El Kitabı” isimli çalışma, Kıbrıs bağlamında dil ve kimlikle ilgili karşılaşılan zorlukları ele almayı amaçlamaktadır. Söz konusu zorluklar, Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği’nin yakın zamanda Kıbrıs’ta eğitime ilişkin hazırlamış olduğu politika belgesinde de vurgulanmaktadır (AHDR, 2023).

Temel sorunlardan bir tanesi, örgün eğitimde kimliklerin özcü ve monolitik bir şekilde inşa edilmesi ve teşvik edilmesidir. Bu durum genellikle tarih, sosyal bilimler ve dil gibi derslerin öğretilmesi ve öğrenilmesinde, alanın çoğulculuğunu tanımlayan perspektifler ile anlatıların marjinalleştirilmesi yoluyla ortaya çıkmaktadır. Bunun neticesinde, öğrencilere birbirlerinin dillerini öğrenmek için sınırlı sayıda fırsatlar sunulmakta ve genellikle çokdilli ve çok kültürlü bağlamlar hakkında merak duymaya teşvik edilmemektedirler. Bu da entegrasyon, kapsayıcılık ve farklılıkların var olabildiği bir toplum teşvik etmek yerine, azınlık mensubu öğrencilerin asimilasyonuna yol açabilmektedir.

Bu konuların bölgesel ve küresel düzeyde önemini fark eden UNESCO (2003) ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası kuruluşlar, çokdilli ve kültürlerarası eğitimin değerini vurgulamışlardır. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 2022 yılında CM/Rec(2022)1 Sayılı Tavsiye Kararını almış ve demokrasi kültürünün geliştirilmesinde bu tarz bir eğitimin oynayacağı rolün altını çizmiştir. İlgili Tavsiye Kararının başarılı bir şekilde uygulanması öğretmenlere ve dolayısıyla onlara verilecek öğretmenlik eğitimi ile hizmet içi eğitimlere bağlıdır. Tavsiye Kararı, öğretmenlerin ‘tek ulus, tek dil’ anlayışına dayalı dilsel kimlik görüşüne eleştirel yaklaşımları gerektiğini ve bununla beraber “dilsel ve kültürel çeşitliliğe ilişkin gerçeklerin yanı sıra bireysel kimlik ve kendini tanımlamanın karmaşıklığı” ile tanıştırılmaları gerektiğinin altını çizmektedir (2022, s. 35). Tavsiye kararına göre, öğrenciler arasında çokdilliliği etkili bir şekilde teşvik etmek için, öğretmenlerin önce kendi inançları ve yanlış kanılarıyla başa çıkmaları gereklidir.

Bu el kitabının amacı, ortaokul ve lise öğretmenlerini, öğretmen eğitimcilerini ve STK’ları tartışmaları kolaylaştırabilmeleri, merak uyandırabilmeleri ve diyalog geliştirebilmeleri için gerekli araç ve bilgilerle donatmaktır. El kitabında, öğrencilerin kendi çokdillilikleri ile akranlarının çokdillilikleri hakkında bilgi edinmelerine yardımcı olacak ve böylelikle soru sormalarını ve çevrelerindeki dünyayı keşfetmelerini sağlayacak, eleştirel bir bakış açısı geliştirmelerinde onlara yol gösterecek bilgiler ve pratik stratejiler bulacaksınız. Amaç, öğretmenleri kapsayıcı bir öğrenme ortamı oluşturmaya ve demokrasi kültürünü benimsemeye, aynı zamanda farklılıklara saygı gösterilmesini teşvik eden eğitim uygulamalarını hayata geçirmeye yönlendirmektir. Bu sayede, Kıbrıs’taki öğretmenler ve eğitimciler, sınıfların dönüştürülmesinde ve dilsel çeşitliliğe, kapsayıcılığa ve kültürlerarası anlayışa değer veren bir toplumun geliştirilmesinde önemli bir rol oynayabileceklerdir.

El kitabı, örgün eğitim kapsamında belirli derslerde veya müfredat dışı faaliyetlerde kullanılacak bir dizi ders planı ve eğitim materyalini içermektedir. Kitap dört bölüm halinde düzenlenmiştir:

Ünite 1: El Kitabı Hakkında, el kitabının temelini oluşturan gerekçeleri, içeriğine dair bilgileri ve hedeflediği eğitim amaçlarını anlatmaktadır. Ayrıca, el kitabı içerdiği konuların etkili bir şekilde işlenebilmesi için kapsayıcı sınıfların nasıl oluşturulacağına dair temel öneriler ve son olarak da Kıbrıs’ta dil eğitiminin kısa bir tarihçesini içermektedir.

Ünite 2: Teorik Arka Plan, eğitim içeriğiyle ilgili teorileri ve pedagojik yaklaşımları ana hatlarıyla açıklayarak, bu el kitabında kullanılan temel teorik kavramları ve metodolojik çerçeveyi aktarmaktadır.

Ünite 3: ‘Nasıl Yapılır’ Sayfaları, eğitimcilere önerilen faaliyetleri hazırlama ve kullanma konusunda yardımcı olmak amacıyla hazırlanmıştır. Eğitimcilere yönelik yol gösterici bilgiler ve ipuçlarının yanı sıra bu araçlar hakkında daha fazla bilgi sağlayacak kaynaklara yönlendirmeler de bulunmaktadır.

Ünite 4: Eğitim Üniteleri, dört tematik ünitenin özeti ile başlar. Ardından her ünite kendi bağlamı ve ana hatları hakkında spesifik bilgi içeren bir kapak sayfası ile tanıtılır. Her tematik ünite kaynak sayfalarla birlikte adım adım takip edilecek talimatlar içeren çeşitli ders planları ve aktiviteler bulunur.

1.2 Eğitim Hedefleri ve Amaçları

Kıbrıs'ta tespit edilen eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bu el kitabının hedefleri dört boyutlu olarak ele alınmıştır. Eğitimciler için aşağıda belirtilen hedeflerin her birine ilişkin bir dizi amaç belirlenmiştir. Bölüm 4'te yer alan Eğitim Üniteleri, eğitimcilerin bu hedefler doğrultusunda çalışmalarını sağlayacaktır.

1. Başta Yunanca ve Türkçenin Kıbrıs'a özgü türleri olmak üzere Kıbrıs'taki dillerin ve kültürlerin geçmişteki ve günümüzdeki çeşitliliğini incelemek.	2. Çokdillilik hakkında bir diyalog başlatarak farklı dilsel geçmişlere sahip öğrencilerin entegrasyonunu ve dahil edilmesini teşvik etmek.	3. Dil ideolojisi ve politikasının gündelik yaşam ve pratikler üzerindeki etkisini eleştirel olarak sorgulamayı teşvik etmek.	4. Dilsel çeşitliliğin tarihsel ve güncel kanıtlarını arayarak Kıbrıs'taki dilsel çevreyi incelemek.
1.1. Öğrencilerin çokdilliliği hem bireysel hem de toplumsal bir olgu olarak eleştirel bir şekilde ele almalarını sağlamak.	2.1 Öğrencilerin çokdilli repertuarını tanıyan ve bu çeşitliliği kutlamayı hedefleyen kapsayıcı pedagojik yaklaşımlar benimsemek.	3.1. Dillere ve dil türlerine yönelik kendi tutum ve inançlarının yanı sıra öğrencilerin tutum ve inançlarını incelemek.	4.1. Kıbrıs'ta var olan farklı dilsel kimlikleri ve kültürleri göstermek.
1.2. Sosyal bağlamlardan etkilenen çokdilliliğin dinamik ve akışkan doğasını anlamaları için öğrencilere yol göstermek.	2.2. Farklı dil uygulamalarının ve profillerinin incelenbilmesi için güvenli bir alan yaratmak.	3.2. Öğrencilere doğruluk, yeterlilik kavramları ile ölçünlü (standart) diller ve lehçeleri eleştirel bir şekilde incelemeleri için yol göstermek.	4.2. Öğrencileri Kıbrıs'ın kamusal alanında bulunan çeşitli dilleri, metinleri ve sembolleri incelemeye ve bunları eleştirel bir şekilde tartışmaya teşvik etmek.
1.3. Öğrencileri Kıbrıs'taki tarihsel ve günümüzün dil çeşitliliğini keşfetmeye teşvik ederek farklı kültürler ile dil türlerinin değerini anlamalarına yardımcı olmak.	2.3. Her öğrencinin dillerinin ve dil biyografilerinin değerini vurgulayarak onları sınıf uygulamalarına katmak.	3.3. Dil ideolojilerinin belli gruplardan ve toplumdan dışlanmayı veya onlara dahil olmayı nasıl etkileyebileceğini tartışmak.	4.3. Öğrencileri, sokak, köy ve aile isimleri gibi dilsel çeşitliliğin tarihsel ve güncel kanıtlarını incelemeye ve analiz etmeye teşvik etmek.
1.4. Öğrencilerin dil teması ve ödüncülemenin tüm dillerde görülen doğal süreçler olduğunu anlamalarını sağlamak.		3.4. Öğrencilerin farklı dilsel kimlikleri tanımının önemi üzerine düşüncelerini sağlamak.	
		3.5. Öğrencileri, köken ve aidiyetten yola çıkarak oluşturulan dil yeterliliğine ilişkin varsayımları sorgulamayı teşvik etmek.	

1.3 Kıbrıs'ta Dil Eğitimi: Genel Bilgi

Bu bölüm, giriş bölümünde tanımlanan Kıbrıs bağlamında (hem Kıbrıs Rum hem de Kıbrıs Türk toplumlarında) eğitimle ilgili genel zorluklarla bağlantılı dil eğitiminin inceleyecektir. Takip eden paragraflarda eğitimde standart Yunanca ve Türkçenin varlığına, yerel dil türlerinin göz ardı edilmesine veya düzeltilmesine, müfredattaki yabancı dillere ve değişen toplumdilbilimsel çevreye dikkat çekilecektir. Yıllar içinde, her iki eğitim sistemi de kimliklerin monolitik bir şekilde inşa edilmesi ve teşvik edilmesinden kaynaklanan bir dizi zorlukla karşı karşıya kalmıştır.

İngiliz döneminde (1878-1960), her iki toplum da eğitim sistemlerini düzenleme özgürlüğüne sahipti. Hadjioannou'ya (2006, s. 396) göre: "Her sistem toplu düzeyinde yönetiliyordu ve ilgili toplumun dil, din ve kültür hedeflerini karşılayacak şekilde çocuklara hizmet vermek üzere tasarlanmıştır". Kıbrıs Cumhuriyeti 1960 yılında ilan edildiğinde, toplumlar kendi eğitim sistemlerini düzenlemeye devam ettiler (Hadjioannou, 2006). Trimikliniotis (2004), Kıbrıs anayasasının eğitimle ilgili konuları "hukuk-ı şahsiye" olarak sınıflandırdığını ve Kıbrıs Rum ve Kıbrıs Türk Cemaat Meclisleri tarafından düzenlenmek üzere iki topluma bırakıldıklarını belirtmiştir. Her ne kadar toplumlar kendi eğitimlerini düzenlemekte özgür olsalar da her ikisi de Yunanistan ve Türkiye Cumhuriyetleri Eğitim Bakanlıkları ile aynı eğitim programlarını takip etmişlerdir. Günümüze kadar birbirinden tamamen farklı yapıya, hedeflere ve müfredata sahip iki ayrı okul sistemi var olmuştur (Hadjioannou, 2006). Türkçe, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin resmi dili olmasına rağmen, iki dillilik asgari düzeydedir (Karyolemu, 2001) ve bu durum "hoşgörüsüzlük, ayrımcılık ve anayasaya aykırılık durumlarına" yol açabilmektedir (Trimikliniotis ve Demetriou, 2008).

Kıbrıs Cumhuriyeti'nin 1960'ta kuruluşundan bu yana, resmi politikalar, adada Yunanca konuşan toplumun okullarında standart Yunancayı eğitim dili olarak öngörmektedir. Kıbrıs Rum toplumu Yunanistan'ın gerçekleştirdiği dil reformlarını, ders kitaplarını ve müfredatını düzenli olarak takip etmiş ve bu durum ortak bir dilin kullanılmasının ulusal kimlik açısından son derece önemli olduğu yönündeki yaygın algıya işaret etmiştir (Ioannidou 2012). Kıbrıs Rum eğitimi büyük ölçüde standart dil ideolojilerini desteklemeye yöneliktir ve yalnızca standart Yunancayı eğitim ve öğretim dili olarak benimsemektedir. Buna karşılık öğrencilerin yerel dili olan Rumca, öğretmenler ve eğitim otoriteleri tarafından, başarının önünde bir engel olarak görülmektedir. Araştırmalar Rumcanın Kıbrıs Rum sınıflarında güçlü bir varlığa sahip olmasına rağmen, genellikle bastırıldığını göstermektedir. Gayriresmi kullanımı çağırıldığından, öğretmenler ile öğrenciler arasında şakalaşmak maksadıyla kullanılır ve yalnızca serbest öğrenme etkinliklerinizde kullanılmasına müsaade edilir (Ioannidou, Karatsareas, Lytra, & Tsiplakou, 2020).

Kıbrıs Türk toplumunda, yıllar içinde farklı eğitim otoriteleri Türkiye ile siyasi ve eğitimde yakınlığa daha az ya da daha çok önem vermiş ve eğitim politikalarını buna göre şekillendirmiştir. Kıbrıs Türk toplumunun temel eğitim programına girişi (2018), Kıbrıs Türk toplumunun o zamana kadar hiçbir dönemde bütünüyle kendine ait olan bir ilköğretim programına sahip olmadığını ortaya

koymaktadır. Kıbrıs Rum toplumunda olduğu gibi, Kıbrıs Türk toplumu da ders kitaplarını ve eğitim programlarını Türkiye'den ithal etmiştir (Pehlivan, 2018). Standart Türkçe eğitimde güçlü bir yere sahip olsa da müfredat Kıbrıs Türk toplumunda Kıbrıs lehçesini bilmenin ve yaşatmanın kültürel bir gereklilik olduğunu savunmaktadır. Müfredat gelişiminde bunu dikkate alan uzmanlar, dile olan ilgiyi ve farkındalığı artırmak için Türkçe müfredatında duyuşsal öğrenme kazanımları kadar bilişsel öğrenme kazanımlarına da yer vermiştir (<http://ttd.mebnet.net/?r3d=turkce-ogretim-programi-1-8>, p.3). Bununla birlikte, anadili Türkçe dışında bir dil olan öğrencilerin öğretim sürecinde, öğretmenlere "derslerde standart Türkçenin kullanılması özellikle konuşma ve yazma becerilerinin gelişimi için önemlidir. Öğretim etkinlikleri ve materyallerinde de standart Türkçenin kullanılması gerekmektedir. Kıbrıslı Türklerin kullandığı sözcükler sadece kültür temasında örneklendirilmeli ve bu sözcüklerin günlük konuşma dilinde kullanıldığı çocuklara açıklanmalıdır" (<http://ttd.mebnet.net/yabancilara-turkce-ogretimi/#1665658901698-bd648095-149e>, p.6) denilerek Kıbrıs Türkçesinin eğitimde kullanımına ilişkin genel yaklaşım ortaya konulmuştur.

Adada İngilizce kullanımını yaygınlaştırmak amacıyla İngilizce her iki toplumda da müfredata İngiliz döneminde eklenmiştir (Weir, 1952, s. 36). İngilizcenin eğitim dili olarak kullanıldığı 1900'de kurulan İngiliz Okulu'nun yanı sıra, American Academy of Larnaca (Larnaka Amerikan Akademisi), American Academy for Girls (Amerikan Kız Akademisi), Erkek ve Kız Öğretmen Kolejleri ve Ormancılık Koleji gibi karma okullar kurulmuştur (Pehlivan, 2018). İngiliz Yönetimi, eğitim dili olarak İngilizceyi benimseyen okulları ve kursları desteklemiştir. 1931 ayaklanmasının ardından, İngiliz Yönetimi tarafından iki topluma da bazı kısıtlamalar getirilmiştir. Bu kısıtlamalar 1948 yılına kadar devam etmiş ve söz konusu dönemde her iki toplum da kitap seçme özgürlüğünden mahrum bırakılarak İngiliz müfredatını benimsemek zorunda bırakılmıştır (Sarpten, 2020; Bağışkan, 2014; Behçet, 1969).

Her iki toplumda da yabancı dil eğitimine büyük önem verilmektedir. Kıbrıs Rum toplumunda İngilizce dersi ilköğretimde zorunludur. Ortaöğretimde ilk yıllarında İngilizce ve Fransızca dersleri zorunlu iken, son iki yılda öğrenciler İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Almanca, İspanyolca, Rusça ve Türkçe dillerinden iki tanesini yabancı dil olarak seçebilmektedirler (Georgiou, 2010). Kıbrıs Türk toplumunda 1983'te ve yine benzer şekilde 2004'te ortaya konulan eğitim hedefleri, yabancı dil eğitimine öncelik verilmesi gerektiğini ve ilgili Avrupa tavsiyeleri doğrultusunda İngilizcenin yanı sıra ek bir yabancı dilin daha öğretilmesi gerektiğini belirtmiştir (Ufuk ve Çağanağa, 2016). Standart Türkçe, Türk Maarif Koleji hariç tüm devlet okullarında resmi eğitim diliyken, özel okullarda temel eğitim dili İngilizcedir. Yunanca devlet ortaokulları ve devlet liselerinde seçmeli dersler arasında yer almaktadır ve pilot olarak seçilen okullarda bu dilin öğretilmesine haftada iki ders saati ayrılmaktadır. Almanca ve Fransızca, İngilizce eğitim veren kolejlerde haftada üç saat zorunlu ders olarak, liselerde ise haftada iki saat seçmeli ders olarak okutulmaktadır. Ortaokulda Yunancayı seçen öğrenciler, lisede de istekleri doğrultusunda haftada iki saat seçmeli Yunanca dersi almaya devam etmektedirler.

Geçtiğimiz yıllarda hem Kıbrıs Rum hem de Kıbrıs Türk toplumunun eğitim sistemlerinde meydana gelen toplumdilbilimsel çevredeki değişimler, çokdilli ve kültürlerarası uygulamaların yanı sıra, anadili farklı olan

öğrencilerin ikinci dil öğrenmesi için gerekli desteğe duyulan ihtiyacı da artırmıştır. Buna karşın, söz konusu öğrencilerin ana dilleri okullarda veya kamusal yaşamda mevcut değildir (Hadjioannou, Tsiplakou, ve Kappler, 2011; Hadjioannou, 2006). Kıbrıs Rum toplumunun son yıllarda yoğun bir şekilde göçmen alıyor olması, Kıbrıslı Rum olmayan öğrencilerin sayısında ani bir artışa yol açmıştır. Kıbrıs Rum toplumunun nüfusundaki bu belirgin değişim, farklı etnisite, dil, kültür ve dine sahip öğrencilere eğitim vermek durumunda kalan okul sistemini de etkilemiştir (Zembylas, 2012). Bu duruma bir çözüm olarak, 2000'li yılların başında "kültürlerarası eğitim" politikası uygulamaya konulmuştur. Ancak, bu politika entegrasyon ve kapsayıcılıkla eşdeğer gibi görünse de, daha ziyade Yunanca dilinin öğretilmesi yoluyla teşvik edilmekte ve okul hayatına ek olarak sunulmaktadır. Müfredatın Helen-merkezli karakteri değişmemiştir. Benzer şekilde, Sarpten (2023) Kıbrıs Türk toplumundaki toplam öğrenci nüfusunun %10,4'ünün Türkçe dışında bir anadile sahip olduğunu belirtmektedir. Eğitim otoriteleri, anadili Türkçe olmayan ilkokul, ortaokul ve lise öğrencilerine kaliteli eğitim sağlama ihtiyacını göreyerek "Türkçe Dil Destek Programı" geliştirmek üzere bir komisyon oluşturmuştur. Program, "dilden kaynaklanan dezavantajların ortadan kaldırılması gerektiğini" vurgulamaktadır. Programın Kıbrıs Türkçesine yönelik muhafazakâr yaklaşımının yanı sıra, kaliteli eğitim sağlanabilmesi için elzem olan öğrencilerin, sınıfların ve öğretmenlerin ihtiyaçlarını ele almakta yetersiz kalmaktadır. Sarpten (2023), sınıf içi eğitimin kalitesini korumak ve öğrenci memnuniyetini sağlamak için bir dil politikası oluşturmak, öğrencilerin Türkçede önceden belirlenecek bir seviyeye gelmelerini sağlayacak bir temel düzey oluşturmak, kültürlerarası bir eğitim yaklaşımı benimsemek ve öğretmenlere hizmet içi eğitim vermek gibi bazı adımlar önermektedir.

Ünite 2: Teorik Arka Plan

2.1 Kavramlar ve Tanımlar

2.1.1 Çokdilliliğin Kavramsallaştırılması: Çokdillilik Ne Anlama Gelir?

Çokdillilik toplumsal ve bireysel bir olgu olup (Baker, 2006) tarihi, insanoğlunun varlığı ve dilin dünyadaki gelişimi kadar eskidir. Toplumsal bir olgu olarak çokdillilik (Fishman, 2002), farklı dillerin, dil değişkesinin, biçimin ve bireysel dil kullanımlarının aynı bağlam ve yerde bir arada bulunmasını anlatır. Bireysel bir olgu olarak ele alındığında bir bireyin dil repertuarında birden fazla dil değişkesinin varlığına işaret eder. Toplumsal ve bireysel çokdilliliğin her zaman örtüşmediği unutulmamalıdır. Başka bir deyişle, resmi olarak tek dilli olan ancak vatandaşları çokdilli olan ülkeler vardır. Bunun tersi de geçerlidir. Resmi olarak iki dilli ya da çokdilli olan ancak insanların ağırlıklı olarak tek dilli olduğu durumlar da mevcuttur.

Son yıllarda, ekonomik veya siyasi sebeplerle artış gösteren göç ve insan hareketliliği, birçok ülkedeki çeşitliliği ve çok kültürlülüğü artırmış, dilsel çevreyi yeniden şekillendirerek genişletmiştir. Aynı zamanda, teknolojinin, çok modluluğun ve sosyal medyanın topluluk kavramını ve sınırları nasıl algıladığımızı değiştirmesi, iletişim şekillerinde de köklü değişikliklere yol açmaktadır. Tüm bu faktörler, başta dil öğrenimi ve eğitimi, dil politikaları, dilin ve toplumun anlaşılma biçimi (Androustopoulos ve Juffermans, 2014) ve sosyal bir olgu olarak dil ve çokdilliliğe yaklaşımımızın değişmesine önemli katkılar sağlamaktadır. Blommaert, Collins ve Slembrouck'a (2005) göre çokdillilik mekân ve dil pratiği kavramlarıyla doğrudan bağlantılı olan hem bir olgu hem de bir gerekliliktir.

Çokdillilik ve eğitim arasındaki ilişki karmaşıktır. Kıbrıs gibi resmi olarak iki dilli olan ülkeler ve bağlamlarda bile, çokdilli veya iki dilli programlar yaygın değildir. Bununla birlikte, çokdilli eğitimin bireysel ve toplumsal faydalarını vurgulayan birçok araştırma mevcuttur. Çokdilli bireyler için bilişsel ve sosyal avantajlar olduğu kadar, toplum için de uyum, katılım ve gruplar arası diyalog gibi toplumsal faydalar bulunmaktadır. Okullar ve sınıflar, çokdillilikle ilgili söylemlerin pratiğe dökülerek incelenebileceği ve öğretim süreci aracılığıyla öğrencilerin yerel ve küresel bağlamlarda birçok dil ve dil değişkesi gerçeğini kavrayabilecekleri ortamlar haline gelebilir. Pek çok akademisyen, kurumların pek çok açıdan sabit ve hegemonik söylemler geliştirdiğini (Foucault, 1971; Crowley, 1988; Bourdieu, 1991), bu söylemlerin dilsel pratikleri etkileyerek, sembolik dil değerleri oluşturduğunu belirtirler. Ancak dilin toplumsal değişime yol açabilecek aktif bir özne (Gee, 1999, s. 10) ve sosyal uyumu sağlayabilecek bir süreç olabileceğinin de altını çizerler.

2.1.2 Dil Varyasyonu ve Teması

Diller organik varlıklardır. Doğarlar, gelişirler/evrilirler ve ölürler. Dil kullanımı ve dil yapılarındaki değişiklikler genellikle belirli bir dilin çeşitli nedenlerle bir veya daha fazla dille etkileşimde bulunması, yani dilbilimcilerin “dil teması” olarak adlandırdıkları süreçlerden kaynaklanır (Winford, t.y.). Dil temasının yaygın olarak gözlemlenebileceği

yerlerden bazıları sınır bölgeleri ve göçmen topluluklarının bulunduğu alanlardır. Aynı dilin farklı türleri birbiriyle temas ettiğinde dil değişimi meydana gelebilir. Ancak sadece yan yana bulunma hali dil teması olarak kabul edilemez. Dil değişimine yol açan dil teması, farklı diller konuşan kişiler arasındaki etkileşim, sonraki nesiller tarafından birden fazla dilin edinilmesi ve birden fazla dilsel kodun kullanılmasıyla gerçekleşir.

Dil değişimi, çeşitli amaçlarla diğer dillerle temas eden bir dilin farklı türlerinde de gözlemlenebilir (Nordquist, 2020). Tarihte, bunun bazı örnekleri, Batı Afrika dilleri ile Avrupa dillerinin kölelik dönemi sırasında gerçekleşen dil temasının bir sonucu olarak ortaya çıkan dillerde görülebilir. Nijerya ve Hindistan gibi eski İngiliz sömürgelerinde ortaya çıkan “New Englishes, yani İngilizcenin bölgesel veya ulusal çeşitleri” diğer örneklerdendir. Söz konusu türler, telaffuz ve dilbilgisi açısından yerel dillerin özelliklerini gösterirken, yapısal olarak İngilizcenin birçok unsurunu korumaktadır. Dil türleri, bir dizi sosyal ve coğrafi değişkene bağlı olarak kelimelerin, yapıların veya dil kesitlerinin farklılaşmış kullanımı olarak tanımlanmaktadır. Dil kullanımındaki farklılıklar, sözde standart versiyonlara kıyasla lehçe veya aksan şeklinde ortaya çıkabilir, ancak “tür (değişke)” terimi aslında telaffuz veya dilbilgisindeki değişiklikler nedeniyle bir dil içindeki varyasyondan daha fazlasını kapsar (Chambers, Trudgill, ve Schilling-Estes, 2006). Yerleşmiş versiyonlar olan Rumca ve Kıbrıs Türkçesi, sırasıyla Standart Modern Yunanca ve Standart Türkçenin sözcüksel, sözdizimsel ve semiyotik özelliklerinden sapmalar gösterdiği dil türlerine örnektir. Bu farklılıkların bazı unsurları dil temasına bağlanabilir. Kıbrıs bağlamında, Yunanca ve Türkçenin farklı lehçelerini konuşanların uzun süre bir arada yaşamasının yanı sıra, adanın birkaç yüzyıl boyunca Venedik, Lüzinyan ve İngiliz sömürgesi altında kalmış olmasının da kullanılan dil türleri üzerinde etkileri olmuştur.

Dil teması birçok farklı biçimde günlük dil kullanımında kendini gösterebilmektedir. Bunlardan ilki, bir dildeki kelimelerin başka bir dile geçme süreci olarak tanımlanan ödünçlemedir (borrowing). Ödünçleme çoğunlukla sözcük düzeyinde gerçekleşse de uzun vadede yapısal değişikliğe de yol açabilir. ‘Bus’ (otobüs) ve ‘roundabout’ (trafikte çember/dönel kavşak)’ gibi İngilizce kelimelerin Kıbrıs’ta konuşulan Yunanca ve Türkçe türlerinde kullanılması ödünçlemeye örnek olarak verilebilir. Ödünçleme neticesinde alıntı sözcükler, sözcükleri alan dilin sözcük dağarcığının bir parçası haline gelir. İkinci olgu, konuşmacıların günlük etkileşimlerinde iki veya daha fazla dil kullanarak hem sözcüksel hem de yapısal olarak bir dilden başka bir dile geçiş yaptıkları dil değiştirmedir (code-switching). Cümle içinde başka bir dilde bir kelime ya da cümlecik kullanarak konuşulan dilden farklı bir dile geçme şeklinde gerçekleşebilir. Bir cümlenin tamamen başka bir dilde ifade edilmesi şeklinde de olabilir. Dil değiştirme genelde iki dilli bireylerde ve dil temasının yoğun olduğu ve daha uzun süre boyunca gerçekleştiği diaspora topluluklarında görülür. Son olarak, üçüncü olgu ise diller arası geçişliliktir (translanguaging). Hem dil değiştirme hem de diller arası geçişlilik çeşitli dil kodlarının kullanımını anlatsa da diller arası geçişlilik bir dilden diğerine geçme eylemine daha geniş bir açıdan bakar ve bireylerin anlam oluşturmak için dilleri nasıl kullandıklarının yanı sıra kendilerini belirli kimliklerle nasıl ilişkilendirdiklerine veya onlarla bağları kopardıklarına odaklanır (García ve Wei, 2014). Buna ek olarak, yakın zamana ait literatürde, diller

arası geçişlilik, dil öğrenenlerin farklı dilsel kaynaklardan yararlanmalarını sağlayan faydalı bir pedagojik araç olarak görülmektedir.

Geleneksel olarak, dil teması ve varyasyonunun bu tezahürleri göz ardı edilmiş ve dilin standartlaştırılması ve homojenleştirilmesine öncelik verilmiştir. Bu da dilin, herhangi bir zamanda büyük değişimler geçirmesini beklemeksizin gözlemlenebilen, kaydedilebilen ve incelenebilen statik bir olgu olarak algılanmasına yol açmıştır. Uzun süredir devam eden standartlaştırma gelenekleri ve dilin yakın tarihte ulus inşa etme sürecinde oynadığı merkezi rol nedeniyle, dillerin standart ve standart olmayan versiyonları arasında bir ayırım olmuştur.

Dil varyasyonunun dil tutumlarını, toplumsal cinsiyet rollerini, sosyo-ekonomik statüyü ve toplumsal tabakalaşmayı, etnik kimlikleri ve aidiyetler gibi bazı sosyal olayları etkilediği ortaya konulmuştur (Chambers, vd., 2006). Toplumdilbilimsel kanıtlara rağmen, standart olmayan dil türleri konuşanların bazen hala standart dilleri konuşanlar kadar yetkin olmadıkları düşünülür. Buna ek olarak, ödünçleme, dil değiştirme ve diller arası geçişlilik belli bir dilde “yetersiz olma” olarak algılanabilir. Daha derine inecek olursak, bu kişilerin kullandıkları dillerin konuşulduğu topluluklarla olan bağları sorgulanabilir. Benzer şekilde, diller arası geçişlilik, dilin en iyi şekilde öğrenilebilmesi için tek bir dilin kullanılması fikrine inanan dil öğretimi uzmanları tarafından onaylanmayabilir (Park, 2013). Ancak, dil kullanımı doğası gereği değişkendir. Her bireyin dil kullanımı kendine özgüdür. Toplumdilbilim ve toplumdilbilimsel varyasyonla ilgili yakın zamanda yapılan araştırmalar, dil değiştirme ve diller arası geçişlilik gibi uygulamaların, birden fazla dile ilişkin derinlikli ve karmaşık bir anlayış gerektirdiğini göstermektedir (Wei, 2018). Toplumsal anlamların dille ilişkilendirildiği toplumdilbilim, bu varyasyonların özgün bir bağlam içinde incelenmesini mümkün kılarak dil kullanımının daha geniş etkilerinin gerçek hayatta gözlemlenmesine olanak tanır (Eckert, 2012).

2.1.3 Dil İdeolojileri ve Toplumsal Bağlamın Etkisi

Dil sadece bir iletişim aracı değil, aynı zamanda bir güç mekanizmasıdır (Bourdieu, 1991). Dil ideolojileri, siyasi, sosyoekonomik ve toplumsal pratikler arasında aracılık ederek kendi dil(ler)imizle ve başkalarının dilleriyle olan ilişkilerimizi etkileyen ve şekillendiren tutum ve inançlar bütünüdür. Bourdieu (1991, s. 45) bu durumu şekilde açıklamıştır:

Resmi dil hem doğuşu hem de toplumsal kullanımı itibarıyla devlete bağlıdır. Devlet kurma sürecinde, resmi dilin hâkim olduğu birleşik bir dil piyasasının oluşması için gerekli koşullar yaratılır. Resmi durumlarda ve resmi yerlerde (okullar, kamu idareleri, siyasi kurumlar vb.) zorunlu olan devlet dili, tüm dilsel pratiklerin nesnel olarak kıyaslanarak ölçüldüğü teorik bir norm haline gelir.

Dilsel “aynılık” ve “farklılık” inançlarının ardında dilin kendisine ilişkin temel bir ideoloji yatmaktadır. Bu ideoloji, dili sabit sınırlarla yönetilen ve dilbilgisi, sözlük, yazım, sözdizimi, söylem ve aksan açısından katı doğruluk kuralları ile kontrol edilen kapalı ve sınırlı bir varlık olarak görmektedir. Shohamy’e göre (2006, s. 1):

Dil, özellikle ulus-devlet gibi siyasi oluşumlar bağlamında siyasi, sosyal, eğitimsel ve ekonomik gündemlerin manipülasyonu için sık sık sembolik bir araç olarak kullanıldığından, yasa yapıcılar tarafından genellikle kapalı ve sınırlı bir sistem olarak görülmektedir. Bu tür bağlamlarda diller insanları kategorize etmek, ait oldukları grupları belirlemek, kimlik, hiyerarşi ve diğer farklı dayatma biçimleri yaratmak için kullanılır.

Dil politikası ve planlaması dilin ulusla denk görülme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Hem standart ve ulusal bir dilin ortaya çıkışı, hem de yaygınlaştırılması ideolojik bir süreçtir. Bu süreç söz konusu ulusta yaşayan insanların gerçekte kullandıkları dil türlerini veya lehçeleri önemli ölçüde yansıtmayan bir süreçtir (Blommaert, 2006). Silverstein (1996) bu olguyu, toplumun tek dilli olduğu inancına dayanan ve dilsel çeşitliliğin varlığını reddeden “tek dilli” bir ideoloji olarak tanımlamıştır. Devlet, “dil-insan-ülke”yi birbiriyle ilişkilendirerek vatandaşlarına belirli bir etnik-dilsel kimlik dayatır.

Bourdieu (1991), siyasi bir birimin resmi dilinin, dilsel pratiklerini düzenleme ve bütünleştirmedeki önemine dikkat çekmektedir. Öğretmen, aynı, sabit, ulusal standart dili, bu dili çok az bilen, hatta başka diller veya lehçeler konuşan çocuklara öğreterek, “onları doğal olarak olaylara aynı şekilde bakmaya ve aynı şekilde hissetmeye teşvik eder ederek ulusun ortak bilincini inşa etmeye çalışır” (Bourdieu, 1991, s. 49). Dolayısıyla bir ulusu dil ile ilişkilendirmek, resmi dildeki yeterliliğin söz konusu kolektif gruba dahil olmak ya da o gruptan dışlanmak için birincil araç haline geldiği anlamına gelmektedir (May, 2001; Shohamy, 2006). Kıbrıs bağlamında, eğitimde standart Yunanca ve Türkçeye öncelik verilirken, Rumca ve Kıbrıs Türk lehçesi göz ardı edilmektedir.

2.1.4 Alternatif Eğitim Alanları Olarak Dilsel Çevreler

Dil ideolojileri yalnızca bireylerin kullandıkları diller ve türleri üzerinde değil, aynı zamanda yaşadıkları fiziksel ortam üzerinde de önemli bir etkiye sahiptir. Dilsel çevreler, dil ideolojilerinin kamusal ve özel alanlarda bulunan sözcükler, resimler, duvar resimleri veya grafitiler şeklindeki görünür tezahürlerini temsil eder. Kamusal alanları etkileyen toplumdilbilimsel dinamikler, kültürel kimlik ve güç ilişkileri hakkında değerli bir içgörü sağlar. Dilsel çevrelerin analizi, çeşitli dil biçimlerinin ve bunların farklı bağlamlardaki kullanımlarının altında yatan nedenleri ve ideolojileri anlamamıza yardımcı olabilir (Shohamy ve Gorter, 2009). Geleneksel olarak dilsel, çevre tek dilli, iki dilli ve çokdilli olarak kategorize edilir ve her biri, hükümetin ve yerel toplumun dil çeşitliliğine ve kullanıcılarına yönelik tutumlarını yansıtır (Gorter, 2006). Ancak günümüzde, kamusal alanlardaki tabelalarda farklı dillerin bir arada kullanılmasına ilişkin çalışmalarla (Androustopoulos, 2012; Kasanga, 2010; Sebba, 2013; Stroud ve Mpendukana, 2009) ve diller arası geçişlilik, dinamik çokdilli dil repertuarları, söylemler ve toplumsal alanlar ve mahallelerle ilgili pratikler (Gorter ve Cenoz, 2015), metrolingualizm (Otsuji ve Pennycook, 2010) ve Çokludil kullanımı (Jørgensen, Karrebæk, Madsen, ve Møller, 2011) ile de ilişkilendirilmektedir.

Bu bağlamda, Kıbrıs’ın dilsel çevresi, karmaşık toplumdilbilimsel yapısı nedeniyle etkileyici bir konu haline

gelmektedir (Tsiplakou, 2023). Zaman içerisinde Kıbrıs'ta küresel hareketlilik ve göç artış göstermiş, bu da Kıbrıs'ın çokdillilik ve süper-çeşitlilik merkezine dönüşmesine yol açmıştır (Blommaert ve Rampton, 2011; Vertovec, 2007). Sonuç olarak Kıbrıs'taki dilsel çevre, farklı diller, alfabeler ve kültürel sembollerden oluşan capcanlı bir dokuya dönüşmüştür (Karpava, 2022).

Böylesine bir toplumdilbilimsel arka plan içerisinde, Kıbrıs'taki kamusal alanlar, bireylerin yaşadıkları ortamda çok sayıda dil biçimleriyle karşılaştıkları dinamik ve erişilebilir eğitim alanları haline gelmektedir. Sokak tabelaları, işletmeler, kamu kurumları, grafitiler ve reklamlar bölgenin dilsel çevresine katkıda bulunan önemli unsurlardan bazılarıdır. Bu dilsel simgeler aracılığıyla bireyler, örgün eğitimin sınırlarını aşan yaygın ve süreklilik arz eden dil öğrenme deneyimleri yaşarlar.

Kıbrıs'ın dilsel çevresi, buradaki insanları kamusal alanlarda var olan çeşitli diller ve yazılarla karşı karşıya getirmektedir. Maruz kalma durumu dil farkındalığı, görsel okuryazarlık ve çokdilli iletişim becerilerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Bireyler etraflarında bulunan çeşitli dilsel unsurlar arasında hayatlarını devam ettirirken, farklı dil temsillerinin anlamını yorumlamaya, çözmeye ve kavramaya teşvik edilmektedirler. Bu da pragmatik dil yeterliliğini geliştirmektedir.

Sonuç olarak, Kıbrıs'ta kamusal alanlarda var olan dilsel çevre benzersiz ve canlı bir alternatif eğitim ortamı sunmaktadır. Farklı dilsel ifadeler ve kültürel semboller, dil öğreniminin sürekli olmasına neden olur, kültürlerarası yeterliliği geliştirir ve farklı geçmişe (kökene) sahip bireyler arasında görsel okuryazarlığı teşvik eder. Dilsel çevre akışkan ve kapsayıcı bir alan olarak Kıbrıs'ın toplumdilbilimsel ortamına ilişkin anlayışı zenginleştirmekte ve dilsel ve kültürel farkındalığa sahip bir toplumun yetiştirilmesine katkıda bulunmaktadır.

2.2 Yöntemler ve Pedagojik Yaklaşımlar

Bu el kitabında sunulan eğitim materyalleri, okuryazarlık ve dil eğitimiyle ilgili çağdaş pedagojik yaklaşımlar temel alınarak hazırlanmıştır. Pedagojik uygulamaya yön veren metodoloji, aşağıda belirtilen alanlardan ilke ve kavramları bir araya getirmektedir:

- Sosyal okuryazarlık
- Eleştirel okuryazarlık
- Algısal modalite/öğrenme stili farklılıkları ve Çoklu Zekâ Kuramı.

2.2.1 Sosyal Okuryazarlık

Geleneksel olarak okuryazarlık öğretimi, okuma ve yazmanın bağlamdan uzak beceriler olduğunu varsayan ve sosyal bağlama herhangi bir atıfta bulunmadan dilbilimsel yapıların ve dilbilgisi yeterliliğinin öğretilmesine odaklanan özerk bir okuryazarlık modeliyle ilişkilendirilmiştir (bkz. Street, 1984). Bu model, okuryazarlığı bağlam ve katılımcılara vurgu yapan yerleşmiş bir pratik (Jones ve Hafner, 2021) olarak gören sosyal ve eleştirel kuramcılar (örn. Barton, Hamilton ve Ivanič, 2000) tarafından şiddetle eleştirilmiştir. Street (2006), okuryazarlığın kültürel bağlama, kültürel

normlara ve söylemlere göre değişiklik gösterdiği ve kullanımının doğrudan güç ilişkilerine bağlı olduğu ideolojik okuryazarlık modelini tercih etmektedir. Sosyal okuryazarlık yaklaşımında ise vurgulanan söylem ve tür kavramları, kişisel düşüncenin ifade edilmesi, bireysel ve kolektif kimliğin inşasıdır (Ioannidou, Kiourti ve Christofidou, 2019). Buna ek olarak, çoklu ve çok modlu okuryazarlık küreselleşmiş bilgi ve iletişim ekonomisinin bir parçası olduğundan ve bu nedenle maddi ve sanal ortamdaki yerel ve küresel aktörler tarafından konumlandırılıp şekillendirildiğinden (Comber ve Nixon, 2008) çok modluluk merkezi bir önem kazanmaktadır. Ayrıca, sosyal okuryazarlık bireylerin okuryazarlıkla neler yapabileceğini (Van Sluys, Lavinson ve Flint, 2006) ve kültürel olarak “okuma ve yazmayı kullanma yollarını” (Hamilton, 1994, s. viii) araştırdığından okuryazarlık pratiği (Barton ve Hamilton, 2000) ve okuryazarlık etkinliği (Hamilton, 1994) kavramları çok önemli hale gelmektedir.

Bu el kitabında, Kıbrıs'taki okullara giden öğrenciler için önemli olan bir dizi uygulamaya vurgu yaptık. Okuryazarlık pratiği toplumsal kurumlar ve güç ilişkileri tarafından şekillendirildiğinden, bazı pratikler diğerlerine kıyasla daha baskın ve daha etkilidir (Barton & Hamilton, 2000). O nedenle, okul tarafından teşvik edilenlerden farklı olarak gençlik kültürü ve elektronik ortamla ilgili okuryazarlık gibi okuryazarlık uygulamalarını da kapsama aldık (Comber & Nixon, 2008). Ayrıca, materyallerin seçiminde yerellik de önemli bir kriter olmuştur (Comber & Nixon, 2011). Bu nedenle, öğrencilerden kendi yerel bağlamlarında kendileri için anlamlı olan materyalleri kullanmaları istenmektedir. Yerel bağlamı dikkate alarak çalışmak bir taraftan öğrencilerin dilsel ve toplumsal kimliklerini güçlendirir diğer taraftan da onları dilsel tekbiçimliliğe, kültürel homojenliğe ve ulusal aidiyete meydan okuyan küreselleşmiş bir dünya içinde dinamik bir şekilde konumlandırır (Blommaert, vd., 2005). Tasarlanan eğitim üniteleri, modları ve yöntemleri (çizimler, grafitiler, videolar, röportajlar, tartışma, sunumlar, vb.) bir araya getirir ve öğrenme alanını (okul, mahalle, sokaklar, vb.) genişletir.

2.2.2 Eleştirel Okuryazarlık

Sosyal okuryazarlıkla doğrudan ilişkili olan eleştirel okuryazarlık yaklaşımı, eleştirel unsurlara ve çoklu bakış açısı kullanarak sıradan bilgilerin sorgulanmasına vurgu yapar. Aynı zamanda sosyo-politik bir yaklaşım benimsemeyi ve sosyal adaleti teşvik etmek için adım atmayı da içerir (Lewison, Flint ve Van Sluys, 2002). Hem sosyal hem de eleştirel okuryazarlıkta, dil yapıları ve içeriği anlam oluşturmada merkezi bir rol oynar. Bu nedenle dil tarafsız değildir ve yerel bağlamda siyasi boyutlara sahiptir (Papadopoulou, 2019). Eleştirel okuryazarlığın çeşitli tanımlarını inceleyen Lewison vd. (2002), bunları dört kategoride özetlemiştir: alışlagelmiş olanı yıkmak, çoklu bakış açılarını sorgulamak, sosyo-politik konulara odaklanmak ve harekete geçmek, sosyal adaleti teşvik etmek.

Eleştirel okuryazarlık, aktivitelerin işe yarar ve anlamlı olabilmesi için öğretim uygulamalarının yerel bağlam temelinde olmasını gerektirir. Ayrıca öğrencilerin kendi bakış açılarını ifade edebilmeleri için eleştirel bir bakış açısına sahip olmalarını gerektirir. Bu nedenle, bu kitapçıktaki eğitim üniteleri eleştirel okuryazarlığın altı ilkesini yansıtmaktadır. Bunlar: 1) yerel gerçekliklerin

dikkate alınması; 2) dil-güç ilişkisinin, dikte ettiği pratiklerin ve yarattığı etkilerin incelenmesi ve analizi; 3) öğrencilerin bilgi ve uygulamalarının harekete geçirilmesi; 4) siyasi ve sosyal unsurların/hedeflerin eklenmesi yoluyla özgün metinlerin (yeniden) tasarlanması; 5) öğrencilerin günlük yaşamlarında kullandıkları metinlere odaklanması ve 6) gücün nasıl ve kim tarafından kullanıldığının incelenmesi (Comber, 2001). Amacımız, öğrencilerin bir metnin hem içeriğini hem de metnin üretildiği bağlamı anlamalarını sağlamak, egemen okumaya karşı eleştirel bir okuma yapmalarını ve yazarın dilsel ve semiyotik seçimlerini inceleyerek metnin hizmet ettiği çıkarları belirlemelerini sağlamaktır.

2.2.3. Algısal Modalite/Öğrenme Stili Farklılıkları ve Çoklu Zekâ Kuramı

Sosyal ve eleştirel okuryazarlık, okuryazarlıkla ilgili sosyo-politik yaklaşımları yansıtırken, teorik duruşumuz aynı zamanda öğrenmeye ilişkin gelişimsel bir bakış açısını içermektedir. Bu bağlamda, materyal ve yöntemlerin öğrencilerin farklı gelişimsel ve öğrenme ihtiyaçlarına cevap verebilmesini sağlamak için algısal modalite farklılıkları ve Çoklu Zekâ Kuramı dikkate alınmıştır. Her sınıfta görsel, işitsel ve kinestetik öğrenenlerin olabileceği varsayımından hareketle (Cruikshank, Jenkins ve Metcalf, 2003), her grubun ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde tasarlanmış çeşitli materyaller farklı eğitim ünitelerine dahil edilmiştir. Bu bağlamda, dünyayı gözleriyle anlama eğiliminde olan görsel öğrenenler için sınıf çalışmasının bir parçası olarak zihin haritalarının geliştirilebileceği, ya da öğretmen tarafından kavramların görsel temsillerinin kullanılabilceği aktiviteler seçilmiştir. Eğitim ünitelerindeki videolar sadece görsel öğrenmeye değil, aynı zamanda bilgiyi dinleyerek öğrenme eğiliminde olanlar için işitsel bir deneyim olanağı sağlamaktadır. Son olarak, kavramları fiziksel veya duygusal etkileşim yoluyla anlama eğiliminde olan devin-duyumsal öğrenenler için, akranları ve öğretmenleriyle birlikte materyal geliştirecekleri uygulamalı aktiviteler hazırlanmıştır.

Howard Gardner'ın alternatif zekâ anlayışı üzerine yaptığı ufuk açıcı çalışmalarına paralel olarak el kitabının pedagojik yaklaşımı da zekânın “problem çözme veya değerli bir şey yapma yeteneği” olarak tanımlandığı Çoklu Zekâ Kuramına (Gardner, 2011) dayanmaktadır (Cruikshank vd., 2003, s. 53). Gardner bu tanımla zekânın yalnızca test puanlarıyla ölçülmesinin mümkün olmadığını ve zekânın çok sayıda farklı alanda yetenek ve becerilerimiz olarak daha geniş bir eksende anlaşılması gerektiğini vurgulamıştır. Başlangıçta, dilbilimsel zekâ, matematiksel/mantıksal zekâ, müziksel zekâ, uzamsal zekâ, doğacı zekâ, kişilerarası zekâ, içsel zekâ ve bedensel-kinestetik zekâ olmak üzere sekiz zekâ tanımlamıştır. Daha sonra listeye insan varoluşunu anlama yeteneğini ifade etmek üzere varoluşçu zekâ da eklenmiştir. Gardner'a göre, her zekâ türüne farklı miktarlarda sahip olmak mümkündür ve bizler, farklı zekâ türlerimizle ilgili görevler tamamladıkça daha da gelişiriz. Öğretim açısından bakıldığı zaman Gardner'ın teorisi faydalıdır çünkü öğretmenlere, öğrencilerin entelektüel açıdan güçlü yanlarına hitap edebilmek için konuları farklı yöntemlerle tanıtmaya ve ele almalarında yardımcı olur. Her ders planında yer alan genel ve spesifik hedefler de görülebileceği gibi, örneğin kişilerarası zekâyâ

sahip bir öğrencinin başkalarıyla ortak projeler üzerinde çalışmasını sağlayacak ya da müziksel zekâyâ sahip bir öğrenciyi sınıf projesi kapsamında bir şarkı yazmaya teşvik edecek materyaller seçilmiştir. Böylelikle farklı ders ve aktivitelerde farklı zekâ türlerine hitap edilmektedir.

Ünite 3: 'Nasıl Yapılır' Sayfaları

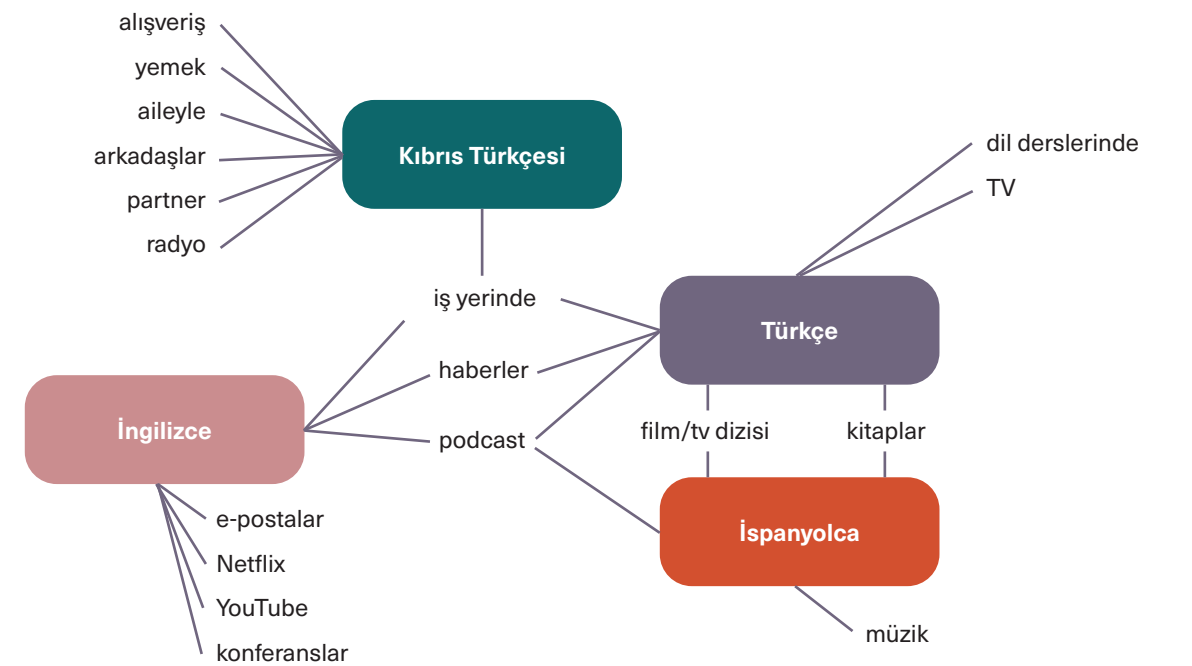
El kitabının bu bölümünde, çeşitli eğitim üniteleriyle birlikte ilgili materyal ve aktiviteler bulacaksınız. Öncesinde, eğitimcilerin önerilen faaliyetleri hazırlamalarına ve kullanmalarına yardımcı olmak amacıyla "Nasıl Yapılır" Sayfaları yol gösterici bilgiler, ipuçlarının fazla bilginin yer aldığı çevrimiçi kaynaklar içermektedir.

3.1 Zihin Haritalama

Zihin haritaları, öğrencilerin fikirleri ve kavramları kolayca görselleştirmelerine, beyin fırtınası yapmalarına ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerine olanak tanıyan, sınıfta kullanılacak yararlı bir araçtır. Ayrıca, yaratıcılığı ve hafızayı da güçlendirirler.

Zihin haritası oluşturmak için tahta kullanabileceğiniz gibi, imkânınız varsa dijital bir platform da tercih edebilirsiniz. Eğer okulunuzda zihin haritası yaratmak için özel bir çevrimiçi araç kullanılıyorsa bu aktivitede ondan yararlanmanız faydalı olacaktır. Eğer böyle bir araca erişiminiz yoksa, ders sırasında ücretsiz olarak kullanabileceğiniz <https://www.mindmaps.app/> uygulamasını deneyebilirsiniz.

Aşağıda, öğrencilerin farklı bağlamlarda veya iletişimsel durumlarda hangi dilleri kullandıklarını gösteren örnek bir zihin haritası yer almaktadır. Bu zihin haritası, başka herhangi bir konu için de örnek olarak kullanılabilir.

Öğretmenler için İpuçları:

- **Fikrinizi ifade etmekten kaçının.** Öğrenciler genellikle öğretmenlerinin "doğru" cevabı bildiklerini düşündüklerinden, "yanlış" veya "hatalı" olarak algılanabilecek bir cevap vermekten kaçınırlar. Konuyla ilgili bakış açınızı paylaşmaktan kaçının. Bunun yerine, öğrencilerin tartışılan kavramlar hakkında düşüncelerini teşvik edecek sorular sorun.
- **Talimatları aktarırken, bu tür aktivitelerin doğru ya da yanlış cevaplarının olmadığını vurgulayın.** Buradaki amaç öğrencilerin fikirlerini özgürce ifade etmelerine olanak tanımadır. Bu nedenle onlara doğru veya yanlış cevabın olmadığını hatırlatmak önemlidir. Bu yaklaşım, aynı zamanda öğrencilerin birbirlerinin görüşlerini olumsuz bir şekilde yargılamalarının da önüne geçecektir.
- **Tartışılacak konuyu Avrupa ve uluslararası mevzuat ile ilişkilendirerek aktarın.** Ünite 3 kapsamındaki aktivitelerle ilgili aşağıdaki kaynaklara başvurabilirsiniz:
 - Devletlerin saygı göstermekle yükümlü olduğu hususları belirleyen Uluslararası İnsan Hakları Hukuku (IHRL) hakkında bilgi için (ohchr.org) adresini ziyaret edebilirsiniz;
 - Uluslararası Göç Örgütü'nün (www.iom.int) Göç Yönetişim Çerçevesine bakabilirsiniz;
 - Avrupa Konseyi (coe.int) ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin vatandaşlık ve katılımı ilgili 15. ve 27. Maddelerini inceleyebilirsiniz;
 - Dil hakları konusunda Ulusal Azınlıkların Korunmasına İlişkin Çerçeve Sözleşmeye (Avrupa Konseyi, 1995) ve Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin (1966) 27. Maddesine atıfta bulunabilirsiniz.

3.2 Yaratıcı ve İşbirlikli Yazma

Yaratıcı ve İşbirlikli Yazma Nedir?

Yaratıcı ve işbirlikli yazma, öğrencilerin hem yaratıcılıklarını teşvik etmek, hem de özgüven ve becerilerini geliştirmek açısından faydalı bir yöntemdir. Bölüm 4.2'de yer alan 'Dil Paletim: Çokdilliliğin Bireysel Unsurları, "Şarkı Sözü Yazalım" başlıklı etkinlik bu yöntemin bir örneğidir. Bu etkinlikte, öğrenciler gruplar halinde çalışarak, kendi gruplarındaki dilleri ve dil türlerini, istedikleri herhangi başka bir dille birlikte kullanarak "dil paletim" temasına uygun şarkı sözleri yazarlar.

Planlamaya İlişkin İpuçları

Grupları önceden oluşturun: Öğrencilerin kendilerini ifade edebilmelerini sağlamak amacıyla onları küçük gruplara ayırın. Dil çeşitliliğinin farklı gruplarda organik bir şekilde ortaya çıkması için öğrencileri çok kültürlü gruplara da bölebilirsiniz.

Rollerinin ne olduğunu anlatın: Her grupta 'açıklayıcılar', 'başlatıcılar', 'özetleyiciler', 'uzlaşmacılar', 'uyumlaştırıcılar', 'zaman yönetenler' ve aktivitenin hedeflerine uygun hareket edilmesini sağlayacak bir kişi atayın.

Zaman yönetimi ve hedefler: Öğrencilere bu etkinlik için ayrılan süreyi ve ulaşılması gereken hedeflerin açıkça bildirin.

Gruplar yazmaya başlamadan önce temel kuralları açıklayın: Belirlenen süre (örneğin 20 dakika), üretilecek çalışma (şarkı sözleri), herkesin eşit derecede katkıda bulunması gerekir.

Yazma Süreci için İpuçları

- Öğrenciler sınıfta ve aile ortamında konuştukları tüm dilleri/dil türlerini kullanmaya teşvik edilmelidir.
- Alvaro Soler'in bir şarkının nasıl yaratıldığını anlattığı videoyu izleyerek ilham alabilirler

- Melodi eklendiğinde, bu şarkı sözü yazma sürecinde onlara yardımcı olacaktır.
- Fikirlerini düzenlemek için bir hikâye panosu (storyboard) oluşturabilirler.
- Öğrenciler, bir kalem kullanarak şarkı sözlerini kolayca revize edebilirler.

Değerlendirme

Öğrenciler değerlendirme kriterlerini kendileri belirleyecekler. Olası kriterler arasında yaratıcılık, ifade ve ekip çalışması bulunabilir.

Takip Faaliyetleri

Öğrenciler, Uluslararası Anadil Günü (21 Şubat, UNESCO inisiyatifi, 2000 yılında BM tarafından resmi olarak kabul edilmiştir), Çokdillilik Günü (25 Eylül, Avrupa Parlamentosu inisiyatifi), Avrupa Diller Günü (26 Eylül, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği inisiyatifi, 2001 yılından beri kutlanmaktadır) gibi özel günlerde şarkıyı seslendirebilir veya bu çalışmalarını okul dergisinde yayınlatabilirler.

3.3 Sözlü Tarih Çalışması Nasıl Gerçekleştirilir?

Sözlü Tarih Nedir?

Dil biyografilerini incelemek amacıyla sözlü tarih çalışmaları yapabiliriz. Sözlü tarih, Kıbrıs'ın yakın tarihine ve günümüzdeki farklı anlatılara ışık tutmak için büyük bir potansiyel taşır. "Sözlü tarih, resmi toplumsal veya kamusal hafıza ile bireysel bellek - yani insanların kendi deneyimleri sonucunda oluşturdukları geçmişler - arasındaki ilişkiyi irdeler." (AHDR, 2011, s. 6). Bu yöntem daha önce işitilmemiş sesleri ortaya çıkararak, çoklu bakış açılarını geliştirir. Bölüm 3, kişilerin sözlü tanıklıklarına ve dille ilgili anılarına başvurmak yoluyla, farklı kökenlerden gelen konuşmacılara yer vererek hem yakın geçmişi hem de günümüzü inceleyeceğiz. Bu yaklaşım, "geçmişle ilgili bir versiyon yaratmamıza", ya da bir başka deyişle tarih yazmamıza (AHDR, 2011) olanak sunar ve toplumların kültürel ve/veya dilsel farklılıklara rağmen birbirlerini anlama becerilerini güçlendirmemize yardımcı olur.

Sözlü Tarih Belgelemesi için İpuçları Görüşmeden önce aşağıdakiler üzerinde düşünün ve gerekli hazırlıkları yapın:

- Konunuz
- Görüşmede kullanacağınız sorular
- Görüşme yapacağınız kişiler
- Görüşme yapılacak yer

Görüşmeden önce yapılması gerekenler:

- Görüşeceğiniz kişilere kendinizi tanıttın. Onlara neyi araştırdığınızı, projenize neden katılmalarını istediğinizi ve bu süreçte neler yapılacağı hakkında bilgi verin.
- Onları tanımak ve onay formunu imzalatmak için mümkünse görüşmeden önce onlarla bir araya gelin.
- Ses ve/veya görüntülü kayıt cihazı(veya kalem ve kâğıt) hazırlayın.

Dil repertuarı hakkında görüşme sırasında sorabileceğiniz örnek sorular:

- Birden fazla dil konuşuyor musunuz?
- Hangi dilleri konuşuyorsunuz?
- Bu dilleri nasıl ve neden öğrendiniz?
- Birden fazla dil konuşmanın faydaları nelerdir? Herhangi bir dezavantajı var mıdır?

Etik Hususlar

Aşağıda belirtilen etik ilkeler, sözlü tarih araştırma projelerinde yol gösterici olabilir (AHDR, 2011):

- İnsan onuruna saygı.
- Bilgilendirilmiş rızaya, (görüşülecek kişinin) özgür ve gönüllü onayına saygı.
- Çocuk, yaşlı, göçmen ve yerinden edilmiş kişiler, mağdurlar, engelliler veya incinebilir ya da bir sözlü tarih görüşmesi sonucunda incinebilecek tüm kişilere karşı saygı.
- Özele ve gizliliğe; görüşme yapılan kişinin görüşmeden çekilme hakkına saygı (görüşmeden geri çekilme şartları da izin formunda belirtilmelidir).
- Adalet ve eşit katılıma saygı; incelenen toplum, topluluk ya da grupların eşit temsiliyetini sağlamak ve adil olmak.

Örnek Mülakat İzin Formu

Sözlü tarih görüşmelerinde onay formları imzalanmalıdır. Projenizin etik kurallara uygunluğunu sağlamanın bir diğer yöntemi de bu şekildedir.

MÜLAKAT İZİN FORMU

[PROJE ADI]

Tarih:

Ben, _____, tarih, kültür, gelenek ve mirasın korunması, saklanması ve desteklenmesi amacıyla _____ '(y)e/a ses ve/veya video kaydı ve yazılı kayıt aracılığıyla sözlü tarih görüşmesini/görüşmelerini belgeleme izni veriyorum. Görüşmeciyile paylaşmayı kabul ettiğim bilgiler yalnızca _____, _____ ve _____ 'nın/nin belirlenmesi ve korunması için kullanılacaktır.

Sözlü tarih çalışmaları kapsamında verilen bilgiler, koruma ve saklama amaçları doğrultusunda yararlı olabileceği durumlar hariç, proje çalışanlarının dışında kimseyle paylaşılmayacaktır. Bu materyal, hazır olduğu zaman yalnızca eğitim ve akademik amaçlar için okunabilir, alıntı yapılabilir ve dağıtılabılır. Bu izin, benim kayıtlarda veya transkripsiyonda geçen bilgileri herhangi bir şekilde kullanmama engel teşkil etmez.

Bu materyale aşağıdaki kısıtlamaların (eğer varsa) getirilmesini talep ediyorum:

Görüşme kaydı veya yazının bir kopyasının aşağıdaki kişiye verilmesini rica ediyorum:

- Tarafıma
- Diğer şahıs veya STÖ veya devlet kurumu veya kuruluşuna (lütfen ne olduğunu belirtiniz)

Görüşülen kişinin imzası

İsim

Çevirmenin İmzası (eğer varsa)

İsim

Tarih

Görüşülenin imzası

İsim

3.4 Kısa Belgesel Filmlerin Hazırlanması

Kısa Belgesel Film Yapımında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Ekipman: İhtiyacınız olan ve mevcut ekipmanlarınızı gözden geçirin.

Mekan seçimi: Görüşmeleri gerçekleştireceğiniz yer olarak kişilerin evi, iş yeri, veya kamusal bir alanı mı tercih edeceksiniz?

Katılımcılar: Görüşme yapacağınız kişileri nasıl belirleyeceksiniz?

Roller ve Sorumluluklar:

Yönetmen: Sizin sorumluluğunuz görüşülecek kişiyle iletişim kurmak, çekimin amacını açıklamak, yazılı bir onay formu vermek ve çekim için mekan, tarih ve saati belirlemektir. Çekim günü, sürecin sorunsuz işlenmesini sağlamak için ortamı düzenleyin: örneğin kişinin kendini rahat hissetmesi, ve çekim için uygun ortamın sağlanması (örneğin, doğru ışıklandırma, minimum arka plan gürültüsü) önemlidir.

Gazeteci: Sizin sorumluluğunuz soruları önceden hazırlamak ve çekim günü bu soruları sormaktır. Görüşülen kişiyi dikkatle dinleyin ve gerektiğinde takip soruları yöneltin.

Kameraman: Çekim için gerekli ekipmanın seçilmesinden siz sorumlusunuz. Çekim günü, kurulumun yapılmasına destek olmalısınız (örneğin, doğru ışıklandırma, ses ayarları vb.) ve görüşmeyi kaydetmelisiniz.

Fotoğrafçı: Fotoğraf çekerek deneyimi görsel olarak kayda alın ve önemli anları yakalayın.

Yapımcı: Toplanan materyali bir araya getirerek kısa bir film oluşturun.

3.5 Bir Münazaranın Düzenlenmesi ve Gerçekleştirilmesi

Sosyal ve beşeri bilimler müfredatı öğretmenleri, öğrettikleri konuların neredeyse her yönünün tartışmaya açık olduğunu ve öğrencilerin öğrenme sürecini geliştirmek için fikirleri değerlendirme, iyi argümanlar ortaya koyma ve kanıt kullanma becerilerinin çok önemli olduğunun bilincindedirler (Newman, 2020). Öğrencilerin ders boyunca edindikleri bilgi ve anlayışı bir araya getirmek için ünitenin sonunda bir münazara (tartışma) düzenleyebilirsiniz.

Münazara için hazırlık

Münazaraya ilişkin formatın, kuralların ve beklentilerin üzerinden geçin. *Noisy Classroom* (www.noisyclassroom.com) sayfasında bir münazara için nasıl hazırlık yapılacağını gösteren videolar ve örnek münazaralar bulunmaktadır. Önce öğrencileri 3'er kişilik gruplara ayırın. Her grup bir konu için bir önerme veya karşıt argüman hazırlayacak. Hangi grubun hangi tarafta olacağı belirlendikten sonra, gruplar kendi içinde aşağıdaki beş aşamadan geçecek.

- Aşama 1: Fikirlerin üretilmesi
 - a. Herkesin kendi düşüncelerini toparlayabilmesi için tek başına yapacağı beyin fırtınası.
 - b. Grup olarak yapılacak beyin fırtınası
- Aşama 2: Bu fikirleri organize edin. Fikirleri takım üyeleri arasında paylaşın ve fikirlerin nasıl birbiriyle ilişkilendirilebileceğini düşünün.
- Aşama 3: Konuşmalar belli bir formatta olmalı. Anahtar sözcükleri veya ifadeleri netleştirin ve her konuşmacı için üç ana fikir belirleyin.
- Aşama 4: Argümanlar geliştirin. 'İsmlendirme, Açıklama, Kanıt' gibi bir format kullanın.
- Aşama 5: Son hazırlıklar

Münazara Yapılması

Hazırlıklar tamamlandığında, münazarayı yapmak için hazır olacaksınız. Bunun için 20-25 dakika ayırabilirsiniz.

Münazara Sonrasında

Münazara bittikten sonra, her takımdan bir kişinin takımın ana argümanlarını 2 dakikada özetlemesini isteyin ve ardından münazarayı sonlandırın.

Münazaranın Değerlendirilmesi

Öğrencilerinizin içerik, yanıt, organizasyon ve üsluplarını değerlendirerek ödüllendirebilirsiniz. Alternatif bir yöntem olarak, dinleyicilere bir akran değerlendirme formu da verebilirsiniz.

Ünite 4: Eğitim Üniteleri

4.0 Tüm Eğitim Ünitelerinin Özeti

Başlık & Genel Bilgi	Bağlantılı konular	Anahtar kavramlar	Sayfa
<p>ÇOKDİLLİLİĞİ ANLAMAK: BİR GİRİŞ</p> <p>Bu ünite, öğrencileri toplumsal bir olgu olarak çokdillilik kavramıyla tanıştırır.</p>	<p>Yunan Dili/Okuryazarlığı, Türkçe Dili/Okuryazarlığı, İngilizce: Dili sosyal ve tarihsel bir olgu olarak ele alan konular</p> <p>Tarih: Göç, fetih döneminde insanlar arasındaki etkileşim</p> <p>Sosyoloji: İnsan hakları</p>	<p>Çokdillilik; Diller; Lehçeler; Alıntı Kelimeler; Kıbrıs</p>	26-42
<p>DİL PALETİM: ÇOKDİLLİLİĞİN BİREYSEL YÖNLERİ</p> <p>Bu ünite, öğrencilerin dil kullanımı ve dil biyografisi kavramlarını incelemelerine ve işbirlikli yazım, sözlü tarih çalışmaları yürütmelerine ve metin analizi gerçekleştirmelerine olanak tanır.</p>	<p>Edebiyat: Yaratıcı yazarlık ve Kıbrıs edebiyatı, Dünya edebiyatı</p> <p>Diller: Soru sorma ve cevaplama, özetleme ve açıklayıcı bir metin oluşturma</p> <p>Sosyoloji: Göç, Çeşitlilik, Kalıp yargılar, Popüler kültür</p> <p>Tarih: Sözlü Tarih, Dil repertuarları</p>	<p>Dil Biyografileri; Dil Kullanımı; Kalıp yargılar; Kimlik; Sözlü Tarih</p>	44-61
<p>DİL İDEOLOJİLERİ</p> <p>Bu ünite, öğrencilerin dil ideolojileri ile bunların sonuçlarını incelemelerine yardımcı olur.</p>	<p>Dil: Genel okuryazarlık, Okuma ve kompozisyon yazma, Münazara, Ülkem ve kültürel değerler</p> <p>Sosyal Bilgiler: Göç nedir?, Sosyal ve kültürel farklılıklar</p> <p>Sosyoloji: Dil, Güç ve tutumlar, Vatandaşlık, Göç</p> <p>Felsefe: Felsefe nedir? Felsefenin insanlar ve toplumsal yaşam üzerindeki etkisi</p>	<p>Doğru' ve 'Yanlış'; 'Yetkin Olma' ve 'Yetkin Olmama'; Baskın, Standart Diller ve Lehçeler; Erişim, Hakimiyet; Dışlama ve İçerme; Aidiyet</p>	62-73
<p>KIBRIS'TAKİ DİLSEL ÇEVRE</p> <p>Bu ünite, toplumun, kültürün ve kimliğin, dilsel çevre aracılığıyla nasıl temsil edildiğini ve Kıbrıs bağlamında nasıl yeniden yaratıldığını ele alır.</p>	<p>Sanat: Kamusal sanat okumaları, Grafiti, Dil kullanımı, Sanatın siyasi işlevi</p> <p>Sosyoloji: Toplumsal kimlik, Kimlik inşası, Toplumsal değişim ve Farklılıklar</p> <p>Dil: Dille ilişkili toplumsal anlamlar, Metinler ve kamusal alandaki semboller</p> <p>Dilbilimi: İşaretler ve yazıtlardaki dilsel kaynaklar, Çoklumodalite</p> <p>Tarih: Çalışma gezileri, değişim ve süreklilik, Eski ve yeni dilsel çevre</p>	<p>Dilsel çevre, Kimlik, Çoklumodalite; İletişim, Kıbrıs</p>	74-82

4.1

Bölüm 1: Çokdilliliği Anlamak: Bir Giriş

Bu tematik ünite, sosyal, tarihsel ve çağdaş bir olgu olarak çokdillilik kavramıyla öğrencileri tanıştırmayı hedeflemektedir.

Giriş

Bu tematik ünitenin amacı, öğrencilerin çokdilliliği sosyal bir olgu olarak eleştirel bir şekilde değerlendirmeleridir. Ünite, çokdilliliğin farklı tanımlarını detaylı bir şekilde inceleyerek, bu tanımları yerel bağlamla ilişkilendirmektedir. Ayrıca, dil teması ve ödünçleme gibi olguları, her dil kullanımının ayrılmaz bir parçası olarak ortaya koyar.

Anahtar kavramlar:

Çokdillilik, dil, lehçe, alıntı kelimeler, Kıbrıs

Öğrenme Kazanımları:

- Çokdilliliği sosyal bir olgu olarak anlamak ve eleştirel bir şekilde tartışmak;
- Kıbrıs'ı diyakronik ve dinamik çokdilli bir bağlam olarak tanımlamak;
- Günlük dil kullanımını kapsamında dil teması kavramına aşina olmak;
- Kendi dil repertuarlarındaki ödünçlemeleri tespit etmek ve bunlar üzerine düşünmek

Daha fazla bilgi için:

- Arvaniti, A. (2010). Linguistic practices in Cyprus and the emergence of Cypriot Standard Greek [Kıbrıs'ta dil uygulamaları ve Standart Rumcanın çıkışı]. *Mediterranean Language Review*, 17, 15–45.
- Baker, C. (2000). *Foundations of bilingual education and bilingualism* (3rd ed.) [İki dilli eğitim ve iki dilliliğin temelleri (3. bs.)]. Multilingual Matters.
- Blackledge, A., ve Creese, A. (2017). Language education and multilingualism [Dil eğitimi ve çokdillilik]. McCarty, T., ve May, S. (Der.) *Language policy and political issues in education* içinde (ss. 73-84). *Encyclopaedia of language and education*. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-02344-1_6
- Cenoz, J. (2013). Defining multilingualism [Çokdilliliği tanımlamak]. *Annual Review of Applied Linguistics*, 33, 3–18.
- Clyne, M. (1997). Multilingualism [Çokdillilik]. Coulmas, F. (Der.) *The Handbook of sociolinguistics* Blackwell Publishing.
- García, O., ve Flores, N. (2012). Multilingual pedagogies [Çokdilli pedagojiler]. M. A. Martin-Jones, A. Blackledge, ve A. Creese (Der.), *The Routledge handbook of multilingualism* (ss. 232–246). Routledge.
- Karpava, S. (2022). Multilingual linguistic landscape of Cyprus [Kıbrıs'ın çokdilli dilsel çevresi], *International Journal of Multilingualism*. <https://doi.org/10.1080/14790718.2022.2096890>

Çokdilliliği Anlamak

Hedef kitle:
Orta ve lise öğrencileri

Ders planı için kaynak sayfalar:
K4.1.1; K4.1.2; K4.1.3; K4.1.4

Bağlantılı konular:

- Yunan Dili/Okuryazarlığı, Türk Dili/Okuryazarlığı, İngilizce:** Sosyal bir olgu olarak dil öğrenimi, Metin analizi, Kelime bilgisi, Sözcüklerin ve dillerin kökeni
- Tarih:** Göç, Dilin tarihi
- Sosyoloji:** İnsan hakları

Öğrenciler:

- İlgili metinleri okuyacak ve çokdilliliğin genel kapsayıcı bir tanımını yapabilecekler;
- Günlük yaşamlarında kullandıkları farklı dillerden gelen kelimelerin kökenlerini tespit edebilecekler;
- Bir videoda Kıbrıs'ta çokdillilikle ilgili ortaya konulan başlıca argümanları tespit edebilecekler;
- Kıbrıs bağlamında çokdillilik üzerine çalışmalar yapmanın gerekliliğine ilişkin bir tartışma kompozisyonu yazabilecekler.

Senaryo:

Yerli bir çağdaş sanat galerisi, çokdilliliği ele alan sanat eserlerini içerecek bir sergi düzenlemeyi planlıyor.

Ürün ve değerlendirme:

Sanat galerisi, öğrencilerin çokdilliliği tasvir eden sanat eserleri yaratmalarını ve bu sergiye katkıda bulunmalarını ister.

Ders 1

Aktivite 1: Isınma (5 dakika)

Çokdilliliğe kısa bir giriş yapılmasını sağlayan bir ısınma aktivitesidir.

Yönergeler

- Öğrencileri derse motive etmek ve hazırlamak amacıyla verilen alıştırmayı kullanın. Soruları yanıtlamak için telefonlarını veya tabletlerini kullanabilirler. Bu aktivite bireysel olarak yapılmak üzere tasarlanmıştır; ancak yeterli sayıda cihaz yoksa, öğrencileri gruplara ayırarak grup olarak yanıtlamalarını isteyin. Teknolojik cihaz mevcut değilse, testi web sitesinden yazdırarak öğrencilere dağıtabilir veya akıllı tahtada göstererek öğrencilerden sözlü olarak cevap vermelerini isteyebilirsiniz. Sorulara erişmek için aşağıdaki QR kodunu okutun. Alternatif olarak, bu testi Kahoot, Quizizz, Edmodo gibi platformlara yükleyebilir veya kurumunuzda mevcut olan diğer platform/araçları kullanarak bu soruları yayınlayabilir veya yeniden düzenleyebilirsiniz.

Cevap anahtarı şu şekildedir:

1: a, 2: d, 3: d, 4: c, 5: a, 6: d

- Öğrencilere her soruyu cevaplamak için 15 saniyeleri olduğunu ve cihazlarını kullanarak doğru yanıtı seçmeleri gerektiğini söyleyin. Sorular aşağıdadır:

1. Çokdilli bir kişi

- anadilinden daha fazla dil bilir
- emoji kullanır
- başka dillerden bazı kelimeler anlar
- yurt dışında yaşar

2. Kıbrıs'ta kaç dil konuşulmaktadır?

- 3
- 2
- 5 ile 10 arasında
- 20'nin üzerinde

3. Çokdillilikbir olgudur.

- yakın zamana ait
- Avrupalı
- Kıbrıslı
- süreklilik arz eden

4. Aşağıdakilerden hangisi/hangileri Kıbrıs'ın resmi dili/dilleridir?

- Yunanca
- Türkçe
- Yunanca ve Türkçe
- Yunanca, Türkçe ve İngilizce

5. Sanna Kıbrıs'ta..... tarafından konuşulan bir azınlık dilidir.

- Maronitler
- Ermeniler
- Kıbrıslı Rumlar
- Kıbrıslı Türkler

6. Bu yazı..... yazılmıştır.

- İngilizce
- Arapça
- Türkçe
- Eski bir Kıbrıs lehçesinde

Aktivite 2: Çokdilliliğin Tanımlanması (15 dakika)

Bu aktivitenin amacı, çokdillilik kavramını ve çeşitli tanımlarını irdelemektir.

Talimatlar:

- Tahtaya "Çokdillilik" kelimesini yazın ve öğrencilerden bu terimle ilgili anahtar kelimeler bulmalarını isteyin. Buldukları kelimeleri bir zihin haritası şeklinde tahtaya ekleyin (Zihin haritalarının nasıl yapıldığına ilişkin bilgiler için 'Nasıl Yapılır' Sayfası 3.1'e bakın). Alternatif olarak, bu aktiviteyi Padlet üzerinden gerçekleştirilebilir. Öğrenciler Padlet (<https://padlet.com>) kullanarak anahtar kelimeleri veya kısa yanıtlarını yazabilirler.
- Çokdilliliğin tanımlarını dağıtın (K4.1.1). Bu tanımları tahtaya da yansıtabilirsiniz. Öğrencilerin üç tanımı da okuyup anlamalarına olanak tanıyın.
- Çokdilliliğin bireysel ve toplumsal yönlerini vurgulayarak, tanımlar üzerine ve öğrencilerin bulduğu kelimelerle ilgili bir tartışma yapın.
- Öğrencileri gruplara ayırın ve her gruba K4.1.2 numaralı belgenin bir kopyasını verin. Gruplardan verilen kavramları tartışmalarını ve kâğıt üzerindeki ifadelerle eşleştirmelerini isteyin. Her rakamın birden fazla kullanılması mümkündür.
- Her grubun, cevaplarını aktarmasını ve neden bu yönde seçim yaptıklarına dair argümanlarını sınıfla paylaşmalarını isteyin.

Aktivite 3: Kıbrıs'ın Çokdilliliğiyle İlgili Video ve Tartışma (15 dakika)

Bu aktivitenin amacı, öğrencilerin özellikle Kıbrıs'a odaklanarak çokdilliliğin farklı yönlerini incelemelerini sağlamaktır.

Talimatlar:

- Aşağıda yer alan QR kodunu okutarak "Kıbrıs'ta çokdillilik ve dil kullanımı" başlıklı videoyu izletin. Bu videoda, iki toplumdilbilimci Kıbrıs'ta çokdillilik ve dil kullanımı hakkında bilgi vermektedir. "Diglossia" terimi tanıtılır ve Kıbrıs'taki standart veya yerel dil türlerinin kullanıldığı iletişim durumları hakkında bilgiler verilir. Konuşmacıların güncel yerel dil türlerinin kullanıldığı durumları geniş bir şekilde ele aldıkları vurgulanır.

- K4.1.3'ü dağıtın. Öğrenciler bireysel olarak ya da gruplar halinde çalışabilirler. Cevap anahtarı şu şekildedir: **1: Yanlış, 2: Doğru, 3: Doğru, 4: Doğru, 5: Yanlış, 6: Doğru**

Sınıf tartışması:

Video hakkında bir tartışmanın yapılabilmesi için aşağıdaki soruları kullanın:

- Sizce videonun ana argümanı nedir?
- Bu iki toplumdilbilimci çokdilliliği destekliyor mu yoksa çokdilliliğe karşı mı? Nedenini açıklayın?
- Kıbrıs'ta konuşulduğunu bildiğiniz başka diller ve/veya lehçe(ler) hangileridir?
- Öğrencilerden videonun içeriğini yansıtacak alternatif bir başlık önermelerini isteyin.

Değerlendirme ve kapanış (5 dakika)

- Videonun son kısmında akademisyenlerin, günlük yaşamda çokdilliliğin incelenmesinin ve anlaşılmasının önemini vurguladıkları bölümü öğrencilere hatırlatın. Öğrencilerden, bu görüşe katılıp katılmadıklarını ve seçtikleri pozisyona ilişkin gerekçeleri açıklayan kısa bir tartışma yazısı yazmalarını isteyin. Tartışmayı yönlendirmek için şu soruyu sorun: "Günlük hayatta çokdilliliği araştırmak gerekli midir? Neden gerekli veya neden gerekli değildir?".
- Günün önemli noktalarını özetleyin, bunları derste yapılan alıştırmalarla ilişkilendirin ve öğrencilere, gelecek derste diller hakkında daha fazla bilgi edinecekleri ve sanat eserleri yaratacaklarına dair bilgi verin.

Ders 2

Aktivite 1: Isınma (5 dakika)

Bu aktivitenin amacı, öğrencilerin günlük yaşamlarında farklı dillerden çeşitli kelimeler kullandıklarını ve genelde kökenini bilmedikleri bu kelimelerin kendi dillerinin bir parçası haline geldiğini fark etmelerini sağlamaktır. Şu soruyu sorun: “Konuşurken başka dillerden kelimeler kullanıyor muyuz?”

Aktivite 2: Kelimelerin Yolculuğu - Kıbrıs (10 dakika)

Bu aktivitenin amacı el kitabı için hazırlanan bir videoyu izleyerek Kıbrıs'ta kullanılan bazı kelimelerin nereden geldiğini (kökenini) tahmin etmeye çalışmaktır.

Talimatlar:

- Aşağıdaki kelimelerden iki veya üç tanesini seçin; tahtaya yazın ve öğrencilerden bu kelimelerin kökenini tahmin etmelerini isteyin:
 - Yunanca: καρπούζι, κρεβάτι, παπούτσι, βόρτος, καντήλα, ποτήρι, κατερίμι
 - Türkçe: karpuz, kerevet, babıç/babiş/babuş, vordo, gandil, bodiri, galdırım
- “Kelimelerin Yolculuğu - Kıbrıs” adlı videoyu izletin. Aşağıda bulunan QR kodunu okutun. Videoda ele alınan kelimelerin etimoloji bilgileri Hadjipieris ve Kabataş'tan (2017) alınmıştır. Videoda görülen “<” işareti ilgili kelimenin kökenini, “~” işareti ise ortak kullanılan bir kelime olduğunu gösterir.

- Videoyu cevapları göstermeden önce durdurun ve öğrencilerden tahminlerde bulunmalarını isteyin. Daha sonra videoyu devam ettirerek doğru cevapları gösterin.

Sınıf tartışması:

Dil temasını ve günlük yaşamda kullanılan ortak kelimeleri vurgulayın.

- Hangi kelimeleri biliyordunuz?
- Yapılan tahminler hakkında ne düşünüyorsunuz? Tahminler doğru muydu?
- Kendi tahminleriniz doğru çıktı mı?
- İzlediğiniz videodan neler öğrendiniz?

Aktivite 3: Çokdilli TABU: Bir Kelime Oyunu (20 dakika)

Bu aktivitenin amacı, Kıbrıs'ta konuşulan dil türlerinde ortak olan kelimelerin kökenlerini keşfetmek ve eğlenceli bir kelime oyunu oynamaktır. Öğrenciler, günlük yaşamlarında kullandıkları, çeşitli kökenlere sahip kelimeleri keşfedecekler. Ayrıca, dil kullanıcıları, söz konusu kelimelerin kökenini bilmeseler de, bu kelimelerin kendi dillerinin bir parçası haline geldiğini fark edecekler.

Talimatlar:

- Oyunun kurallarını açıklayın:
 - Öğrenciler, 4-5 kişilik gruplara ayrılır. Her grup **K4.1.4**'te verilen kartlardan eşit sayıda alır.
 - Oyun sırasında sadece bir grup oyunu aktif olarak oynar, diğer gruplar ise izleyici konumundadır.
 - Sırayla her öğrenci bir kart çekerek, karttaki kelimeyi anlatmaya çalışır ve grubun geri kalanı kelimeyi tahmin eder.
 - Bir grup oyunu oynarken, diğer gruplardan seçilen iki öğrenci onları izler. Öğrencilerden bir tanesi süre tutar, diğeri ise kelimeyi anlatan kişinin, kartın alt kısmında sıralanan tabu kelimelerini kullanmamasını sağlar.
 - Her grup, 2 dakika içinde mümkün olduğunca çok kelime bulmaya çalışır. Doğru tahmin edilen her kelime için takıma bir puan verilir.
 - Kelimenin kökeni, her turun başında anlatıcıya söylenir. Örneğin, “İtalyanca kökenli bir kelime arıyoruz.”
 - Kelimeyi anlatan kişi, yüz ifadeleri veya hareketlerle ipucu veremez; kelimenin kendisini, değiştirilmiş hallerini veya kartta belirtilen yasaklı/tabu kelimeleri kullanamaz. Kelimenin doğrudan tercümesi de kullanılamaz.
 - Yapılan her doğru tahmin sonrası, oyuncular bir sonraki karta geçer ve grupların süresi dolana kadar bu devam eder.
 - Eğer anlatan veya tahmin edenlerden biri kelimenin çok zor olduğunu düşünürse, kelimeyi “pas geçebilirler” ve yeni bir kartla devam edilir.
 - Süre dolduğunda, puanlar toplanır ve sıra bir sonraki takıma geçer.
 - En çok kelimeyi tahmin eden takım oyunu kazanır.
- Aktivite tamamlandıktan sonra, öğrencilerden bu aktivitenin amaçları üzerinde düşüncelerini isteyin. Aşağıdaki yönlendirici soruları kullanabilirsiniz:
 - Ne öğrendiniz?
 - Diller hakkında ne söyleyebiliriz?
 - Diller arasında ortak yönler var mı?

İsteğe Bağlı Aktivite (20 dakika)

Bu aktivitenin amacı, bireysel olarak yapılacak çalışmalar kapsamında sanat eserleri hazırlamak ve okullarda çokdillilik konusunda farkındalık yaratmak amacıyla bu eserleri sınıf dışında sergilemektir.

Talimatlar:

- Senaryoyu okuyun: “Bölgedeki bir çağdaş sanat galerisi, çokdillilikle ilgili sanat eserlerinden oluşan bir sergi düzenlemek istiyor.”
- Öğrencilere yapılacak çalışma hakkında bilgi verin: “Sanat galerisi, çokdilliliği temsil eden sanat eserleri yaratmaları ve bu sergiye katkıda bulunmaları için öğrencileri teşvik ediyor.”
- Öğrencilerin sanat eserlerini veya grafitilerini tasarlayabilmeleri için onlara boş kağıtlar dağıtın.
- Bu aktivite ev ödevi olarak da verilebilir.
- Öğrenciler sanat eserlerini değerlendirmek için yaratıcılık, doğruluk ve güçlü bir mesaj verme gibi kriterler belirlemelidir.
- Öğrenciler sanat eserlerini sunarlar, akranları da onları kriterler çerçevesinde değerlendirirler.
- Grafitiler sınıfta veya okulda bu amaç için ayrılmış bir alanda sergilenebilir.

Değerlendirme ve Kapanış (5 dakika)

Eğer, isteğe bağlı aktivite gerçekleştirilmişse, öğrencilere oluşturdukları sanat eserlerini sunmaları için fırsat verin ve belirlenen kriterlere göre akran değerlendirmesi yapmalarını sağlayın.

4.1.1. Çokdillilikle İlgili Tanımlar

Çokdillilik - Tanım 1

Li (2008) çokdilli bir bireyi "ister aktif (konuşarak ve yazarak) ister pasif (dinleyerek ve okuyarak) olarak birden fazla dilde iletişim kurabilen kişi" olarak tanımlamıştır (s. 4).

Kaynak: Li, W. (2008). Research perspectives on bilingualism and multilingualism [İki dillilik ve çokdillilik üzerine araştırma perspektifleri]. W. Li ve M. Moyer (Der.) *Blackwell guide to research methods in bilingualism and multilingualism* içinde (ss. 1-17). Wiley-Blackwell.

Çokdillilik - Tanım 2

Çokdilliliğin iyi bilinen bir tanımı Avrupa Komisyonu (2007) tarafından yapılmıştır: "Toplumların, kurumların, grupların ve bireylerin günlük yaşamlarında düzenli olarak birden fazla dille ilişki kurma becerisidir" (s. 6).

Kaynak: Avrupa Komisyonu (2007)

Çokdillilik - Tanım 3

Çokdillilik terimi, bir bireyin farklı dilleri kullanması veya bu dillerdeki yeterliliği anlamına gelebileceği gibi, bir ulus veya toplumun tamamındaki dil durumlarını da ifade edebilir.

Kaynak: Clyne, M. (1997). Multilingualism [Çokdillilik]. F. Coulmas (Der.). *The Handbook of sociolinguistics* içinde. Blackwell Publishing.

4.1.2 Dil, Yeterlilik ve Uygulamalar

4.1.3. Çokdillilik ve Dil Kullanımı Çalışma Kâğıdı

Videoya göre cümle doğru ise doğru, yanlış ise yanlış seçeneğini seçiniz.

- Çokdillilik, teknolojinin ilerlemesiyle ortaya çıkan yeni bir olgudur.
Doğru Yanlış
- M.Ö. 388 yılına ait Kıbrıs ve Fenike dilinde yazılmış bir yazıt olan Idalion Bilingual (Dali Taşı) antik çağlardan bu yana bireyler arasında gerçekleşen temaslara örnek gösterilebilir.
Doğru Yanlış
- Kıbrıs, adadaki dilsel çevreyi ve dil kullanımını şekillendiren farklı dillere ve dil türlerine ev sahipliği yapmıştır.
Doğru Yanlış
- Kıbrıs, günlük hayatta Yunanca ve Türkçe'nin Kıbrıs'a özgü çeşitlerinin kullanıldığı çokdilli bir yerdir.
Doğru Yanlış
- Kıbrıs'ta konuşulan dil türleri (Kıbrıs Türkçesi ve Rumca gibi) hala resmi durumlarda kullanılmamaktadır.
Doğru Yanlış
- En önemli şey, konuşmacıların dilleriyle ne yaptıklarıdır.
Doğru Yanlış

4.1.4 Tabu Kartları

μαγιό γαλλική λέξη θάλασσα καλοκαίρι μπικίνι διακοπές	mayo Fransızca kelime deniz yaz bikini tatil	swimsuit French word sea summer bikini holidays
καρπούζι τούρκικη λέξη φρούτο καλοκαίρι κουκούτσια κόκκινο	karpuz Türkçe kelime meyve yaz çekirdek kırmızı	watermelon Turkish word fruit summer pips red
γιαούρτι τούρκικη λέξη γάλα άσπρο τζατζίκι φρούτα	yoğurt Türkçe kelime süt beyaz cacık meyve	yoghurt Turkish word milk white tzatziki fruit
τουρισμός αγγλική λέξη καλοκαίρι προορισμός διακοπές ξενοδοχείο	turizm İngilizce kelime yaz gidilecek yer tatil otel	tourism English word summer destination holidays hotel
σαλάτα ιταλική λέξη ντομάτα αγγούρι λάδι ελιές	salata İtalyanca kelime domates salatalık sivi yağ zeytin	salad Italian word tomato cucumber oil olives

μανταρίνι αγγλική λέξη φρούτο φθινόπωρο πορτοκαλί τάρτα	mandalina İngilizce kelime meyve sonbahar turuncu turta	mandarin English word fruit autumn orange tart
πορτοκάλι ιταλική λέξη φρούτο χυμός φθινόπωρο πρωινό	portakal İtalyanca kelime meyve meyve suyu sonbahar kahvaltı	orange Italian word fruit juice autumn breakfast
κορδέλα ιταλική λέξη μαλλιά χρώματα αξεσουάρ στιλ	kurdele İtalyanca kelime saç renkler aksesuar stil	ribbon Italian word hair colours accessory style
αλλεργία γερμανική λέξη τροφές γύρη άνοιξη φάρμακα	alerji Almanca kelime gıda polen bahar ilaç	allergy German word food pollen spring medicine
δημοκρατία ελληνική λέξη πολίτευμα λαός εκλογές ψήφος	demokrasi Yunanca kelime rejim insanlar seçim oy	democracy Greek word regime people election vote

καφές αραβική λέξη	kahve Arapça kelime	coffee Arabic word
Βραζιλία κόκκοι παγωμένος καλαμάκι	Brezilya çekirdek buzlu pipet	Brazil granules iced straw
ενέργεια ελληνική λέξη	enerji Yunanca kelime	energy Greek word
πυρηνική αιολική θερμική χημική	nükleer rüzgâr termal kimyasal	nuclear wind thermal chemical
γόνδολα ιταλική λέξη	gondol İtalyanca kelime	gondola Italian word
Βενετία κανάλι έρωτας κουπί	Venedik kanal aşk kürek	Venice canal love paddle
είδωλο ελληνική λέξη	idol Yunanca kelime	idol Greek word
ποπ μουσική καθρέπτης πρότυπο	pop mûzik ayna rol model	pop music mirror role model
κάκτος λατινική λέξη	kaktüs Latince kelime	cactus Latin word
φυτό αγκάθια γλάστρα Αμερική	bitki diken saksı Amerika	plant thorns flower pot America

μπακάλης τούρκικη λέξη	bakkal Türkçe kelime	grocer Turkish word
κατάστημα τρόφιμα επάγγελμα σούπερ μάρκετ	mağaza gıda meslek süpermarket	store food profession supermarket
καβγάς τούρκικη λέξη	kavga Türkçe kelime	fight Turkish word
φασαρία βρισιά φωνές μαλώνω	huzursuzluk hakaret etmek sesler azarlamak	fuss insult voices scold
χαρτζιλίκι τούρκικη λέξη	harçlık Türkçe kelime	pocket money Turkish word
χρήματα γονείς παιδιά σχολείο	para ebeveynler çocuklar okul	money parents children school
αθλητής ελληνική λέξη	atlet Yunanca kelime	athlete Greek word
γήπεδο προπόνηση αγώνας Ολυμπιακοί αγώνες	stadyum antrenman yariş Olimpiyat Oyunları	stadium training race Olympic Games
ακροβάτης ελληνική λέξη	akrobat Yunanca kelime	acrobat Greek word
τσίρκο σκοινί γυμναστική σόου	sirk ip jimnastik gösteri	circus rope gymnastics show

ανανάς γαλλική λέξη φρούτο τροπικό καλοκαίρι κίτρινο	ananas Fransızca kelime meyve tropikal yaz sarı	pineapple French word fruit tropical summer yellow
βαλίτσα ιταλική λέξη ρούχα ταξίδι διακοπές ρόδες	valiz İtalyanca kelime kıyafetler seyahat tatil tekerlek	suitcase Italian word clothes journey holidays wheels
γραβάτα ιταλική λέξη ρούχο κοστούμι πουκάμισο παπιγιόν	kravat İtalyanca kelime giyim takım elbise gömlek papyon	tie Italian word clothing suit shirt bow tie
ετικέτα ιταλική λέξη ρούχο πλένω σύνθεση προέλευση	etiket İtalyanca kelime giyim yıkamak materyal menşei	label Italian word clothing wash composition origin
ζάρι ελληνική λέξη αριθμοί παιχνίδι τάβλι Μονόπολι	zar Yunanca kelimesi sayılar oyun tavla Monopoli	dice Greek word numbers game backgammon Monopoly

θέατρο ελληνική λέξη παράσταση ηθοποιός ρόλος εισιτήριο	tiyatro Yunanca kelime performans aktör rol bilet	theater Greek word performance actor role ticket
καζίνο ιταλική λέξη τζόγος παιχνίδια ρουλέτα χαρτιά	gazino İtalyanca kelime kumar oyun rulet kağıtlar	casino Italian word gambling games roulette cards
κακάο ιταλική λέξη ρόφημα σοκολάτα γάλα παιδί	kakao İtalyanca kelime içecek çikolata süt çocuk	cocoa Italian word brew chocolate milk child
κομοδίνο ιταλική λέξη έπιπλο κρεβατοκάμαρα φωτιστικό τραπέζι	komodin İtalyanca kelime mobilya yatak odası lamba masa	bedside table Italian word furniture bedroom lamp table
λάμπα γαλλική λέξη φως ρεύμα βλέπω σκοτάδι	lamba Fransızca kelime ışık elektrik görmek karanlık	lamp French word light electricity see darkness

λεμόνι περσική λέξη εσπεριδοειδές κίτρινο πορτοκάλι χυμός	limon Farsça kelime narenciye sarı portakal su	lemon Persian word citrus yellow orange juice
λιμάνι τούρκικη λέξη πλοία αγκυροβολώ ταξίδι εμπόριο	liman Türkçe kelime gemi çapa yolculuk ticaret	port Turkish word ships anchor trip trade
μανεκέν γαλλική λέξη πασαρέλα μόδα ομορφιά Παρίσι	manken Fransızca kelime podyum moda güzellik Paris	model French word catwalk fashion beauty Paris
παλτό ιταλική λέξη ρούχο χειμώνας κρύο χιόνια	palto İtalyanca kelime giysi kış soğuk kar	coat Italian word clothing winter cold snow
ραντεβού γαλλική λέξη έρωτας λουλούδι βόλτα ρομαντισμός	randevu Fransızca kelime aşk çiçek yürüyüş romantizm	date French word love flower walk romance

ρεστοράν γαλλική λέξη φαγητό σεφ κουζίνα γκουρμέ	restoran Fransızca kelime yemek şef mutfak gurme	restaurant French word food chef kitchen gourmet
σαμπουάν γαλλική λέξη μαλλιά μπάνιο λούζομαι conditioner	şampuan Fransızca kelime saç banyo yıkanmak saç kremi	shampoo French word hair bathroom shower conditioner
αμφιθέατρο ελληνική λέξη πανεπιστήμιο φοιτητές διδασκαλία παράσταση	amfityatro Yunanca kelime üniversite öğrenci öğretmenlik gösteri	amphitheatre Greek word university students teaching performance
ζαμπόν γαλλική λέξη σάντουιτς τυρί τoστ αλλαντικό	jambon Fransızca kelime sandviç peynir tost sığuş	ham French word sandwich cheese toast lunch meat
τσεκάπ αγγλική λέξη υγεία εξετάσεις γιατρός αρρώστια	çekap İngilizce kelime sağlık muayene doktor hastalık	check up English word health examinations doctor disease

<p>χούλιγκαν αγγλική λέξη</p> <p>γήπεδο βία ποδόσφαιρο περιστατικό</p>	<p>holigan İngilizce kelime</p> <p>stadyum şiddet futbol olay</p>	<p>hooligan English word</p> <p>stadium violence football incident</p>
<p>τσοπάνης τούρκικη λέξη</p> <p>ζώα τροφή βουνό μαντρί</p>	<p>çoban Türkçe kelime</p> <p>hayvan gıda dağ ağıl</p>	<p>shepherd Turkish word</p> <p>animals food mountain sheep pen</p>
<p>φασισμός ιταλική λέξη</p> <p>εθνικισμός διακρίσεις Β' Παγκόσμιος Πόλεμος Ναζισμός</p>	<p>faşizm İtalyanca kelime</p> <p>milliyetçilik ayrımcılık II. Dünya Savaşı Nazizm</p>	<p>fascism Italian word</p> <p>nationalism discrimination World War II Nazism</p>
<p>χαλβάς αράβικη λέξη</p> <p>γλυκό σιμιγδάλι κανέλα ταχίνι</p>	<p>helva Arapça kelime</p> <p>tatlı ırmık tarçın tahin</p>	<p>halvah Arabic word</p> <p>dessert semolina cinnamon tahini</p>
<p>ωκεανός ελληνική λέξη</p> <p>θάλασσα μεγάλος Ειρηνικός Ατλαντικός</p>	<p>okyanus Yunanca kelime</p> <p>deniz büyük Pasifik Atlantik</p>	<p>ocean Greek word</p> <p>sea big Pacific Atlantic</p>

Bölüm 2: Dil Paletim: Çokdilliliğin Bireysel Unsurları

Bu ünite, öğrencilerin dil kullanımı ve biyografileri kavramlarını incelemelerinin yanı sıra ortak yazma, sözlü tarih çalışması gerçekleştirme ve metin analizi yapmalarına yardımcı olmaktadır.

Giriş

Bireyler arasında artan göç ve hareketlilik, okullarda ve sınıflarda dilsel çeşitliliğin önceki dönemlere kıyasla daha yüksek olduğu anlamına gelmektedir. İnsanlar hayatlarının belirli bir döneminde bir ülkede yaşayabilir, orada okula gidebilir, okuma yazma öğrenebilir ve daha sonra aileleri tekrar başka bir yere taşınabilir. Bunun neticesinde, dille ilgili daha farklı bir yönelim ve özel bir repertuara sahip olmalarına neden olan farklı biyografilere sahip olurlar. Dolayısıyla öğrencilerin repertuarlarında, her birinde farklı yeterlilik düzeyine sahip oldukları birden fazla dil olabilir. Bu yeni bağlamların her birinde, bir dilden diğerine geçiş yapmaları gerekebilir; bu da beceri ve kavramların aktarılmasına ve her bir dildeki yeterliliklerinin güçlenmesine olanak tanır. Öğretmenlerin, beceri aktarımını kolaylaştıracak bir ortam yaratmaları için yeni pedagojik yaklaşımlar benimsemeleri ve sınıfı bir bütün olarak ele alarak tek bir kalıba sokan 'herkese uyacağı düşünülen' bir yaklaşım yerine, öğrencilere bireysel öğrenme süreçlerinde destek olmaları gerekir. Her öğrencinin beraberinde getirdiği dil çeşitliliğinin ve değerinin farkında olmak ve bunu kabul etmek öğrenmeyi daha ileriye taşıyacaktır. Bu nedenle, dillerin sınıfta kaynak olarak kullanılması, dilbilimsel açıdan duyarlı öğretimin sağlanması ve öğrencilerin farklı dil repertuarlarının sınıfa entegre edilmesi gerekmektedir.

Bu konu, bir bireyin sahip olduğu tüm dillerin kabul edilmesini teşvik etmeyi ve öğrenme sürecinde dil farkındalığını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu, öğrencilerin dilsel/çokdilli repertuarlarını dikkate alarak ve dillerini/dil biyografilerini sınıf uygulamalarına entegre ederek yapılacaktır. Bu konu ayrıca öğrencileri, bireylerin yeterlilikleri veya kökenleri nedeniyle dillerle olan bağları hakkındaki varsayımlarına meydan okumaları için desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu ünite, kültürler ve dillerle ilgili deneyimlerin çeşitliliğinin anlaşılmasını teşvik ederken okuldaki dilsel ve kültürel çeşitliliğin de dikkate alınmasına yardımcı olur.

Anahtar kavramlar:

Dil biyografileri, dil kullanımı, kalıp yargılar, kimlik, sözlü tarih

Öğrenme Kazanımları

1. Sınıfta ve toplumun genelinde var olan dil geçmişlerinin çeşitliliğini tespit etmek;
2. Öğrencilerin dil repertuarları üzerine düşünmek, diller ve öğrenme sürecindeki rolleri hakkında farkındalık yaratmak;
3. Çokdillilik ve çokdilli bireyler hakkında iş birliği içinde materyaller üretmek.

Daha fazla bilgi için:

- Avrupa Birliği. (çevrimiçi). *European Day of Languages [Avrupa Diller Günü]*. 23 Ekim 2023 tarihinde <https://edl.ecml.at/> adresinden erişildi.
- Avrupa Komisyonu. (çevrimiçi) *Multilingual classrooms [Çokdilli sınıflar]*. 23 Ekim 2023 tarihinde <https://education.ec.europa.eu/education-levels/school-education/multilingual-classrooms> adresinden erişildi.
- Blommaert, J. ve Rampton, B. (2011). Language and superdiversity: A position paper [Dil ve süper-çeşitlilik: Bir görüş belgesi]. *Diversities*, 13(2), 1-21.

Dilleri Kutlayalım

Hedef Kitle:
Ortaokul öğrencileri

Ders planı için kaynak sayfalar:
K4.2.1; K4.2.2; K4.2.3; K4.2.4

Bağlantılı konular

- **Diller:** Soru sormak ve cevaplamak
- **Edebiyat:** Yaratıcı yazma
- **Sosyoloji:** Göç, Farklılıklar, Kalıp yargılar, Popüler kültür

Öğrenciler:

- Popüler kültürde ve günlük yaşamda dil kullanımını inceleyebilecek;
- Zihin haritaları oluşturabilecek;
- Posterlerle şarkı sözleri üretmek için gruplar halinde çalışabilecekler.

Senaryo:

Okulunuz, Avrupa'daki dil çeşitliliğini kutlamak ve dil öğrenimini teşvik etmek amacıyla düzenlenen Avrupa Diller Günü'ne katılacak. Bu yılki etkinliğin odak noktası, günlük hayatta kullandığımız dillerin tümü.

Ürün ve değerlendirme:

Öğrenciler önce tüm dillerini ayrı ayrı haritalandırarak bir poster oluşturacak ve ikinci derste istedikleri herhangi bir dili kullanarak birlikte 'benim dil paletim' temalı şarkı sözü hazırlayacaklar. Öğrenciler hazırlayacakları çalışmalarını Uluslararası Anadil Günü (21 Şubat), Çokdillilik Günü (25 Eylül), Avrupa Diller Günü (26 Eylül) gibi kutlamalarda seslendirebilir veya okul dergisi veya gazetesinde yayınlatabilirler. Değerlendirme kriterlerini öğrencilerle tartışarak belirleyin.

Ders 1

Aktivite 1: Isınma (5 dakika)

Bu aktivitenin amacı, öğrencilerin bildikleri bir müzik türünü kullanarak dil kullanımına olan ilgilerini uyandırmaktır.

Talimatlar

- Öğrencilere K-pop dinleyip dinlemediklerini ve bildikleri herhangi bir K-pop müzik grubu ismi olup olmadığını sorun (örneğin, Güney Koreli bir erkek grubu olan BTS). Birden fazla grup ismi telaffuz edilirse, gruplardan birini seçmelerine ve YouTube'da veya başka bir video/müzik platformunda veya kendi seçtikleri bir uygulamada izletmelerine izin verin. Öğrencilerin K-pop'a aşina olmadıklarını düşünüyorsanız, dinledikleri bir müzik türü seçebilirler (örneğin, rap).

Sınıf tartışması:

- Bu dillerden herhangi birini tanıyor musunuz?
- BTS dil açısından neden ilginç?
- Günlük hayatınızda aynı konuşma veya cümle içinde birden fazla dilin kullanıldığı benzer dil kullanımlarına rastlıyor musunuz?

Aktivite 2: Dil Ağacı (15 dakika)

Aktivitenin amacı, öğrencilerin kullandıkları dilleri ve aralarındaki ilişkileri gösterecek kendi dil ağaçlarını oluşturmalarıdır.

Talimatlar

- Çok modlu metin hazırlanması için bir çalışma: *“Okulunuz Avrupa Diller Günü'ne katılacak. Bu yılki etkinlik günlük hayatta kullandığımız dillerin tümüyle ilgili. Sizden istenen bildiğiniz tüm dilleri bir dil ağacı ile haritalandırmanız ve kullanımlarıyla ilgili bilgi vermeniz. Posterleriniz okulunuzda sergilenecek.”*
- Tahtaya kendi dil ağacınızı çizin. Yol gösterici olması için örnek dil ağacını (**K4.2.1**) gösterebilirsiniz. Söz konusu dilleri hangi durumlarda kullandığınıza dair bilgi ve önemli olduğunu düşündüğünüz başka bilgiler de ekleyin. Mesela, bu dilleri nasıl öğrendiğiniz bilgisi gibi.
- Öğrencilerden kendi dil ağaçlarını oluşturmalarını isteyin. Kendi dil repertuarlarını görsel olarak temsil edecek renkler kullanabilirler. Bir renk anahtarı oluşturabilir ve her dil için hangi rengi seçtiklerini açıklayabilirler.

Grup tartışması: (10 dakika)

Öğrencileri 4 veya 5 kişilik gruplara ayırın. Öğrenciler dil ağaçlarını sınıf arkadaşlarına aktarır ve dikkatlerini onlar tarafından konuşulan dillere verirler. İkinci adım kapsamında, gruplarında, bu dillerin bazen aynı anda kullanılıp kullanılmadığını konuşurlar ve sınıf arkadaşlarının aynı anda birden fazla dili nasıl ve ne zaman kullandıklarını belirlemeye çalışırlar. Sınıf tartışmasında, sınıf arkadaşları hakkında yeni bir şey öğrenip öğrenmediklerini, dil ağaçlarında herhangi bir ortak nokta ya da farklılık olup olmadığını sorun.

Takip çalışması için öneri:

Öğrenciler dil ağaçlarını bir galeride, kendi sınıflarında veya okul koridorunda sergileyebilir ve dilsel benliklerini sınıf arkadaşlarına sunabilirler.

İsteğe Bağlı Aktivite 2: Çokdilli bir birey olarak ben kimim? (15 dakika)

Bu aktivitenin amacı Kıbrıs'taki mevcut dil pratikleri hakkında bilgi edinmektir.

Talimatlar

- Her öğrenciye **K4.2.2**'nin bir kopyasını verin ve öğrencileri gruplara ayırın.
- Her gruba dinlemesi için farklı bir profil verin ve videoyu izleyerek en fazla 10 dakika içinde **4.2.2**'deki soruları kendi grupları içinde yanıtlamalarını söyleyin. Videolara aşağıdaki **QR kodunu** okutarak erişmek mümkün. Zamanınız kısıtlıysa bunu yapmak yerine **K4.2.3**'teki görüşmelerden bazı alıntılar verebilirsiniz.
- Öğrencilerin videoları nasıl izleyecekleri, cihazların olup olmadığına bağlıdır (ör. Her gruba bir dizüstü bilgisayar veya tablet verilebilir veya öğrenciler kendi cep telefonlarını kullanabilirler. Gruptan bir kişi videoyu herkes için oynatır veya öğrenciler verilen adresi kullanarak videoyu kendi başına kulaklıklarıyla izleyebilir).
- Videoları izledikten veya görüşmeleri okuduktan sonra, her gruptan bir kişi kendi grubu adına cevapları sınıf oturumunda paylaşır.
- Öğrenciler tabloyu doldururken aşağıdaki soruları sorabilirsiniz:
 - Bir kişi neden iki dilli veya çokdilli olur? [Olası cevaplar: sosyal nedenler: prestij veya bir gruba tamamen ait olmak, iletişim kurma ihtiyacı, evlilik, ekonomik nedenler (işin gerektirdiği nitelikler), dini nedenler].
 - Kalıp yargılar onların hayatlarını nasıl etkiliyor olabilir? (Örneğin, iş fırsatlarına erişim açısından)
 - Kalıp yargılar ve ön yargılarla nasıl mücadele edebiliriz?

Değerlendirme ve kapanış (5 dakika)

Padlet veya bir başka çevrimiçi geribildirim aracı paylaşarak öğrencilerin çevrimiçi geribildirimde bulunmasına olanak tanıyın. Geribildirim soruları: “Bugünkü derste sizi en çok etkileyen şey neydi?” veya “En ilginç bulduğunuz şey neydi?”.

Ders 2

Aktivite 1: Isınma (5 dakika)

Bu aktivitenin amacı öğrencilerin dikkatini derse çekmektir.

Talimatlar

- Yukarıdaki QR kodundan ulaşacağınız videonun seçilen bir bölümünü gösterin: “Let’s write a song from home/ Evde bir şarkı yazalım - Alvaro Soler” ve öğrencilerden bu derste ne yapacaklarını tahmin etmelerini isteyin.
- Dersin sonunda ‘benim dil paletim’ temalı kendi çokdilli şarkı sözlerini birlikte yazacaklarını söyleyin.

Aktivite 2: (5 dakika)

Bu aktivitenin amacı, öğrencilere yaratıcı yazmayı tanıtmak ve onlara hazırlık yapma ve bunu iş birliği içinde nasıl yapacakları konusunda ipuçları vermektir.

Talimatlar

- Öğrencileri 4 veya 5 kişilik gruplara ayırın. Süreci açıklamak için ‘**Nasıl Yapılır**’ Sayfası 3.2’yi kullanın.

<p>Söz yazma: (25 dakika)</p> <p>Öğrenciler aynı grup içinde konuştukları tüm dilleri kullanarak 'benim dil paletim' temalı kendi şarkı sözlerini yazarlar. Sınıfta veya evde konuştukları tüm farklı dilleri/türleri kullanmaya teşvik edilebilirler.</p> <p>Talimatlar</p> <ol style="list-style-type: none"> Öğrencilerden çalışmalarını değerlendirmek için kriterler oluşturmalarını isteyin (Fikir: yaratıcılık, ifade etme, ekip çalışması). Öğrenciler, Uluslararası Anadil Günü (21 Şubat, UNESCO'nun bir girişimi, 2000 yılında BM tarafından resmen kabul edildi), Çokdillilik Günü (25 Eylül, Avrupa Parlamentosu inisiyatifi), Avrupa Diller Günü (26 Eylül, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği inisiyatifi, 2001 yılından beri kutlanmaktadır) gibi kutlamalar sırasında şarkıyı seslendirebilir veya çalışmalarını okul dergisinde yayınlatabilirler. Her grup şarkı sözünü sınıf için okur veya söyler. <p>Değerlendirme ve kapanış (5 dakika)</p> <p>Sınıf oturumunda öğrenciler küçük bir kâğıt parçasına isim belirtmeden şunları yazar: 1) Hangi kelimeler ve ifadeler öne çıktı ve neden? ve 2) duyguları ile düşünceleri. Yazdıkları kâğıdı sizin almanız için bir kutuya koyarlar. Bunları kullanarak bir sonraki derste öğrencilerin aktiviteyle ilgili başlıca çıkarımlarını özetleyebilirsiniz.</p>

<p>Çokdilli bir birey olarak ben kimim?</p>	<p>Hedef Kitle: Lise öğrencileri</p> <p>Ders planı için kaynak sayfalar: K4.2.1; K4.2.2; K4.2.3; K4.2.4</p>
<p>Bağlantılı konular</p> <ul style="list-style-type: none"> Tarih: Sözlü tarih, Medya okuryazarlığı, Dil repertuarları Diller: Soru sormak ve cevaplamak, Özetlemek ve betimleyici bir metin yazmak Edebiyat: Kıbrıs Edebiyatı, Dünya Edebiyatı Sosyoloji: Göç, Farklılıklar, Kalıp yargılar, Popüler kültür 	
<p>Öğrenciler:</p> <ul style="list-style-type: none"> Popüler kültürde ve günlük yaşamda dil kullanımını inceleyebilecek; Zihin haritaları oluşturabilecek; Sözlü tarih görüşmeleri yaparak araştırma becerilerini geliştirebilecek; Kısa bir belgesel film hazırlayabilecek; Bilgiyi işleyebilecek, farklı tür kaynakları (akademik metin, görüşme, şiir...) analiz yapabilecek ve sentezleyebilecek ve analiz edilen kaynaklardan kendi bilgiye dayalı çıkarımlarını ve görüşlerini oluşturabilecekler. 	
<p>Senaryo:</p> <p>Çevrimiçi bir haber ajansı için gazetecilere ve belgesel film yapımcılarına ihtiyaç var. Öğrenciler bir film şirketinde çalışıyor ve bu haber ajansının bir projesi için işe alınıyorlar.</p>	
<p>Ürün ve değerlendirme:</p> <p>Öğrenciler çokdilli bireyler ve çokdillilik üzerine bir belgesel hazırlamak için sözlü tarih röportajları yapacaklar. Öğrencilerle birlikte değerlendirme kriterleri belirleyin.</p>	

Ders 1

Aktivite 1: Dil ve Bağlam (5 dakika) Bu aktivitenin amacı, öğrencilerin dil repertuarlarını ve dil kullarımlarını incelemektir. Farklılıkları gözler önüne serer, öğrencilerin öz farkındalığını artırır, öz yansıtmayı teşvik eder ve başkalarına olan ilgilerini artırır. Ayrıca, dil yapısına insani bir boyut kazandırır ve öğrencileri güçlendirir. Bu aktiviteye hazırlanırken, öğrencilerden dil biyografileri yazmalarını isteyebilir, dil kullarımları üzerine düşünmelerine ve bir hafta içinde karşılaştıkları dilleri fark etmelerine yardımcı olabilirsiniz.

Talimatlar:

- 'Dil ve Ortam' yazın ve tahtaya bir zihin haritası çizmeye başlayın. '**Nasıl Yapılır**' Sayfası 3.1'de örnek bir zihin haritası bulunmaktadır.
- Öğrencilerden şu soruyu yanıtlamalarını isteyin ve mümkün olduğunca çok sayıda dil belirtmeleri için uğraşın: "Haftada kaç dil konuşuyor veya kaç dille etkileşimde bulunuyorsunuz ve hangi ortamda (durumda)?"
- Öğrencilerin kendi dilleri hakkında açılmalarına yardımcı olmak için kendinizden örnek verin ve tahtaya bir zihin haritası çizin. Bu aynı zamanda dil kullarımları üzerine düşünmelerine ve hafta içinde duydukları dilleri fark etmelerine yardımcı olabilir.
- İkinci adım olarak öğrencilerden "iletişimsel durumları" detaylandırmalarını isteyebilirsiniz (örneğin, okulda ve sınıfta olduğum zaman Yunanca/Türkçe, teneffüslerde arkadaşlarımla konuşurken Rumca/Kıbrıs Türkçesi veya evde dizi veya film izlerken İngilizce, İspanyolca, vb.) Öğrencilere doğru veya yanlış cevap olmadığını hatırlatın. Bireysel olarak zihin haritalarını tamamladıktan sonra, öğrenciler cevaplarını çiftler halinde gözden geçirirler.

Grup tartışması: (10 dakika)

Öğrencileri 4 veya 5 kişilik gruplara ayırın. Zihin haritalarını sınıf arkadaşlarıyla paylaşmalı ve dikkatlerini arkadaşlarının konuştuğu dillere vermeliler. Gruplarında kaç tane dilin konuşulduğunu sıralamalılar.

Sınıf tartışması:

Her gruptan bir kişi kendi grubunda konuşulan dillerin neler olduğunu aktarır. Öğrenciler yaşadıkları yerde karşılaştıkları diğer dilleri de tespit ederler. Bu dillerin bazen aynı anda kullanılıp kullanılmadıklarını belirtirler ve aynı anda birden fazla dili nasıl ve ne zaman kullandıklarını belirlemeye çalışırlar.

Aktivite 2: Çokdilli bir birey olarak ben kimim? (15 dakika)

Bu aktivitenin amacı, Kıbrıs'taki çokdilli insanlar hakkında bilgi edinmek ve çokdilli olmanın ne anlama geldiği üzerine düşündürmektir.

Talimatlar:

- Öğrenciler kısa görüşmelerden oluşan yaklaşık 10 dakikalık bir video izler. Aktivite 1'de çalışma yaptıkları gruplarla devam edebilirler. Her gruba dinlemesi için farklı bir profil verin ve öğrencilere kendi gruplarında videoları izleyip **K4.2.2**'deki soruları yanıtlamalarını söyleyin. Aşağıda bulunan QR kodunu okutarak videolara erişmek mümkün. Zamanınız kısıtlıysa, bunun yerine **K4.2.3**'te bulunan görüşmelerden yapılmış bazı alıntılar verebilirsiniz.
- Öğrencilerin videoları nasıl izleyecekleri, cihazların olup olmadığına bağlıdır (ör. Her gruba bir dizüstü bilgisayar veya tablet verilebilir veya öğrenciler kendi cep telefonlarını kullanabilir. Gruptan bir kişi videoyu herkes için oynatır veya öğrenciler verilen adresi kullanarak kendi başına videoyu kulaklıklarıyla izler).

Grup tartışması: (10 dakika)

Öğrencilerden aşağıdaki soruları kendi gruplarında tartışmalarını söyleyin:

- Sizi en çok ne etkiledi?
- İlk başta konuştukları dil hayatlarının akışı içinde nasıl değişti? Örneğin, okula başladıklarında dillerine ne oldu?
- Çokdilli bireyler olarak, diller hakkında neleri fark ettiler? (Diller arasındaki benzerlikler, dil farkındalığı...)
- Kendilerini nasıl görüyor veya tanımlıyorlar?
- Başkaları onları nasıl görüyor veya onlara nasıl davranıyor?
- Kalıp yargılar hayatlarını nasıl etkiliyor olabilir? (Olası cevaplar: iş fırsatlarına erişim)
- Çokdilli olmanın ne gibi faydalarından bahsediyorlar? (Diğer dilleri öğrenmeyi kolaylaştırır, iş fırsatları, aile bağları, yeni düşünme ve varoluş biçimleri...)
- Bir kişi neden iki veya çokdilli olur? (Olası cevaplar: sosyal nedenler: prestij veya bir gruba tamamen ait olma, iletişim kurma ihtiyacı, evlilik, siyasi nedenler, ekonomik nedenler (işin gerektirdiği nitelikler), dini nedenler).

Videoları izledikten veya görüşme alıntılarını okuduktan ve yukarıdaki sorulara verdikleri cevapları tartıştıktan sonra, her gruptan bir kişi kendi grubu adına cevapları sınıf oturumunda paylaşır. Bağlantı kurmalarına ve kaynakları daha derinlemesine analiz etmelerine yardımcı olmak için "Çokdilli bireylerin farklı profilleri arasında ne gibi benzerlikler görüyorsunuz?" veya "Aidiyet ve dil arasındaki ilişki nedir?" gibi ek sorular sorabilirsiniz.

Aktivite 3: Ürün hazırlığı (5 dakika)

Bu aktivitenin amacı, öğrencileri ekiplere ayırmak, rollerin dağıtılmasını sağlamak, onları sözlü tarih çalışmasının nasıl yürütüleceği ve belgesel yapımında dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgilendirmektir.

Talimatlar:

- Öğrencilere sözlü tarih görüşmeleri yapmak ve örneklerden hareketle ders saatleri dışında kendi 5 dakikalık belgesellerini hazırlamak için gruplar halinde çalışacaklarını belirtin.
- Çalışmalarını değerlendirmek için kriterler belirlemek üzere öğrencilere fikirlerini sorun (Fikir: ekip çalışması, yaratıcılık, mülakat (görüşme) becerileri, video düzenleme (editleme), 5 kişiye kadar röportaj yapmış olmak). Onlara değerlendirmenin farklı boyutları ile olası puanlar hakkında fikirlerini sorun. Bir sonraki derste kriterlerin son halininin bir kopyasını öğrencilere dağıtın.
- '**Nasıl Yapılır**' Sayfası 3.3'te 'Sözlü tarih çalışması nasıl gerçekleştirilir' ve 3.3'teki örnek onay formunu okuyun.
- Öğrencilerin her biri bir rol üstlenir (Görüşmeyi yapan/Gazeteci, Yönetmen, Yapımcı, Kameraman, Fotoğrafçı). Her rol için ipuçları içeren '**Nasıl Yapılır**' Sayfası 3.4'in birer kopyasını gruplara dağıtın. Öğrenciler görüşme esnasında sorulacak sorular hakkında beyin fırtınası yapmalı ve görüşmeler için fikirleri bir araya getirirken aşağıdaki soruları göz önünde bulundurabilirler:
 - Birden fazla dil konuşabiliyor musunuz?
 - Çokdilli olmak sizin için ne anlama geliyor?
 - Sizce çokdilli bir birey olarak insanlar sizi nasıl algılıyor? Herhangi bir kalıp yargı var mı? (Kendilerine ilişkin kalıp yargının ne olduğuyla başlayıp sonra bunu açıklayabilirler. Mesela, "Ben ...'ım ama ...", "Sen benim ... olduğumu düşünüyorsun ama ...", "İnsanlar beni ... olarak görüyor/kuzenlerim benim ... olduğumu söylüyor ama ...")

Değerlendirme ve kapanış

Öğrencilere belgesellerini sınıf dışında hazırlamaları için iki haftaya kadar süre verin. Aile üyeleri, toplum mensupları, komşuları, misafirleri vb. ile görüşme yapabilirler.

Ders 2

Aktivite 1: Öğrencilerin hazırladığı kısa röportaj videoları izlenir (20 dakika)

Öğrencilere 1) sözlü tarih görüşmeleri yapma, 2) kendi belgesellerini hazırlama ve 3) daha önce oluşturulan değerlendirme kriterlerini kullanarak gruplar halinde çalışma konusunda ne hissettiklerini sorun. Cevaplarını almak için Mentimeter veya benzer bir uygulama kullanabilirsiniz. www.mentimeter.com tüm cevapları bir arada görsel olarak sunar ve sınıf tartışmasında kullanılabilir. Ekipleri videoları göstermeye davet edin.

Aktivite 2: Metin analizi (20 dakika)

Öğrencileri gruplara ayırın ve her gruba "dil repertuarları" hakkında okuma ve tartışma yapmaları için **K4.2.4**'ten bir alıntı verin. Herkes kendi grubunda okuyup soruları yanıtladıktan sonra, gruplar Blommaert ve Backus, Stephanos Stephanides, Mehmet Yaşın, Tope Omoniyi ve Amin Maalouf'un metinlerini yüksek sesle okuyacak ve yanıtlarını sınıf oturumunda paylaşacaklar.

Tartışılacak sorular:

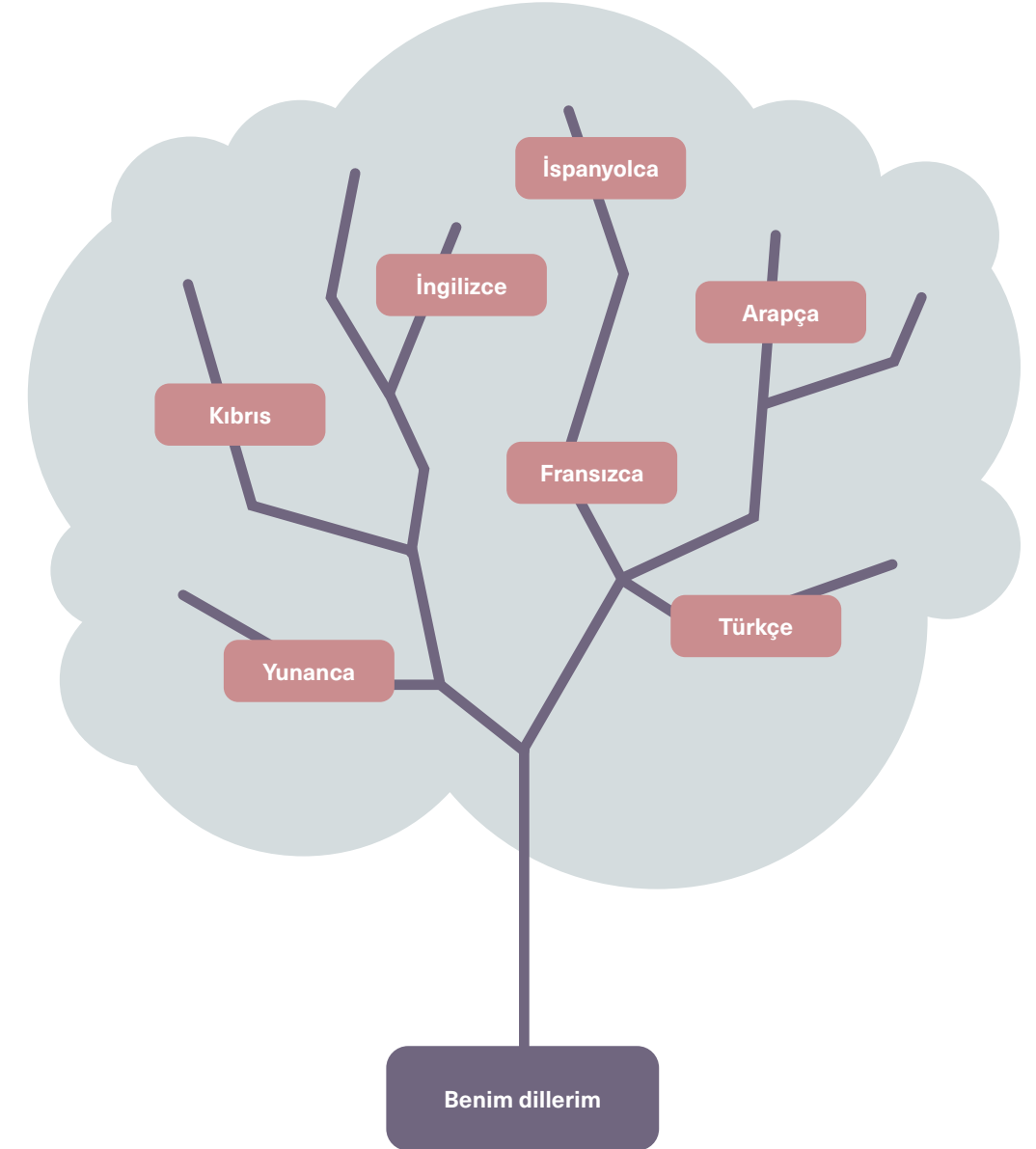
- 1) Dört yazarın (Stephanides, Yaşın, Omoniyi ve Maalouf) ortak noktası nedir? (Olası cevaplar: çokdilli, farklı kültürleri deneyimlemiş, heterojen kimlik.) **İpucu:** Öğrenciler bu soruyu yanıtlamak için yazarlar hakkında ek bilgiye ihtiyaç duyabilir. Onlara her yazarın kısa biyografisini verebilir ya da onlardan yazarların geçmişleri hakkında bilgi bulmalarını isteyebilirsiniz. Metinler ile yazarları hakkında daha fazla bilgi edinmeleri için öğrencilere makalelerin devamını, kitaplardan bölümleri veya röportajları okumalarını söyleyebilirsiniz.
- 2) Bu alıntılar bize dil ve kimlik hakkında ne anlatmaktadır? Öğrenilenleri pekiştirmek amacıyla ilk derste paylaştığınız röportajlara geri dönebilirsiniz. (Potansiyel cevaplar: dillerin çeşitliliği, kimliklerin akışkanlığı ve heterojenliği...)

Değerlendirme ve kapanış

Sınıf oturumunda öğrenciler küçük kâğıt parçalarına isim belirtmeden duygu ve düşüncelerini yazarlar. Daha sonra da bu kâğıt parçalarını öğretmenin alacağı bir kutuya koyarlar.

4.2.1 Dil Ağacı

Dillerim ve Dil Türlerim: Bir gün içinde duyduğum, dinlediğim ve konuştuğum her şey

4.2.2 Çokdilli bir birey olarak ben kimim?

İsim	
Meslek	
Hangi dilleri konuşuyorsunuz?	
İki dilli veya çokdilli olmanızın sebebi ne?	
Günlük hayatta dillerinizi nasıl kullanıyorsunuz?	
Size göre çokdilli olmanın faydaları nelerdir?	
Kendinizi farklı dillerinizle nasıl tanımlıyorsunuz?	
Başkaları sizi nasıl görüyor?	

4.2.3 Örnek dil biyografileri

Alev Adil

Konuştuğu diller: İngilizce, Türkçe
Mesleği: Yazar, Sanatçı ve Eğitimci

Alev Adiloğlu olarak doğdum. Mağusa'da Adiloğlu ailesinden geliyorum. Babam Kıbrıslı Türk bir şair ve diplomat; tabii şimdi emekli. Annem ise İngiliz bir ressam. Babam Londra'da hukuk okurken tanışmışlar ve aşık olmuşlar. Kıbrıs'a dönmüşler. Ben Kıbrıs'ta doğdum. İlk dilim Türkçe'ydi; ancak annem İngiliz olduğu için hep ikidilliydim. Annem de Türkçeyi mükemmel derecede öğrendi ve hiç unutmadı. Ama biz her zaman İngilizce de konuşurduk; evde İngilizce konuşurduk.

Eğitimimi İngilizce gördüm. Okula 1970 yılında başladım ve Junior School'a gittim. Dolayısıyla, hayatımın ilk birkaç yılı dünyam ikidilliydi. Okula gittiğimde oradaki ilk Kıbrıslı Türk çocuk bendim. Ancak okulda teneffüslerde İngilizce değil Rumca konuşulurdu. Birçok İngiliz, İrlandalı ve Fransız çocuk vardı. O nedenle kozmopolit bir ortamdı. Dersler İngilizceydi ve bu bana güç verdi. Fakat ötekileştirildim. Ancak bu beni çok etkilemedi, çünkü İngilizceyi ana dilim gibi konuşabiliyordum ve İngilizce onlar için yeniydi. Bu da bana güç veriyordu. Çokdilli olmanın gücünü o yaşta anladım. O dönemde köylerdeki bazı Kıbrıslı Türkler Rumca bilirdi. Fakat biz Mağusalı bir aileydik. Ben Lefkoşa'da doğdum. O kapalı dönemde yaşadım ve büyüdüm. Dolayısıyla Yunanca öğrenmek bir seçenek değildi.

Annem beni diğer tarafta sinemaya götürürdü ve bazen kafelere giderdik. Orada unutup iki dili bir arada konuşmaya başladığım zaman hemen tembih ederlerdi: "Yok, yok, yalnız İngilizce konuş." Onun için dillerin yerlere ait olduğunu da öyle öğrendim. İki dili karıştırmayı çok severdim. 1974'ten sonra Kıbrıs'tan ayrıldık. Onun için İngiltere'ye gittiğimizde dünyayı kaybettim. Ama dilimi ve kendime dair bir parçamı da kaybettim. *Venus Inferis* diye bir şiir kitabım var. O şiir kitabının bir bölümü ölü ikizime yazılmıştır 'my dead sister'. Sanki kendimi yarı İngiliz yarı Kıbrıslı görmüyorum. Ben kendimi tüm Kıbrıslı ve tüm İngiliz olarak görüyorum. Bölünmüşlüğüm yoktur. İkilenmişliğim var ve hep içimde kaldı Kıbrıs'ta kalabilmek; çünkü gitme kararını ben vermedim. Annem ve babam verdi. Çocuğa sorulmaz. Bu his hep içimde kaldı; kim olurdu, napardım, nasıl bir hayat yaşardım? Ve dönmek istedim. Ben de döndüm.

Language multiplies the way you look at the world, and the way you feel things, and language multiplies the heritages you have access to. So for instance my French may be poor, but nevertheless I can read a parallel text and I can get some music there even with my basic French. Being bilingual creates a third way of being. (Dil, dünyaya

bakışınızı, hissediş biçiminizi ve erişebildiğiniz mirası çoğaltır. Örneğin Fransızcam zayıf olabilir ancak paralel bir metni okuyabilirim ve böylelikle basit Fransızcamla bile anlamını çıkarabilirim. İkidilli olmak üçüncü bir varoluş biçimi yaratıyor.) Yani, ben bazen birşeye böyle Türkçe başlarım, then I'll finish the sentence in English (sonra da cümleyi İngilizce tamamlarım). It's a way of communicating with yourself, and multiplying yourself that is so enriching and I only wish I had more languages. (Bu, kendinizle iletişim kurmanın ve kendinizi çeşitlendirmenin zenginleştirici bir yoludur. Keşke daha fazla dil biliyor olsaydım.)

Röportaj Kasım 2022'de Özge Özoğul tarafından gerçekleştirilmiştir.

Boghos Avetikian

Konuştuğu diller: İngilizce, Yunanca, Batı Ermenicesi
Mesleği: Serbest Eğitimci ve Erasmus+ Gençlik Değişimleri ve Eğitim Kursları Eğitimci Olarak Çalışıyor

Ben Kıbrıslı bir Batı Ermenisiyim. Ermenistan'da Dilbilim okudum. Dolayısıyla hem buradaki toplumda bir Ermeni hem de Ermenistan'daki toplumda bir Batı Ermenisi olarak yer alma fırsatım oldu. Sanki iki hayatın içinde iki farklı dil konuşuyormuşum gibi hissediyorum. Ermenicem ayrı bir dil değil, bir lehçe olarak kabul ediliyor. Fakat o kadar farklı ki Ermenistan'da bile her zaman "bu adam bizden farklı" söylemi var.

Çalışmalarım çoğunlukla söylem (yazılı veya sözlü iletişim) üzerinedir. Sanırım öğrendiğim ve gençken bilmediğim en ilginç şeylerden biri, bir dili konuşmanın gerçek bir "doğru" yolu olmadığını. Bunu fark etmemiştim, çünkü Ermeniler arasında "doğru Ermenice" ve "doğru konuşmuyorsun" tartışmaları çok fazla. Aslında her ikisinin de doğru Ermenice olduğu açık. İlginç olan birçok doğu Ermenisinin dilimiz farklı olduğu ve Türkçe kelimeler kullandığımız için bizi küçük gördüğünü düşünüyorum. Bu durum ironik çünkü onlar da Rusça kelimeler kullanıyorlar.

Yunancam o kadar iyi olmadığı için burada [Kıbrıs'ta] da biraz küçümsedim. Benim için αλλοδαπός (Türkçe: yabancı) kelimesini çok kullanırlardı. Önce sadece Ermenice konuştuğum bir Ermeni okuluna gittim. Sonra iki toplumlu bir okula gittim ve orada sadece İngilizce konuştum. Neyse ki son yıl, eğitimimi tamamladıktan sonra, Kıbrıslı Rumlarla etkileşim içinde olma fırsatım oldu ve Yunancayı daha akıcı konuşmaya başladım. Yunancayı günlük hayatıma dahil etmeye çalışıyorum. Ancak resmi bir sıfatla konuşmam gerektiğinde İngilizce konuşuyorum. Sanırım İngilizce'ye de yabancıyım, çünkü İngilizceyi sonradan öğrendim. Ermenistan'dayken eşit muamele görmeyi bekliyordum ama olmadı, çünkü dillerim onların dillerinden farklıydı. Bu beni biraz olumsuz etkilemişti ama sonunda bunu olumlu bir unsur olarak görmeye başladım, çünkü yeni bir dil öğrenmem çok daha kolay.

Ermeni toplumunun mensubu bir çocuk olarak "Yunanca'nın çok önemli olduğu bir ülkede yaşadığımı" bilmiyordum. *Armenias* (Türkçe: Ermenistan) adında bir sokağımız var. Orada komşularımız ve her şey Ermenice. Ancak büyürken, bir şey almak için bir dükkâna gittiğimde, kesinlikle garip hissediyordum. Kıbrıs çokdilli bir yer olduğu için insanlar cana yakın. O nedenle o kadar da zor olmadı.

İlginc olan nokta hangi dili konuştuğuma bağlı olarak biraz farklı şekilde düşünüyorum olmam. Çokdilliliğin pek çok faydası var. Örneğin, Ermenistan'da okumak benim için bir ayrıcalıktı. Artık Doğu Ermenicesini oldukça akıcı bir şekilde anlayabiliyor ve konuşabiliyorum. Bu yüzden Rusçayı çok kolay öğrenebilirim, tıpkı Türkçe'yi öğrenebildiğim gibi. İki toplumlu bir okula gittiğim ve Kıbrıslı Türklerle etkileşim içinde olma fırsatı bulduğum için kendimi şanslı hissediyordum. Konuşulan konunun ne olduğunu aşağı yukarı anlayabiliyordum. Bu inanılmazdı. Ancak Kıbrıslı Rumlar anlamıyordu. Bu da bana dilsel açıdan bir avantaj sağladı.

Röportaj Aralık 2022'de Özge Özoğul tarafından gerçekleştirilmiştir.

Ümran Avni

Konuştuğu diller: İngilizce ve Türkçe, Fransızca, Almanca, İspanyolca

Mesleği: Uluslararası Kalkınma Programları Yöneticisi

İngiltere'de doğdum. Ailem Kıbrıslı ve son birkaç yıldır Kıbrıs'ta çalışıyorum. İngilizce ve Türkçe konuşabiliyorum. Londra'da doğdum ve hayatım boyunca orada yaşadım ancak annem ve babam Türkçe konuştuğu için okula gidene kadar anadilim sadece Türkçeydi. Okula başladıktan sonra İngilizce öğrendim. Sınıfa girdiğimde pek bir şey anlayamadığımı ve onların ana dili İngilizce olduğu için dili geç öğrenmek zorunda kaldığımı hatırlıyorum.

Gençken sanırım İngilizceyi daha iyi öğrenmek için daha fazla çaba sarf ettim. Türkçe değil sadece İngilizce kitaplar okurdum. Sanırım dil becerilerim bu noktada daha fazla değişmeye başladı. Sanırım iki dili birbirinden ayırmaya başladım ve sonra Türkçe geride kaldı. Yaşım küçükken bu durum benim için çok fazla bir şey ifade etmiyordu. Hala insanlarla iletişim kurabiliyordum. Kıbrıs'a gelip ailemle iletişim kurabiliyordum, ancak günlük hayatımda bu dile ihtiyacım yoktu. O nedenle beni çok fazla etkilemedi.

Yaşım küçükken sanırım bunun değerini bilmiyordum, ancak farklı bir ülkeye gidip söylenenleri anlayabileceğimi, yanıt verebileceğimi, kendime bir yol çizebileceğimi ve o ülkedeki günlük işleri yapabileceğimi bilmenin çok büyük bir artı olduğunu düşünüyorum. Bu aynı zamanda hayatımın bir noktasında Türkiye'de çalışmama olanak da tanıdı. Bu fırsat karşına çıktığı zaman tereddüt etmedim. Çünkü dil konusunda kendimi rahat hissediyordum. Daha fazla dil bilseydim belki de daha fazla ülkeye seyahat eder ve

orada yaşadım diye düşünüyorum. Bu dili biliyor olmam bana ailemle konuşabilme olanağı sağladı. Büyükanne ve büyükbabalarımla Türkçe iletişim kurdum ve bu da birbirimizi daha iyi tanımamıza ve yakınlaşmamıza yardımcı oldu.

Yine de Türkçe konuşurken, o kadar rahat olmadığım için, daha farklı bir insan gibi görünüyorum. İngilizcede kendime daha çok güveniyordum. Farklı kelimeler kullanabiliyor ve tam olarak söylemek istediğimi söyleyebiliyordum. Ama Türkçe konuşurken daha fazla tereddüt var; sesim biraz daha çocuksu çıkıyor sanırım. Bu da insanların, kendime daha az güvendiğim ve daha az olgun olduğum kanısına varmalarına yol açıyor. Daha yabancı gibi geliyorum. Yani, eğer tamamı Türkçe konuşan insanlardan oluşan bir grupla birlikteysen, o zaman sesim o kadar çıkmıyor ve bu aslında benim kişiliğim değil.

Bunun için kendimi yargılamamayı ve her iki dili de konuşabildiğim için gurur duymayı öğrendim. Böylece kimliğimin nereli olduğum ya da hangi dili konuştuğumla ilgili olmadığını, sadece bunun bana ait olduğunu, bana ait olduğunu iddia edebileceğim bir şey olduğunu, kendim olabileceğimi ve herkesten farklı olabileceğimi, herkesin kendi kişiliği olduğunu, belli bir kalıba girmek zorunda olmadığını öğreniyordum.

Röportaj Kasım 2022'de Özge Özoğul tarafından gerçekleştirilmiştir.

Eleni Georgiou

Konuştuğu diller: Yunanca, Türkçe, İngilizce, Bulgarca

Mesleği: Türkçe ve Yunanca Öğretmeni ve PhD adayı

Kıbrıslıyım. Lefkoşa'da yaşıyorum. 2011'den beri Kıbrıs'ta bir üniversitede çalışıyorum. Türkçe öğretmeniyim. İlk önce Yunanistan'da yaşadım ve okudum dört sene, lisans yaptığım zaman. Eğitimimin üçüncü yılında Erasmus için İstanbul'a gittim. Şehri gerçekten çok sevdim ve kendime geri dönüp daha uzun süre kalacağıma ve dili öğreneceğime dair söz verdim. Üniversitede seçtiğim dillerden biriydi. İstanbul'da yüksek lisans yapmaya karar verdim. Dört yıl boyunca orada yaşadım. Üniversitem bir devlet üniversitesi olduğu için bölümümdeki tek yabancı öğrenci bendim. Orada yaşarken Türkçe öğrendim, çok sayıda arkadaş edindim ve sonra Kıbrıs'a döndüm.

Başlangıçta bu benim için yeni bir şeydi. Nasıl olacağına dair bazı sorularım vardı ama genel olarak rahattım. Her dönem çok sayıda öğrencimiz oluyor. Türkçeyi öğrenmek istedikleri için bu dili seçen insanlar da var. Öğrenciler eskiden bana neden Türkçe öğrendiğimi sorarlardı. Şimdilerde bu soru artık pek sorulmuyor. Ben de onlara hikâyemi anlatıyordum.

Üniversitede birlikte çalıştığım Kıbrıslı Türk bir meslektaşım var ve o da akıcı bir şekilde Yunanca konuşuyor. İşim nedeniyle her gün ağırlıklı olarak hem

Türkçe hem de Yunanca kullanıyorum. Yani üniversiteye gittiğimde öğrencilerle Türkçe ve Yunanca konuşuyorum. Bir e-postaya Türkçe cevap veriyorum ya da Yunanca, Türkçe veya gerekirse İngilizce bir makale okuyorum. Üniversitede bir etkinliğimiz varsa, etkinliğin diline göre değişiyor ve bir de Kıbrıs İki Dillilik Derneği var. Bu derneğin üyeleri olarak, bir etkinliğimiz olduğunda yine her iki dili de konuşuyoruz çünkü derneğin amacı iki toplumun iki dilini teşvik etmek ve Kıbrıslı Rumları ve Kıbrıslı Türkleri yakınlaştırmak. Evde iki küçük çocuğumla daha çok Yunanca konuşuyorum ama onlar da biraz büyüdüğünde mutlaka Türkçe de öğrenecekler.

İki dil konuşmanın pek çok avantajı olduğunu söyleyebilirim. Karşınızdaki kişinin dilini bilmek onu daha iyi anlamamızı sağlıyor. Bu benim için çok önemli. Kendimi karşımdakinin yerine koymamda bana çok yardımcı olduğunu hissediyordum. Bir makalede okumuştum. Birine bir şey dilemek istediğimde, bunu o kişinin ana dilinde yapmaya çalışıyorum. Bu, kişinin kendini daha iyi hissetmesini sağlıyor ve onun için daha anlamlı oluyor diye düşünüyorum.

Röportaj Aralık 2022'de Özge Özoğul tarafından gerçekleştirilmiştir.

Natalie Hami

Konuştuğu diller: İngilizce, Yunanca, Rumca, Türkçe, Kıbrıs Türkçesi

Mesleği: Yazar ve Editör

Ben yarı Kıbrıslı Türk ve yarı İrlandalıyım. Fakat benim için sadece Kıbrıslı olmak daha önemli. Ben bir yazarım ve editörüm. Şu an teknik yazar olarak çalışıyorum. Lefkoşa'da yaşıyorum. Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumların her zaman bir arada var olduğu, yaşadığı, birbirlerini desteklediği ve birbirlerinin dillerini konuştuğu karma bir köy olan Bodamyalıyım.

İngilizce, Yunanca ve Türkçe konuşuyorum. İngilizce benim ana dilim. Daha sonra, erken yaşlarda Yunanca ve Türkçe öğrendim. Türkçe'yi çoğunlukla büyükannem, teyzem ve dayımla konuşurdum. Yunanca süreç içinde öğrendiğim bir dildi. Kıbrıs'ın güneyinde yaşıyorsanız öğrenmemeniz mümkün değil. Çok uzun bir süre Türkçe konuşmayı bıraktım çünkü işime yaramıyordu. Genelde yalnızca İngilizce ve Yunanca konuşuyordum. Yaklaşık 8 yıl önce üniversitedeki kurslar aracılığıyla resmi olarak yeniden öğrenmeye karar verdim, çünkü bu dili düzgün bir şekilde öğrenmek için kendimi gerçekten zorlamanın tek yolunun bu olduğunu hissettim.

Aslında birkaç nedenden dolayı bu dili yeniden öğrenmeye karar verdim. Her şeyden önce, kendini Kıbrıslı Türk etnik kökeniyle özdeşleştirip biriyle Türkçe sohbet edememenin garip olduğunu hissettim. Bu dilin hala

benim bir parçam olduğunu hissedebiliyordum, onu hala anlayabiliyor ve hatırlıyordum. İkinci neden ise o dönemde iki toplumlu ya da çok toplumlu proje ve faaliyetlere daha fazla dahil olmaya başlamamdı. Diğer Kıbrıslı Türklerle iletişim kuramıyor olmam garip geliyordu. Birçoğu İngilizce konuşuyordu, ancak biriyle kendi dilinde konuşabileceksen İngilizce konuşmanın bir anlamı olduğunu düşünmüyordum ve aynı şey Yunanca ve İngilizce için de geçerli.

Benim için bu adada olup seninle Türkçe konuşabilmek, başka biriyle Yunanca konuşabilmek ve annemle İngilizce konuşabilmek harika bir şey ve harika bir deneyim. Farklı dilleri konuşabilmenin ve farklı diller arasında hareket edebilmenin ne kadar büyük bir lütf olduğunu beni her zaman etkilemiştir. Κανονικά μιλώ παραπάνω Ελληνικά/Κυπριακά τζαι Αγγλικά μεσ' την ημέρα μου. Κάθε Δευτέρα μιλώ τζαι Τουρτζικα επειδή πάω στην χορωδία μου τζαι κάμνω practice τα Τουρτζικα μου. (*Günlük hayatımda çoğunlukla Yunanca/Rumca ve İngilizce konuşuyorum. Her Pazartesi Türkçe de konuşuyorum çünkü koroya gidiyorum ve Türkçe pratik yapıyorum.*)

Röportaj Kasım 2022'de Elena Ioannidou ve Özge Özoğul tarafından gerçekleştirilmiştir.

Noora Rahmani

Konuştuğu diller: Farsça, İngilizce, Türkçe

Mesleği: Çocuk ve Ergen Psikoloğu

İran'lıyım ve ana dilim Farsça. Psikoloji alanında lisans ve yüksek lisansımı tamamladım ve şu anda aynı alanda doktora yapıyorum. Çocuklarla ve ergenlerle çalışmayı seviyorum.

Eşim ve ailesi Tebriz'den geldikleri için Türkçe konuşuyorlar. Tebriz, İran'da bir şehirdir ve oradaki herkes Türkçe konuşur. Benim ailemin bir kısmı da öyle. Burada yaşamaya başladığımda insanların çoğunun Türkçe konuştuğunu gördüm ve ben de Türkçe öğrenmeye karar verdim. "Merhaba, nasılsınız, iyi misiniz? Her şey yolunda," gibi rutin günlük konuşmalarla başladım. Sonra Türkçeyi meslektaşlarım aracılığıyla ilerletmeye karar verdim.

İngilizce için anneme teşekkür etmeliyim çünkü ben küçükken, sanırım 4 ya da 5 yaşlarındaydım, annem bizi derse gönderirdi. İngilizce çizgi filmler de izledik. Hayatımın ilerleyen dönemlerinde seslere aşına oldum ve anlamlarını öğrenmeye başladım. Şarkılar, çizgi filmler ve filmler kullanmak küçük yaştan itibaren dil öğrenmenin eğlenceli bir yoludur.

İş yerinde çalışma arkadaşlarım ve ben Farsça ve Türkçede ortak olan kelimeler fark ediyoruz. Örneğin 'perde'. Bu tür kelimeler beni Türkçe öğrenmeye daha çok teşvik ediyor. Artık Türkçe öğrenmek ve konuşmak için kendime daha fazla güveniyordum diyebilirim çünkü konuştuğumda kimse beni düzeltmeye çalışmıyor. Beni kabul ediyorlar ve telaffuzuma aldırış etmiyorlar. İlk başlarda Türkçe ve

İngilizceyi aynı anda konuşuyordum ama şu anda kendimi daha özgür hissediyorum çünkü insanların hoşgörülü olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, düzeltmek yerine, önce diyalog kurmak ve cesaretlendirmek çok önemli.

Daha fazla dil konuştuğunuzda, farklı kültürlerle temas halinde olabilirsiniz. Daha fazla sosyal etkileşim veya sosyal ilişki kurabilir, ortak kelimeleri fark etmeye başlar ve bazı dilleri birden fazla ülkede kullanabilirsiniz. Örneğin, Türkçe kullanışlıdır, çünkü Türkçeyi İran'da, Türkmenistan'da, Azerbaycan'da kullanabilirsiniz. Dünyanın çoğu bölgesinde İngilizce, Fransızca ve İspanyolca çok popüler. Benim ülkemde, çoğu ergenin Çince, Japonca ve Korece öğrenmek istediğini görüyorum çünkü dizilerini, filmlerini izlemek ve K-pop şarkılarını dinlemek istiyorlar.

Röportaj Aralık 2022'de Özge Özoğul tarafından gerçekleştirilmiştir.

Nahide Merlen

Konuştugu diller: Kıbrıs Türkçesi, Rumca, Türkçe ve İngilizce
Mesleği: Kitabevi Sahibi, Ziraat Mühendisi

1958 yılında Dillirga/Tylliria bölgesinde doğdum. 1958 tam savaş öncesinin sancısını taşıyan yıllardı. Yani orda savaşların içinde büyüdüm diyeyim. İlkokulu Kokkina'da, ortaokulu Kokkina'da okudum, lise yılları ise Lefkoşa'da geçti... Lefkoşa'ya geliştik köyden çıktığım döneme denk gelir. Daha sonra Ankara Üniversitesi'nde okudum. Ziraat mühendisi olarak mezun oldum ve ülkeye yeniden geri döndüm. Tabii Ziraat Mühendisliği dalında iş bulamadığım için kısa bir süre fabrikalarda çalıştım. Daha sonra kitabevini açtım, işte bir kitapçıyım. Bir oğlum var, evliyim. Ben Kıbrıslı, Kıbrıs'ta yaşayan bir insanım.

Dillirga/Tylliria bölgesinde sadece 5-6 köydü Türk köyü. Rumlarla birlikte çalıştığımız, köyler fakir ve merkezden uzak olduğu için ve çevremizde Rum köyleri fazla olduğu için insanların çoğu için hakim dil Rumcaydı. Hasat dönemlerinin sonunda Rum köylerine gidip hasatlar yapılırdı. Ve Rumca konuşulurdu. O yüzden doğduğumda annem ve evde herkes Rumca konuşurdu.

Sadece okula gittiğimizde ya da dışarıda arkadaşlarımızla bulduğumuzda Türkçe konuşurduk. Evde herkes, hem köylüler kendi aralarında Rumca konuşurdu. Bazen Türkçeye geçerlerdi ama hâkim dilimiz Rumcaydı. Daha sonra 64'te göçmen olduk ve Kokkina'ya gittik. 63-64 savaşları sırasında Dillirga bölgesinde çok büyük çatışmalar oldu ve Kokkina çevresindeki tüm köylüler göçmen olduydu ve Kokkina'ya taşındı. 60'larda, hatta 58-59'da da Türk idaresinin Türkçe konuşulsun diye zorunluluğu vardı. Hatta Türkçe konuşmayanlara da cezalar kesilirdi. Ama insanlar zaten bilmezdi Türkçe'yi. Yani bilmeyen kişilerde zorunan da Türkçe konuşturulamazdı.

Bütün civar köyler de aynı durumdaydı ama. Kokkina'ya geçince ve hep Türkler birbirleriyle Türkçe konuşmaya

başlayınca, tabii Türkçe yeniden hâkim oldu. Evde hem Rumca hem Türkçe konuşulurdu. Yani çocuklar kendi aralarında Türkçe konuşurken birden Rumcaya geçebiliyorduk. O yüzden iki dilli idi köy. Evde çocukla Türkçe konuşurken iki komşu oturup kendi aralarında sohbet ederken Rumca konuşurlardı. Öyle büyüdük. İlkokulun sonunda ya da ortaokulda İngilizce almaya başladık, ama işte her gün 1 saat İngilizce yeterli değildi bizim için.

Όλο τουρτζικα τώρα μιλάω. Αν έρτει κανένας Εγγλέζος που να μεν ηξέρει κάτι τουρτζικα οτιδήποτε μπορώ να του μιλήω αλλά εν είναι πολλα καλα τα αγγλικά μου. (Şimdi hep Türkçe konuşurum. Türkçe bilmeyen biri kitabevime geldiğinde onunla İngilizce konuşurum. Ancak İngilizcem iyi değil.) Zaman geçtikçe Rumcamı da unutuyorum.

Röportaj Kasım 2022'de Elena Ioannidou ve Özge Özoğul tarafından gerçekleştirilmiştir.

Joyce Mariam Mroueh

Konuştugu diller: Arapça, Fransızca, İngilizce, Yunanca, Almanca

Mesleği: Drama ve Tiyatro Öğretmeni ve Uygulayıcısı, Arapça ve Fransızca Öğretmeni, Eğitim Koordinatörü (insani yardım sektörü)

Ben Filistinliyim ama Lübnan'da doğup büyüdüm. 29 yaşına geldiğimde Lübnan'daki savaş nedeniyle tüm aile Kıbrıs'a gelmeye karar verdik. Son 33 yıldır burada yaşıyorum.

Lübnan'da Fransızca konuşulan okullar ve İngilizce konuşulan okullar var. Dört ya da beş yaşından itibaren bir Fransız okuluna gittim. Böylelikle Arapça ve Fransızca konuşabiliyordum. Eskiden evde Arapça konuşurduk. Ortaokulda İngilizce öğrenmeye başladım. Lübnan'daki savaş nedeniyle lise diplomamı almak için iki yıllığına Fransa'ya gittim. Ama sonra üniversiteye gitmek için Lübnan'a dönmeyi tercih ettim. Bir Amerikan üniversitesinde tiyatro ve drama eğitimi aldım, çünkü orada almak istediğim dersler vardı. Kıbrıs'a geldiğimde buradaki bir okulda drama öğretmenliği yapmaya başladım. Şu anda çalıştığım ve eğitime odaklandığım STK'da işe başlamak amacıyla ara verene kadar da orada görev yaptım.

Ailemle birlikte Kıbrıs'a taşındıktan bir süre sonra Yunanca öğrenmeye karar verdim. Dili kulak dolgunluğuyla öğrenmek yerine, Yunanca okuyabilmek ve yazabilmek için üniversitede beş yıllık bir kursa gittim. Zor oldu çünkü öğrendiğiniz Yunanca sokakta duyduğunuz Yunancadan ve çocuklarımla konuştuğu Yunancadan farklı. Rumca konuştukları için bazen onları anlamıyorum, ki bu gayet normal. Aslında Rumcayı çok seviyorum. Kulağa hoş geliyor. Bana Arapçayı, kendi kültürümü hatırlatan bir yanı var. Oysa Kıbrıs'ta yaşayan birisi olarak Yunanca bana biraz daha yabancıydı ve ben bunu sonradan fark ettim. Ama sonuçta Yunanca öğrenmek çok ama çok faydalı oldu.

Μου αρέσει να μάθω γλώσσες (Dil öğrenmeyi seviyorum). War Child'da çalışmak benim için çok faydalı oldu çünkü uzun zamandır Arapça kullanmıyordum. Arapça hakkında söylemem gereken bir şey var. O da konuşma dilinin edebi Arapçadan çok çok farklı olduğudur. Eğer bu dili kitaplarda, okulda öğrenmezseniz, okuyamazsınız, yazamazsınız ya da anlayamazsınız. Çocuklarım küçükken onlara Arapça kitaplar okurdum ve "Arapça söyle!" derlerdi. Ben de "Ama bu Arapça" diye cevap verirdim. Konuşulan Arapçadan çok farklı. War Child'da çalışmaya başladığımda Arapçayla yeniden bağ kurdum, çünkü Kıbrıs merkezli olmamıza rağmen Suriye ve Lübnan'daki ortaklarımızla uzaktan çalışıyoruz.

Röportaj Aralık 2022'de Özge Özoğul tarafından gerçekleştirilmiştir.

Stephanos Stephanides

Konuştugu diller: İngilizce, Yunanca, İspanyolca, Portekizce, Fransızca, İtalyanca
Mesleği: Yazar/Şair, Belgesel Film Yapımcısı, Karşılaştırmalı Edebiyat Profesörü

1949'da Trikomo'da doğdum ve 1957'de beklenmedik bir şekilde babam beni adadan alıp götürdü. İngiltere'ye gittik ve bu benim İngilizce ile ilk temasım oldu. Çok direnç gösterdim çünkü 50'li yıllardı. Sanırım bunun iki sebebi vardı. Birincisi, kişisel nedenlerdi. Yeni başladığım okul yıllarımdan çok erken koparılmıştım. Yalnızca iki sınıfı Yunanca okuyabildim. İkincisi, Kıbrıs'ta İngilizlere ve sömürgeciliğe karşı bir direnç duygusu vardı. Bu içime işlemişti. Ani bir ortam değişikliği oldu. Bu yalnızca dil çevresi değişikliği değil, aynı zamanda 20. yüzyılın ortalarında kırsal bir yerden ayrılıp endüstriyel bir şehre gitmiştim. İngilizceyi ilk kez Manchester'da öğrendim. *Mancunian*'in ne olduğunu bile bilmememe rağmen *Mancunian* aksanına sahiptim. Ve kimsenin Yunanca konuşmadığı bir okuldaydım. Dilin bu şekilde kesintiye uğraması beni derinden etkiledi. Hem bana aitti hem de değişildi ve her zaman başka bir şeye ait olma hissi vardı. Dillere olan ilgimi tetikleyen de bu oldu. Sanırım iki referans nokta (İngilizce ve Yunanca) olduğu için daha fazla dil öğrenmek benim için oldukça kolay oldu.

İngilizce hâkim dilim haline gelse de onu kendi arzularına, hayal gücüne ve diğer dillerle ilgili girişimlerime göre şekillendirmek istemeye başladım. Çok sayıda dil konuştuğunuzda, her zaman diller arasındaki farklılıklar üzerinden düşünürsünüz, çünkü her zaman bir benzerlik ve farklılık unsuru vardır. Bu açıdan kendimi ifade etme biçimim, kimliğim ve hayal gücüm çok erken yaşta çok sesli ve çok dilli hale geldi.

Yunanca ile olan ilişkim, İngilizce ve öğrendiğim diğer dillerle olan ilişkim gibi zaman içinde değişti. Her birini konuşma biçimimde de bir dönüşüm süreci

oldu. Bunun dinamik olduğunu düşünüyorum. Tüm bu farklı dillerle duyuşsal bir ilişkiniz oluyor. Dolayısıyla İngilizcem, edebi dilim olsa da, çeşitli dönüşümlerden geçti. Başta direnç gösterdim çünkü İngilizce sömürge diliydi. Ancak onu sahiplenebilir ve kendinize ait kılmak için dönüştürebilirsiniz. Ben de öyle yaptığımı düşünüyorum. Beni yazar yapan da budur: farklı katmanları keşfetmek. Bence yazmak ya da genel olarak sanat süreklilik arz eden bir deneydir. Etrafımızdaki dünyayı görme ve hissetme biçimimizi geliştirme olanaklarını bulmaktır.

Röportaj Kasım 2022'de Özge Özoğul tarafından gerçekleştirilmiştir.

Marios Vasili

Konuştugu diller: Sanna, Rumca, Yunanca, İngilizce, Fransızca, Almanca, Türkçe, Arapça.
Mesleği: Polis Çavuşu ve Sanna Dili Araştırmacısı

Maronit cemaatinin bir mensubuyum ve Maronitlerin kalan dört köyünden biri olan Kormacit köyünde doğdum. Köyümden Sanna dilini konuşuyoruz. 74 aylarımdan önce köyde doğdum ve 1980'e kadar orada yaşadım. Köyden ayrılma ve güneyde yaşama kararı daha çok ebeveynlerin tercihiydi. Reşit olmadığımız için doğal olarak ailemizle birlikte gitmemiz bekleniyordu. Yine de köyü ziyaret eder, yazılarımızı, tatillerimizi, Noel ve Paskalyalarımızı orada geçirirdik.

Annem ve babam evde, Kormacit'te kendi aralarında her zaman Sanna konuşurlardı. Taşındıktan ve hâkim dil olan Yunanca ile doğrudan temas oluştuktan sonra, evdeki dil kullanımı yavaş yavaş değişti. Taşındığımız zaman, dil açısından ait olmadığım bir ortamda olduğumu görmek benim için gerçekten korkutucuydu. Kormacit'ten gelenlerle, kilisede ve akrabalarımızın evlerine gittiğimizde Sanna konuşurduk. Ancak okula gittiğimizde farkında olmadan kendimize yasak koyardık: "Burada Sanna konuşmak yok". Karşımızdakinin bizi nasıl göreceği konusunda temkinliydik. Bize küçümseyici ve aşağılayıcı bir şekilde davranıldığı birkaç durum oldu. Yeni çocukluk arkadaşlarımızın neden bahsettiğimiz, bu dilin ne olduğu hakkında hiçbir bilgisi yoktu. Okulda öğrendiğimiz Yunanca'yı konuşmuyorduk ve düzgün Yunanca konuşmayı öğrenmemiz için azarlanıyorduk. O nedenle kendi dilimiz olan Sanna'yı pek konuşmuyorduk. Yıllar içinde Sanna'yı çok iyi öğrenmeyi başardım. Şu anda bu dili anadili olarak konuşan son kişiler arasındayım. İnanılmaz akademisyenlerle tanıştım ve onlarla birlikte 2013 yılından bu yana köyümün dilini kaydetmek, canlandırmak ve korumak için çalışan bir ekip oluşturduk. Benim çalışmalarım 2008'de başlamıştı. Arapça konuşanlarla ilk karşılaşmalarımızda aradaki farkı anlamaya çalıştım. Çünkü klasik Arapçanın yanı sıra bu dilin çok farklı türleri vardır. Mesela, Mısır'da, Lübnan'da veya Suriye'de konuşulanlar gibi. Sanna dilini konuşan

biri olarak Suriyelilere dilsel olarak daha yakın olduğumu fark ettim. Suriyelilerle Sanna konuşuyorum ve şaşırıyorlar çünkü bizim Sanna'mız 9. yüzyıldan kalan bir dil ve yeni klasik Arapçadan etkilenmedi. Sanırım beni Sintagma [Atina'nın merkez meydanı]'nda eski Yunanca konuşan biri gibi görüyorlar.

Türkçe, köyde yaşadığımız dönemden beri aklımdaydı. Köylülerin Agia Irini, Diorio, Myrtou gibi komşu köylerle olan günlük ilişkiler ve faaliyetleri aracılığıyla bu dil yavaş yavaş topluma ve Sanna konuşanların evlerine girdi. Türk dili Osmanlıca, Farsça ve Arapça üzerine yapılandırılmıştır. Sanna'dan dolayı bana tanıdık gelen çok fazla kelime var ve bu da beni Türkçe'nin derinliklerine inmeye iten şey oldu.

İş yerinde her gün üç ya da dört dil konuşuyorum: Fransızca, İngilizce ve Yunanca. Bazen Arapçamı tazelemek için Arapça konuşan tercümanlara bir şeyler söylüyorum. Şimdi daimi olarak Kormacit'te yaşayan anne ve babamı ziyaret etmeye gittiğimde komşu köylerde Türkçe konuşmaya çalışıyorum. Günümüzde çokdilli bir insanın ufku, yaptığı her işte sonuna kadar açık olur.

Görüşme Aralık 2022'de Loizos Loukaidis tarafından gerçekleştirilmiştir.

4.2.3 Dil Repertuarı Üzerine Okuma Parçaları

Kaynak 1:

Süper-çeşitliliğin olduğu bir ortamda, bir yerden başka bir yere taşınan insanlar çok farklı gruplar, ağlar ve topluluklarla etkileşime girer. Bunun neticesinde, resmi dil dersleri veya günlük hayattaki etkileşimler gibi farklı yöntemlerle farklı diller öğrenirler. Farklı öğrenme yöntemleri dilin farklı düzeylerde öğrenilmesine yol açar. Mesela, bir dili akıcı bir şekilde kullanabilmekten sadece bazı temel kelimeleri tanımaya kadar. Bir konuşmacının sahip olduğu dil kaynaklarının tümüne "repertuar" denir. Repertuarların gelişim şekli kişinin hayat deneyimlerinden etkilenir. İnsanların bildikleri diller ve bunları nasıl kullandıkları kendi kişisel hikayeleri ve yolculukları tarafından şekillendirildiği anlamına gelir. Sadece topluluklara odaklanmak yerine, kendi içinde çeşitlilik barındıran dilsel çevreyi daha iyi anlamak için dikkatimizi bireysel deneyimlere ve perspektiflere kaydırmamız önemlidir. Dil repertuarlarını analiz etmek, modern ve süper-çeşitlilikle bezenmiş dünyamızda yaşayan bireylerin benzersiz kimliklerini ve deneyimlerini incelemek için değerli bir yöntem olabilir.

Kaynak: Blommaert ve Backus (2011)

Sorular:

1. Bir dil ile yaşanabilecek gündelik bir 'karşılaşma'ya ne örnek verilebilir?
2. Dil öğrenimi sınıf dışında nasıl gerçekleşebilir?
3. Yazarlar dil repertuarını nasıl tanımlıyorlar? Kendi kelimelerinizle yazınız.
4. Yazarlar 'dikkatimizi bireysel deneyimlere ve perspektiflere kaydırmamız önemlidir' diyerek ne demek istiyorlar?

Kaynak 2: *Ben çokdilliyim. Farklı yerlerde yaşadım ve süreç içinde birkaç dil öğrendim. Rumca benim ana dilim; ancak İngilizce benim hâkim ve edebi dilim oldu. İngilizce yazıyorum. İngilizce'ye sürgün edildiğim söylenebilir. Ancak, yazar olarak bizler dilin eşiğinde çalışırız; o nedenle her zaman dile yabancı olduğumuza inanıyorum. Tek dilli yazarlar bile kendi ifade biçimlerinin arayışı içindedirler. İki dilli ya da çokdilli yazarlar için bu belki de daha belirgindir ve biraz deneyellik gerektirir. Farklı duyuşsal deneyimleri İngilizce deneyiminin süzgecinden geçirmek zorundayım. Bu yüzden her zaman dilin sınırlarında çalışıyorum. Ayrıca yerel dilin ya da kırsal ana dil diyebileceğiniz dilin mecazlarını kullanma arzumu da var. Bu benim önemli bir parçam olmakla birlikte kimliğimin birçok başka katmanı da var.*

Kaynak: Stephanos Stephanides ile Roger Marios Christofides tarafından yapılan röportaj (2017)

Sorular:

1. Stephanides kendini nasıl tanımlıyor?
2. "Dilin eşiğinde çalıştığımız için her zaman dile yabancı olduğumuza inanıyorum" ve " her zaman dilin sınırlarında çalışıyorum" derken ne demek istiyor?

Kaynak 3: *Ülkeler arasında yaşadığım ve diller arasında kaldığım için insanlar bana genellikle gerçek vatanımın neresi olduğunu soruyor. Belki de "gerçek vatanım çocukluğum" diye cevap vermeliyim. Çocukluğumu bir*

edebi mekân olarak gittiğim her yere götürdüğüm için mekânlar arasında parça parça yürüdüğümü söyleyemeyiz. Aslında diller ve lehçeler arasında da değişim, çünkü onlar bir bütün olarak benim edebi dilim. Osmanlıca, Kıbrıs Türkçesi, Karamanlıca (Yunan alfabesiyle yazılan Türkçe), Yahudi ve diğer azınlıkların konuştuğu Türkçeyi modern İstanbul Türkçesi içinde birleştirerek kendi Türkçemi yarattım. Yazdıklarımın oluşturduğu edebi alan sadece çokdilli değil, aynı zamanda çok-lehçeli özelliklere de sahip. Sanırım doğduğum yer, anadil denen şeyin işlevi üzerine yeniden düşünmeme ve şiirlerim için bir tür 'anadilsiz-dil' yaratmama yol açtı.

Kaynak: Mehmet Yaşın (2012)

Sorular:

1. Yaşın "Ülkeler arasında yaşadığım ve diller arasında kaldığım için" derken ne demek istiyor?
2. Bir yazar tek bir dil ya da anadil, tek bir 'şu ya da bu' kimlik seçmeye zorlandığında sizce kendini ne bakımdan kısıtlanmış hissediyor olabilir?

Kaynak 4:

İnsanların anlatılarını ve benim kendi parçalarım olan şeyleri taşıırken bile başkalarının parçası olan yerler ve şeylerin hikayelerini dinledim ve işittim şimdi dillerin kavşağıyım birleşen anlatılar geçiyor içimden vals, salsa ve aslan dansı yaparken. Tope Omoniyi (2008)

Kaynak: Mukul Saxena ve Tope Omoniyi (2010)

Soru:

Omoniyi kendini nasıl tanımlıyor? Yazar "şimdi dillerin kavşağıyım" derken ne demek istiyor?

Kaynak 5: *Bazen kendimi, diğer insanların vicdanlarını inceledikleri gibi "kimliğimi incelerken" buluyorum. Tahmin edebileceğiniz gibi, amacım kendi içimde kendimi tanıyabileceğim "temel" bir bağlılık keşfetmek değil. Aksine tam tersi: Kimliğimin olabildiğince çok bileşenini bulmak için hafızamı tarıyorum. Daha sonra bunları bir araya getirip düzenliyorum. Hiçbirini inkâr etmiyorum."*

Kaynak: Amin Maalouf (2000)

Soru: Maalouf'un "Kimliğimin olabildiğince çok bileşenini bulmak için hafızamı tarıyorum. Sonra onları bir araya getirip düzenliyorum. Hiçbirini inkâr etmiyorum" cümlesi ile neyi kastettiğini düşünün ve kendi kelimelerinizi kullanarak yeniden yazın.

4.3

Bölüm 3:

Dil İdeolojileri

Bu ünite öğrencilerin dil ideolojileri kavramlarını ve bunların sonuçlarını incelemelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Giriş

Bu ünite, insanların dillere ve dil türlerine karşı sahip oldukları tutum ve inançlar anlamına gelen dil ideolojilerine odaklanmaktadır. Her ne kadar bunlar sadece “inanç” veya “tutum” olsa da dil ideolojilerinin bazı dilleri/dil türlerini konuşanlar için gerçek hayatta sonuçları vardır ve bu sonuçlar kendilerini belirli bir gruba ait olma/olmama veya belirli bir gruba dahil edilme/gruptan dışlanma olarak gösterebilir. Genellikle bu inançlar “doğru” ve “yanlış” dil kullanımı olarak ortaya çıkar ve bunun neticesinde de bazı dil türlerinin veya dillerin “diğerlerinden daha iyi” olduğu düşünülür. Kişisel düzeyde, insanların diller hakkında sahip oldukları bu fikirler, onların tutumlarını ve bu dilleri ve dil türlerini konuşanlara karşı davranışlarını etkileyebilir. Bazı konuşmacılar “yetkin” kabul edilirken, bazıları da konuştukları dil türü nedeniyle “yetersiz” olarak değerlendirilirler. Devlet düzeyinde, dil ideolojileri, dil kullanımına ilişkin günlük yaşamın çeşitli alanlarındaki düzenlemelerde kendini gösterebilir. Vatandaşlık verilirken dil yeterliliğine ilişkin gereklilik buna bir örnek olarak verilebilir. Bir başka örnek de bir dilin toplumdaki gelişimini düzenleyen ve hangi versiyon(ların)un “doğru” olduğuna kararlar veren dil kurumlarının varlığıdır. Bu ders, dil ideolojileri ekseninde doğruluk, yeterlilik, standart dillere kıyasla lehçeler, içerme (dahil etme)/ dışlama ve aidiyet kavramlarına odaklanmaktadır.

Anahtar kavramlar:

“Doğru” ve “yanlış”, yetkin olan ve olmayan, baskın, standart diller ve lehçeler, erişim, baskınlık, dışlama ve içerme, aidiyet

Öğrenme Kazanımları

1. İnsanların dil kullanımını ve tutumlarını yönlendiren farklı dil türlerini ve ideolojileri tanımak;
2. Dil konusunda güç ile ilgili meseleleri anlamak ve bunların geçerliliğini tartışmak;
3. Diller bağlamında içerme ve dışlama ile ilgili konuları ele almak.

Daha fazla bilgi için:

- Ajsic, A. ve McGroarty, M. (2015). Mapping language ideologies [Dil ideolojilerini haritalandırmak]. F. M. Hult ve D. C. Johnson (Der.), *Research methods in language policy and planning: A practical guide* (ss. 181-192). Wiley Blackwell.
- Blommaert, J. (2006). Language ideology [Dil ideolojileri]. K. Brown (Der.), *Encyclopaedia of language and linguistics* (2. bs., ss. 510-522). Elsevier.
- Charalambous, P., Charalambous, C. ve Zembylas, M. (2016). Troubling translanguaging: Language ideologies, superdiversity and interethnic conflict [Sıkıntılı diller arası geçişlilik: Dil ideolojileri, süper-çeşitlilik ve etnik gruplararası çatışma]. *Applied Linguistics Review*. <https://doi.org/10.1515/applirev-2016-0014>
- Çavuşoğlu, Ç. (2021). Standard language ideologies: The case of Cypriot Turkish in Turkish schools in London [Ölçülü dil ideolojileri: Londra'daki Türk okullarında Kıbrıs Türkçesi örneği]. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 42(9), 811-826. <https://doi.org/10.1080/01434632.2019.1687711>
- Fotiou, C. ve Ayiomamitou, I. (2021). “We are in Cyprus, we have to use our language, don't we?” Pupils' and their parents' attitudes towards two proximal linguistic varieties [Kıbrıs'tayız, kendi dilimizi kullanmalıyız, değil mi? Öğrenci ve ailelerinin iki yakın dil türüne karşı tutumları]. *Linguistics and Education*, 63, 1-13.
- Hornberger, N. H. ve McKay, S. L. (Der.). (2010). Sociolinguistics and language education - Part 1: Language and Ideology [Toplumdilbilim ve dil eğitimi 1. bölüm: Dil ve ideoloji]. *Multilingual Matters*. <http://2017s.pbworks.com/w/file/120158322/05-Language%20Education.pdf#page=24> adresinden erişilebilir.

Benim Dillerim ve Dünya

Hedef Kitle:
Ortaokul ve lise öğrencileri

Ders planı için kaynak dokümanlar:
K4.3.1; K4.3.2; K4.3.3; K4.3.4; K4.3.5; K4.3.6

Bağlantılı konular

- **Dil:** Genel okuryazarlık, Okuma ve kompozisyon yazma, Münazara, Ülkem ve kültürel değerlerim
- **Sosyal Bilgiler:** Göç nedir?, Sosyal ve kültürel farklılıklar
- **Sosyoloji:** Dil, Güç ve tutum, Vatandaşlık, Göç
- **Felsefe:** Felsefeyi anlamak, Felsefenin insanlar ve toplumsal yaşam üzerindeki etkisi

Öğrenciler:

- Dillerin farklı türleri olduğunu anlayacak ve bu türlere ilişkin kendi algılarının da farkına varabilecekler;
- Farklı dil türleri ile ilgili algılarını geliştirecek veya bu türleri neden o şekilde kategorize ettiklerine dair nedenler sunabilecekler;
- Belirli bir dil türünün doğruluğunu kabul etme veya reddetme nedenlerini tartışabilecekler;
- Kıbrıs'ta (veya başka bir yerde) dili düzenleyecek bir dil kurumunun kurulmasını destekleyen veya reddeden argümanlar geliştirebilecekler;
- Dil ideolojilerine ilişkin görüşlerini ifade edecek ve bu ideolojileriyle bağlantılı güç meselelerini tartışabilecekler;
- Dilin, içerme ve dışlama, belirli bir gruba ait olma veya ait olmama kriteri olarak nasıl kullanılabileceğini tartışacaklar.

Senaryo:

Öğrenciler, kendi görüşleri doğrultusunda bir dil kurumunun olması fikrini tartışacaklar. Bazıları bir dil kurumu kurulmasını savunurken, geri kalanlar buna karşı çıkacaklar.

Ürün ve değerlendirme:

Öğrenciler her derste ayrı ayrı katılım ve performanslarına göre değerlendirilecekler. Bu ünitenin ana çıktısı münazara aktivitesi olacak. Bu aktivitede gruplar Yunancanın ve Türkçenin yerel türlerini düzenlemek için bir dil kurumu kurma olasılığını veya gerekliliğini tartışacaklar. Öğrenciler, münazara sırasında ikna edici dil kullanımı, kanıtlara atıfta bulunma ve zaman yönetimi açısından değerlendirilebilir. Öğrencilerin performanslarını değerlendirmek için tercihen öğrencilerin fikrini alarak bir dizi kriter oluşturulması önerilir.

Ders 1

Aktivite 1: Isınma

Bu aktivitenin amacı “ideoloji” terimini tanıtmaktır.

Talimatlar

- Öğrencilere “ideoloji”nin ne olduğunu ve dil ile nasıl bağlantılı olduğunu sorun. Duygular, inançlar ve varsayımlarla ilgili yanıtlar vermelerini sağlayın.

Aktivite 2: Konuşan kim? (15 dakika)

Bu aktivitenin amacı, öğrencilerin farklı dil türleri ve bu türlere ilişkin kendi algıları hakkında farkındalıklarını artırmaktır.

Talimatlar

- Öğrenciler, çokdilli geçmişleri hakkında konuşan farklı kişilerin kayıtlarını dinleyecekler (örneğin, dil kullanımlarıyla ilgili anekdotlar). Ses kayıtlarına aşağıdaki QR kodunu okutularak erişilebilir.

SES KAYITLARI

VİDEOLAR

- Söz konusu kişilerin geçmişleri farklıdır. Örneğin standart dil konuşanlar, lehçe konuşanlar, diaspora mensubu olanlar, Kıbrıs'ta yaşayan göçmenler ve Yunanca veya Türkçe konuşanlar, vb.
- Öğrenciler gruplar halinde çalışarak bu kayıtları farklı kategorilere ayıracak ve bu kategorileri isimlendirecekler.

Sınıf tartışması: (15 dakika)

Sınıfın toplanmasını isteyin ve gruplardan bulgularıyla ilgili bilgi vermelerini isteyin. Tartışmayı teşvik etmek için aşağıdaki soruları kullanın:

- Belirlediğiniz kategoriler nelerdir?
- Neden onları bu şekilde gruplandırdınız?
- Her kategoriye yerleştirilen konuşmayı diğerlerinden farklı kılan nedir?
- Konuşmalarda ne gibi farklılıklar dikkatinizi çekti? Telaffuz, sözdizimsel ve dilbilgisel gözlemler burada ortaya çıkarılabilir.
- Sizce en yetkin konuşmacı kimdi ve neden?

Aktivite 3 (5 dakika)

Bu aktivitenin amacı “dil ideolojilerini” tanıtmaktır. Dil ideolojileri hem kendi dillerimizle hem de başkalarının dilleriyle olan ilişkilerimizi etkileyen ve şekillendiren tutum ve inançlardır. Yalnızca tutum ve inanç olsalar da dil ideolojilerinin gerçek hayatta neden oldukları sonuçlar vardır. İnsanlar konuştuğu dil nedeniyle belirli bir gruba ait sayılabilir ya da belirli bir gruba ait olmadıkları düşünülebilir. Ayrıca, “doğru” olan ve “yanlış” olan dil kullanımları ve “daha iyi” olan ve “daha kötü” olan dil türleri gibi inançlar da mevcuttur.

Talimatlar

- “Dil ideolojilerini” tanıtmak için yukarıdaki açıklamayı kullanın.
- Bu fikirlerin önce kişisel düzeyde ve sonra da devlet düzeyinde ne gibi sonuçları olabileceğini tartışın. (Olası cevaplar: Kişilerin diller hakkındaki fikirleri kendi tutumlarını ve bu tutumlar da bu dilleri ve türlerini konuşanlara karşı davranışlarını etkileyebilir. Devlet düzeyinde ise dil ideolojileri, dil kullanımı açısından günlük yaşamın çeşitli yönlerini etkileyen düzenlemelerde kendini gösterebilir).

Değerlendirme ve kapanış (7 dakika)

Şimdi **K4.3.3**'deki bilgileri kullanarak kişilerin geçmişlerini açıklayın. Alternatif olarak, videoların sesini kapatarak izletebilirsiniz ve öğrencilerden görüntülerle ses kayıtlarını eşleştirmesini isteyebilirsiniz. Bu amaçla yukarıdaki QR kodlarını kullanabilirsiniz (Aktivite 2: Konuşan Kim?)

Ders 2

Aktivite 1: Isınma (5 dakika)

Bu aktivite öğrencilerin derse olan ilgisini teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Talimatlar

- Öğrencilere ülkelerinde vatandaşlıkla ilgili var olan herhangi bir düzenlemeden haberdar olup olmadıklarını sorun. Dil koşuluyla ilgili bildikleri bir düzenleme olup olmadığını ortaya çıkarmaya çalışın.

Aktivite 2: Farklı ülkelerde vatandaşlık (10 dakika)

Bu aktivitenin amacı, farklı ülkelerde vatandaş olmak için aranan dil gerekliliklerini karşılaştırmaktır. Karşılaştırma yaparken dil kriterine dayanan içerme ve dışlama olgularına odaklanılacaktır. Dünyanın farklı bölgelerinde var olan farklı düzenlemeleri göstermek amacıyla bu aktivitede kullanılmak üzere bir dizi ülke seçilmiştir. Liste verilen örneklerle sınırlı değildir ve öğretmenler tarafından genişletilebilir.

Talimatlar

- Öğrencilere farklı ülkelerde (dil yeterliliğinin bir kriter olduğu ülkeler de dahil olmak üzere) vatandaş olmak için aranan dil kriterlerinden örnekler verin. Konuyu öğrencilere sunmak için **4.3.2** de yer alan **QR Kodları (Nasıl ... Vatandaş Olunur)** kullanılabilir, veya aynı sayfada bulunan bilgilerin bir özetini içeren tablo paylaşılabilir. Seçilen ülkelere yenilerini de ekleyebilirsiniz. Bireysel çalışmaya alternatif olarak, bu bir grup aktivitesi olarak da yapılabilir. Bu durumda, sınıfı gruplara ayırmanız gerekir.
- Her gruba bir ülke verin ve bu ülkelerde var olan vatandaşlık için aranan dil gereklilikleri hakkında internette araştırma yapmalarını veya paylaşacağınız tabloyu incelemelerini söyleyin. Örnek: Kanada, Fransa, Birleşik Krallık, Norveç, ABD.
- Öğrenciler kendilerine verilen veya internette buldukları bilgileri incelemeli ve aşağıdaki ayrıntıları aramalı:
 - Özellikle dil ile ilgili düzenlemeleri veya gereklilikleri bulun ve not edin.
 - Ülkeler hangi düzeyde yeterlilik talep ediyor?
 - Dil yeterliliği için istenilen belgeler nelerdir?

Sınıf tartışması (10 dakika)

Sınıfı bir araya getirin ve gruplardan bulgularıyla ilgili bilgi vermelerini isteyin. Tartışmayı teşvik etmek için aşağıdaki soruları kullanın:

- Gerekliliklerde ne gibi ortak noktalar görüyorsunuz?
- Ne gibi farklılıklar var?
- Hangisi en ilginç/zor/kolay olanı? Neden?

Aktivite 3: Argümanların zihin haritası (10 dakika)

Bu aktivitenin amacı beyin fırtınası için zihin haritalarını kullanmaktır.

Talimatlar

- Konuyla ilgili tüm sınıfın katılacağı bir tartışmaya rehberlik edin ve öğrencilerden yanıt almak için aşağıdaki soruları kullanın. Zihin haritaları için **'Nasıl Yapılır' Sayfası 3.1**'e bakın ve yanıtları tahtada göstermek için **K4.3.3**'deki zihin haritalarını kullanın:
 - Dil, vatandaş olma kriterlerinden biri olmalı mı? Neden evet? Neden hayır?
 - Dil yeterliliği nasıl değerlendirilebilir?
 - Kişinin dilinin “iyi” ya da “yeterli” olduğuna kim karar vermeli?

Değerlendirme ve kapanış (5 dakika)

Öğrencilere aşağıdaki ev ödevini verin. Bu aynı zamanda bir takip aktivitesi olarak da kullanılabilir. Öğrenciler burada vatandaş olmanın gerekliliklerini araştırmalı ve aşağıda yer alan yol gösterici soruları kullanarak bir kompozisyon yazmalı. Bu ödev bir sonraki dersten önce teslim edilebilir:

- Dil ile ilgili kısımlara (eğer mevcutsa) odaklanarak gerekliliklerle ilgili kısa bir paragraf yazın.
- Kompozisyonlarındaki giriş paragrafının ardından, aşağıdaki soruları ayrı paragraflar halinde cevaplandırın:
 - Sizce dil, Kıbrıs vatandaşı olmak için bir gereklilik olmalı mı? Neden evet veya neden hayır?
 - Evet ise, hangi diller gerekli olmalı? Neden?
 - Bunu düzenleme yetkisi size verilse, dil yeterliliğini nasıl ölçerdiniz? Kriterleriniz ne olurdu?

Ders 3

Aktivite 1: Isınma (5 dakika)

Bu aktivitenin amacı, öğrencilerin “doğru” ve “yanlış” dil kullanımına ilişkin algılarını tartışmaktır.

Talimatlar

- Öğrencilere konuşma şekillerinin aynı dili konuşan diğer kişilerden farklı olup olmadığını sorun. “Düzenli/doğru bir konuşma şekli” olup olmadığını sorun ve bununla ilgili fikirlerini alın.

Aktivite 2: ‘Rumca/Kıbrıs Türkçesi’nin standart hale getirilmesi’ ve ‘Toplumda Kıbrıs Türkçesi/Rumca’ üzerine münazara (15 dakika)

Bu aktivitenin amacı, Kıbrıs’taki yerel dil türleriyle ilgili bilgileri okumak ve izlemek ve kişisel görüşlerin tartışılacağı bir münazaraya hazırlanmaktır.

Talimatlar

- K4.3.4**’ü öğrencilere verin. Onlara Sami Özslu tarafından yazılan makaleyi okumalarını ve aşağıdaki konular hakkında notlar almalarını söyleyin. **K4.3.6** münazaraya hazırlık aktivitesi olarak kullanılabilir.

Sınıf tartışması:

Tartışmayı yönlendirmek için **K3.5**’i ve aşağıdaki soruları kullanın: Kıbrıs Türkçesini düzenleyecek bir kurumun kurulması için öne sürülen argümanlar nelerdir? Özslu makalede ne tür “farklılıklardan” bahsediyor? Dili kim düzenlemeli?

- Videoyu öğrencilerle paylaşın (tercihen sınıfta birlikte izleyin). **K4.3.6**’te internet adresi belirtilmiştir. Aşağıdaki sorular hakkında not almalarını isteyin:

Sınıf tartışması:

Tartışmayı yönlendirmek için **K3.5**’i ve buradaki soruları kullanın: Videodaki kişiler kimlerdir? Neden dil kullanımıyla ilgili bir sorun var? İki tarafın ana argümanları nelerdir? Dili kim düzenliyor?

Aktivite 3: Dil Kurumları (15 dakika)

Bu aktivitenin amacı, dil kullanımı konusunda karar verme yetkisine sahip olan kurumları tartışmaktır.

- Öğrencilerden aldıkları notları sınıf olarak tartışmalarını isteyin.
- Tartışmayı dil kullanımı hakkında karar verme yetkisine sahip kişilere veya kurumlara yönlendirin. Farklı ülkelerde var olan “Dil Kurumlarının” tanıtılmasıyla da tartışma genişletilebilir. Örneğin, Türk Dil Kurumu Türkçe’nin kullanımını ve gelişimini düzenleyen kurumdur, Yunanca Dil Merkezi (Κέντρον Ελληνικής Γλώσσας) Kıbrıs’ta Yunanca dilinin kullanımını düzenleyen kurumdur veya Académie Française (Fransız Akademisi) Fransız dilini düzenleyen kurumdur. “Dil düzenleyen kurumlar”ın listesine adresinden ulaşabilirsiniz.

Değerlendirme ve kapanış (5 dakika)

Öğrencileri münazara için iki gruba ayırın (5 dakika + gruplar dersten sonra hazırlanmaya devam eder). Gruplardan biri Kıbrıs’ta bir dil kurumu kurulmasını savunacak, diğeri ise buna karşı çıkacak. Öğrencilere argümanları hakkında düşünmeleri için süre tanınmalı. Ayrıca makaleler ve fikirler bulmak için internette araştırma yapabilirler. Bir sonraki derste, bir münazara ortamı oluşturulacak ve gruplar münazaraya katılarak konuyu tartışabilecekler. Münazarayı organize etmek için ‘**Nasıl Yapılır**’ Sayfası 3.6’yı kullanın.

4.3.1 Profiller: Konuşan kim?

Türkçe

Profil 2: Natalie Hami

Konuştuğu diller: İngilizce, Yunanca, Rumca, Türkçe, Kıbrıs Türkçesi
Mesleği: Yazar ve Editör

Profil 2: Natalie Hami

Konuştuğu diller: İngilizce, Yunanca, Rumca, Türkçe, Kıbrıs Türkçesi
Mesleği: Yazar ve Editör

Profil 3: Noora Rahmani

Konuştuğu diller: Farsça, İngilizce, Türkçe
Mesleği: Çocuk ve Ergen Psikoloğu

Profil 4: Nahide Merlen

Konuştuğu diller: Kıbrıs Yunancası, Kıbrıs Türkçesi, Türkçe, İngilizce
Mesleği: Kitabevi Sahibi, Ziraat Mühendisi

Yunanca

Profil 1: Eleni Georgiou

Konuştuğu diller: Yunanca, Türkçe, İngilizce, Bulgarca
Mesleği: Türkçe ve Yunanca Öğretmeni – Doktora Adayı

Profil 2: Boghos Avetikian

Konuştuğu diller: İngilizce, Yunanca, Batı Ermenicesi
Mesleği: Serbest Erasmus+ Gençlik Değişimlerinde Eğitimci Olarak Çalışıyor

Profil 3: Marios Vasili

Konuştuğu diller: Sanna, Rumca, Yunanca, İngilizce, Fransızca, Almanca, Türkçe, Arapça
Mesleği: Polis Çavuşu ve Sanna Dili Araştırmacısı

Profil 4: Joyce Mariam Mroueh

Konuştuğu diller: Arapça, Fransızca, İngilizce, Yunanca, Almanca
Mesleği: Drama ve Tiyatro Öğretmeni ve Uygulayıcısı, Arapça ve Fransızca Öğretmeni, Eğitim Koordinatörü (insani yardım sektörü)

İngilizce

Profil 1: Stephanos Stephanides

Konuştugu diller: İngilizce, Yunanca, İspanyolca, Portekizce, Fransızca, İtalyanca
Mesleği: Yazar/Şair, Belgesel Film Yapımcısı, Karşılaştırmalı Edebiyat Profesörü

Profil 2: Natalie Hami

Konuştugu diller: İngilizce, Yunanca, Rumca, Türkçe, Kıbrıs Türkçesi
Mesleği: Yazar ve Editör

Profil 3: Marios Vasili

Konuştugu diller: Sanna, Rumca, Yunanca, İngilizce, Fransızca, Almanca, Türkçe, Arapça
Mesleği: Polis Çavuşu ve Sanna Dili Araştırmacısı

Profil 4: Alev Adil

Konuştugu diller: İngilizce, Türkçe
Mesleği: Yazar, Sanatçı ve Eğitimci

4.3.2 Nasıl' nin vatandaşı olunur....

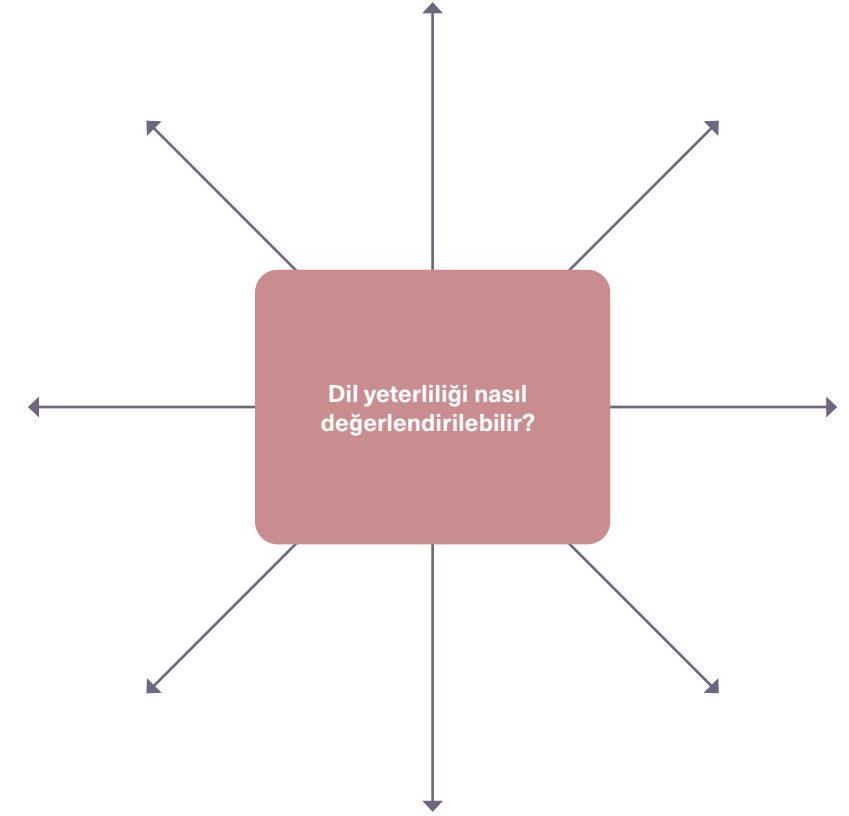
QR kodlarının çalışmadığı durumlarda, ülkeye özgü gereklilikleri çevrimiçi olarak, resmi kurum sayfalarında da arayabilirsiniz. Aşağıda bazı gerekliliklerin bir özetini bulacaksınız.

	Gereklilikler
<p>Kanada</p> 	<p>Kanada vatandaşı olmak için şunları yapmalısınız:</p> <ul style="list-style-type: none"> daimi ikamet statüsüne sahip olmak. Son 5 yılın en az 3'ünde Kanada'da ikamet etmelisiniz. Gerekliyse vergilerinizi ödemek. İngilizce veya Fransızca dil becerilerine sahip olmak. Kanada'nın tarihi, coğrafyası, ekonomisi, hükümeti, yasaları ve sembollerini kapsayan bir vatandaşlık sınavını geçmek. vatandaşlık yemini etmek. <p>Kaynak: https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/services/canadian-citizenship/become-canadian-citizen/eligibility.html</p>
<p>Fransa</p> 	<p>Fransız vatandaşı olmak için şunları yapmalısınız:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fransızca dilinde en az B1 seviyesinde yeterlilik göstermek. Fransız tarihi, kültürü ve ticareti hakkında bilgi sahibi olmak. Kendinizi ve evinizi geçindirmek için istikrarlı ve yeterli bir gelire sahip olmak. Altı ay veya daha uzun süreli hapis cezasıyla sonuçlanan bir mahkumiyetinizin olmaması. <p>Kaynak: https://www.expatica.com/fr/moving/visas/french-citizenship-107626/</p>
<p>Birleşik Krallık</p> 	<p>İngiliz vatandaşı olmak için (AB Yerleşim Programı kapsamında süresiz kalma izni olarak da bilinen 'yerleşik statüye' sahip olanlar için geçerlidir):</p> <ul style="list-style-type: none"> Vatandaşlık başvurusunda bulunmadan önce Birleşik Krallık'ta tam olarak 5 yıl ikamet ettiğinize dair kanıt sunmak En az B1 seviyesinde İngilizce, Galce veya İskoç Galcesi yeterliliği göstermek (belirli milletler, 65 yaş ve üzeri bireyler ve fiziksel veya zihinsel bir durum nedeniyle dil bilgisini kanıtlayamayanlar için bazı istisnalar geçerlidir). Birleşik Krallık değerleri, tarihi, gelenekleri ve günlük yaşam gibi konuları kapsayan Birleşik Krallık'ta Yaşam Testini geçmek. Birleşik Krallık'ta yaşamaya devam etme niyetine sahip olmak. İyi bir karaktere sahip olmak, Birleşik Krallık yasalarına uymak ve vatandaşlarının hak ve özgürlüklerine saygı göstermek. <p>Kaynak: https://www.gov.uk/apply-citizenship-indefinite-leave-to-remain</p>
<p>Norveç</p> 	<p>Norveç vatandaşı olmak için yapmanız gerekenler:</p> <ul style="list-style-type: none"> Son on bir yılın toplam sekizinde Norveç'te ikamet etmek ve bu süreyi kapsayan geçerli oturma izinlerine (çalışma izni gibi) sahip olmak. Eğer 329.352 NOK tutarında 'yeterli gelire' sahipseniz, ikamet şartı son on yılın altısına indirilir. Diğer İskandinav ülkelerinin vatandaşları için farklı kurallar geçerlidir. Konuşulan Norveççede B1 seviyesinde akıcılık veya 55 yaş ve üzeri bireyler veya engelli yardımı alanlar için A2 seviyesi vurgulanarak Norveççe dil yeterliliğini göstermek. Norveç toplumu, yasaları ve tarihi üzerine bir sınavı geçmek. <p>Kaynak: https://www.lifeinnorway.net/norwegian-citizenship/</p>

	Gereklilikler
ABD 	<p>ABD vatandaşı olmak için yapmanız gerekenler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En az 18 yaşında olmak. • Belirli bir süre boyunca yeşil kart sahibi olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde sürekli ve fiziksel olarak ikamet etmek. • Başvurunuzu yapmayı düşündüğünüz eyalette veya ABD Vatandaşlık ve Göçmenlik Hizmetleri bölgesinde ikamet etmek. • Belirli suç türlerini işlememeyi ve vatandaşlığa kabul mülakatınız sırasında doğru bilgi vermeyi içeren "iyi ahlaki karakter" sergilemek. • Temel düzeyde sözlü ve yazılı İngilizce bilgisine sahip olmak ve yaş ve tıbbi engeller istisna olmak üzere, ABD tarihi ve hükümeti hakkındaki bilgileri değerlendiren bir yurttaşlık sınavını geçmek. • Belirli bir yaşta bir erkekseniz askerlik hizmetlerine kaydolun ve gerektiğinde kamu hizmeti yapmaya istekli olun. • Amerika Birleşik Devletleri'ne bağlılık yemini etmek. <p>Kaynak: https://www.uscis.gov/policy-manual/volume-12-part-e-chapter-2</p>

Sorumluluk Reddi: Burada sunulan bilgiler, bir eğitim kitapçığı kapsamında sadece eğitim amaçlıdır. Sayılan ülkelerin herhangi birinde vatandaşlıkla ilgili konularda danışmanlık veya rehberlik sunmak üzere tasarlanmamıştır. Kaynaklara en son 25 Ocak 2024 tarihinde erişilmiştir.

4.3.3 Argümanların zihin haritası

4.3.4 Kıbrıslı Türkçesi Dil Kurumu

KIBRISLI TÜRKÇESİ DİL KURUMU

Kaynak: Sami Özuslu (23 Kasım 2018) Kıbrıslı Türkçesi Dil Kurumu - *Yenidüzen*
<https://www.yeniduzen.com/kibrisli-turkcesi-dil-kurumu-13265yy.htm>

Yukarıdaki QR kodunun çalışmaması durumunda bu makaleyi Ek A'da bulabilirsiniz.

4.3.5 Kim Haklı? Yakın Zamanda Gerçekleşen Protestoların Bir Parçası Olarak Rumca Üzerine Bir Tartışma

Öğretmene Not: Şubat 2021'de, kendilerine Kıbrıs lehçesiyle "Os Dame" (Buraya Gadar) adını veren Kıbrıslı Rumlardan oluşan bir hareket, Covid-19 önlemlerini ve yolsuzluğu protesto eden ve barışı ve yeniden birleşmeyi destekleyen bir eylem düzenledi. Bu videoda, eyleme katılanların hayal kırıklıklarını ifade etmek için bilinçli bir şekilde lehçeyi kullanmaları, sloganların lehçedeki yazılış biçimleri ve bu durumun modern Kıbrıs Rum toplumundaki yerine dair değerlendirmeler yapılmaktadır.

Daha fazla bilgi için aşağıdaki videoyu izleyiniz. Türkçe alt yazılara sayfa 78'deki Ek B'den ulaşabilirsiniz. <https://www.dw.com/el/ως-δαμέ-η-επιστροφή-της-κυπριακής-διαλέκτου/video-57351673>

Kaynak: «Ως δαμέ»: η επιστροφή της κυπριακής διαλέκτου; ["Buraya Gadar": Kıbrıs lehçesinin geri dönüşü mü?] Deutsch Welle (DW). Yayınlanma tarihi: 27 April 2021 Burada belirtilen internet adresinin çalışmaması durumunda veya videonun Türkçe çevirisi için lütfen el kitabının sonunda yer alan Ek B'ye bakınız.

4.3.6 Münazara (Tartışma) için Hazırlık

Kaynak 1: Sami Özuslu, 2018 - Kıbrıslı Türkçesi Dil Kurumu

Makaleyi okuyun ve aşağıdaki sorular hakkında notlar alın:

1. Kıbrıs Türkçesini düzenleyecek bir kurumun kurulmasına yönelik argümanlar nelerdir?	
2. Özuslu makalede ne tür "farklılıklardan" bahsediyor?	
3. Dili kim düzenlemeli?	

Kaynak 2: 'Artık Yeter/Buraya Gadar - Kıbrıs Lehçesinin Geri Dönüşü

Videoyu izleyin ve aşağıdaki sorular hakkında notlar alın:

1. Videodaki kişiler kim? Neden dil kullanımıyla ilgili bir sorun var?	
2. İki tarafın ana argümanları ne?	
3. Dili kim düzenliyor?	

4.4

Bölüm 4: Kıbrıs'taki Dilsel Çevre

Bu tematik ünite, Kıbrıs bağlamında toplum, kültür ve kimliğin dilsel çevre aracılığıyla temsil edilme ve yeniden yaratılma biçimlerini incelemektedir.

Giriş

Dilsel çevre, toplumdaki kimlik ve rolleri sergileyen güçlü bir içerme aracıdır. Bir bölgenin dilsel çevresi hem bilgilendirici hem de sembolik işlevlere sahip olabilir. Temelde sembolik olup 'işlevsel' olmasa da semboller gruplar için önemlidir. Çünkü kabul etme, katılma ve dahil edilme istekliliğini gösterirler. Bu tematik ünite, öğrencilere hem Kıbrıs'ın kamusal alanında diller, metinler ve sembollerle bağlantılı toplumsal anlamı ortaya çıkarmak ve tartışmak hem de Kıbrıs'taki dilsel çevreleri tanımlamak, incelemek ve eleştirel olarak ele almak için bazı dilsel araçlar sunar. Öğrenciler, dil ve dilsel çevre arasındaki ilişki gibi çeşitli kavramlarla tanıştırlacaklar. Öğrenciler, dilsel çevrenin [gayri resmi ve sembolik] işlevlerini tanıyacak, mekân kavramını ve üzerinde farklı tanımların olduğu alan ile ne demek istediğimizi anlayacaklar. Ünite boyunca öğrenciler, işaret ve yazılı dilsel kaynakların kültürel, sosyal ve mekânsal fikir ve kimliklerin yaratılmasında diğer anlamlı kaynaklarla (örneğin renk, imge, tipografi, malzeme ve mimari) nasıl etkileşime girdiğini anlayacaklar. Ders boyunca toplum, kültür ve kimliğin dilsel çevrede nasıl temsil edildiği ve yeniden yaratıldığı incelenen, böylece sınıftaki çokdilli ve çok modlu iletişim konusunda farkındalık yaratılacak ve küresel gelişmeler ile süreçlerin yerel mekanları nasıl etkilediğine ilişkin eleştirel düşünme teşvik edilecek.

Anahtar kavramlar:

Dilsel çevreler, kimlik, çok modluluk, iletişim, Kıbrıs

Öğrenme Kazanımları

1. Farklı çevresel unsurların (örneğin, yol işaretleri, reklam panoları, sokak isimleri, yer isimleri, mağaza tabelaları ve devlet binalarındaki tabelaları (görsel bilgiler)) dil ile nasıl ilişkilendirildiğini belirlemek;
2. Çokdilli işaretlerin bizi sosyal değişim, karmaşıklık ve süper-çeşitlilik hakkında nasıl bilgilendirebileceğini değerlendirmek;
3. "Dünyayı okumanın" yollarını tartışmak ve toplumdilbilimsel bağlamların daha fazla farkında olmak;
4. Dilsel çevrenin hem insanların yerel, bölgesel, ulusal ve ulusötesi kimliklerini yansıttığını hem de bir kimlik inşa alanı işlevi gördüğünü anlamak.

Daha fazla bilgi için:

- Gorter, D., ve Cenoz, J. (2023). *A panorama of linguistic landscape studies [Dilsel çevre çalışmalarının bir panoraması]*. Multilingual Matters.
- Gorter, D., Cenoz, J., ve Van der Worp, K. (2021). The linguistic landscape as a resource for language learning and raising language awareness [Dil öğrenimi ve dil farkındalığını artırmak için bir kaynak olarak dilsel çevre], *Journal of Spanish Language Teaching*, 8(2), 161-181. <https://doi.org/10.1080/23247797.2021.2014029>
- Themistocleous, C. (2019). Conflict and unification in the multilingual landscape of a divided city: the case of Nicosia's border [Bölünmüş bir kentin çokdilli dil manzarasında çatışma ve birleşme: Lefkoşa'nın sınırı örneği]. *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, 40(2), 94-114.
- Rafael, E., Shohamy, E., Amara, M. ve Hecht, N. (2006). Linguistic landscape as symbolic construction of the public space: The case of Israel [Kamusal alanın sembolik inşası olarak dilsel çevre: İsrail örneği]. D. Gorter (Der.), *Linguistic landscape: A new approach to multilingualism* içinde (ss. 7-30). Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781853599170-002>
- Papadima, A., ve Kourdis, E. (2018). Semiotic landscape in Cyprus: Verbo-cultural palimpsests as visual communication strategy in private (shop) signs in Limassol [Kıbrıs'ta göstergebilimsel çevre: Limasol'da özel (dükkan) tabelalarında görsel iletişim stratejisi olarak sözcük-kültürel palimpsestler]. *International Journal of Semiotics and Visual Rhetoric (IJSVR)*, 2(2), 1-22. <http://doi.org/10.4018/IJSVR.2018070101>

Kıbrıs'taki Dilsel Çevre

Hedef Kitle:
Ortaokul öğrencileri

Ders planı için kaynak dokümanlar:
K4.4.1; K4.4.2; K4.4.3

Bağlantılı konular

- **Sanat:** Kamusal sanatı okuması, Grafiti, Dil kullanımı, Sanatın siyasi işlevi
- **Sosyoloji:** Toplumsal kimlik, Kimlik inşası, Sosyal değişim, Çeşitlilik
- **Dil:** Kamusal alanda dil, metinler ve sembollerle bağlantılı toplumsal anlamlar
- **Dilbilimi:** İşaretler ve yazılı dilsel kaynaklar, Çok modluluk
- **Tarih:** Çalışma gezileri, Değişim ve devamlılık, Eski ve yeni dilsel çevre

Öğrenciler:

- Kıbrıs'taki çevreyi inceleyebilecek;
- Dil içeriği, çok modluluk ve kimlik konularını tartışabilecek;
- Önceki çalışmalarda gördükleri bilgi ve kavramları çok modlu ve çokdilli dilsel çevre çalışmaları yapmak için kullanabilecek;
- Güç ve direnç ile ilgili konuları değerlendirebilecek;
- Kişisel ve kolektif kimliklerin dilsel çevre çalışmaları aracılığıyla ifade edilmesini değerlendirebilecekler.

Senaryo:

Okulunuz Kıbrıs'taki dilsel çevrenin önemi konusunda farkındalık yaratmanın yollarını arıyor. Gençlerden projelerine katkıda bulunmalarını ve Kıbrıs'ın çokdilli dilsel çevresini okul içinde görünür kılarak bir izleyici kitlesi kazanmak istiyorlar.

Ürün ve değerlendirme:

Öğrenciler okullarında Kıbrıs'taki dilsel çevrelerden oluşan bir sergi hazırlayacaklar. Bir okul etkinliği düzenleyerek eserlerini sunmaları yönünde teşvik edilecekler.

Ders 1

Aktivite 1: Isınma (5 dakika)

Bu ilk ısınma aktivitesi, "Kıbrıs'ta dilsel çevre" konusunu tanıtmak amacıyla öğrenciler için pozitif, samimi ve destekleyici bir öğrenme ortamı oluşturmayı amaçlamaktadır.

Talimatlar

1. Öğrencilere ünitenin amaçlarını açıklayan bir sunumla başlayın.
2. Öğrencileri motive etmek ve derse daha etkili bir başlangıç yapmak için aşağıdaki alıştırma kullanabilirsiniz. Soruları cevaplamaları için öğrenciler kendi telefonlarını veya tabletlerini kullanabilirler. Etkinlik bireysel çalışma için tasarlanmış olsa da, yeterli sayıda cihaz yoksa öğrencileri gruplara bölün ve gruplar halinde soruları yanıtlamalarını sağlayın. Teknolojik cihazların olmadığı durumlarda Google Formlar web sitesinden testin çıktısını alarak öğrencilere dağıtabilir veya testi akıllı tahtada göstererek öğrencilerden soruları sözlü olarak yanıtlamalarını isteyebilirsiniz. Soruları görmek için aşağıdaki QR kodunu tarayın. Bu testi Kahoot, Quizziz, ve Edmodo gibi eğitimcilerin etkileşimli testler oluşturmasına, düzenlemesine ve paylaşmasına olanak tanıyan oyunlaştırılmış öğrenci katılım platformlarına da yükleyebilirsiniz.

Aktivite 2: Dilsel çevreye giriş (10 dakika) Bu aktivite, dilsel çevre kavramını tanıtmayı amaçlamaktadır.

Talimatlar

Öğrencilerle bir tartışma başlatın.

- Yolda gördüğünüz herhangi bir reklam panosu aklınıza geliyor mu?
- Neyin reklamını yaptıklarını hatırlıyor musunuz?
- Sizce bu reklamlar neden yollara yerleştirilmiş? Amacı nedir?
- Peki ya yol işaretleri? Yol işaretleri bize ne tür bilgiler sağlar?
- Bu bilgiler bize nasıl yardımcı olur?
- Peki ya grafitiler (duvar yazıları)? Herhangi bir grafiti hatırlıyor musunuz? Onu tarif eder misiniz?
- Tüm bu gösterge türleri aynı amaca mı hizmet ediyor? Eğer etmiyorsa, bu konuda ne söyleyebiliriz?

Aktivite 3: Dilsel çevre nedir? (15 dakika)

Bu aktivitenin amacı, öğrencilerin dilsel çevre kavramını daha derinlemesine anlamalarına yardımcı olmaktır.

Talimatlar

1. Aşağıdaki QR kodunu kullanarak "Birkbeck explains: What is the linguistic landscape? (Birkbeck anlatıyor: Dilsel çevre nedir?)" başlıklı videoyu izleyin.

2. Ardından, **K4.4.1**'deki alıntıları okuyun ve "Dilsel çevre nedir?" sorusu hakkında şu an bildiğimiz başlıca bilgileri öğrencilerle tartışın.

Aktivite 4: Okulumuzun dilsel çevresi (10 dakika)

Bu aktivitenin amacı, öğrencilerin kendi okullarındaki dilsel çevreyi inceleyerek, tanımlayarak ve derleyerek aktif olmalarını sağlamak ve bunu yaparken iki dilli veya çokdilli işaretlere özellikle dikkat etmektir.

Talimatlar

1. Şimdi okulumuzun dilsel çevresini inceleme zamanı. Öğrencileri dört takıma ayırın ve 10 dakika boyunca okul alanını incelemelerini söyleyin. Öğrenciler okulun dilsel çevresine ilişkin örnekler bulacaklar (örneğin, tabelalar, duvarlardaki grafitiler, reklamlar, posterler, vb.) Her takımda dilsel çevre unsurlarını fotoğraflamalarına olanak tanıyacak teknolojik bir cihaz olmalı (örneğin, akıllı telefon, tablet).
2. Aktiviteyi tamamladıktan sonra ekipler sınıfa dönmeli ve fotoğrafları sizin sağlayacağınız bir bulut hafızaya yükleyecekler (örneğin, e-posta, OneDrive, Dropbox, Google Drive). Bu materyal bir sonraki derste diğer dilsel çevre örnekleriyle birlikte ele alınacak.
3. Her takım **K4.4.2: Okulumun Dilsel Çevresi**'ni kısaca tamamlamalı ve cevaplarını sınıfta paylaşmalı.

Değerlendirme ve kapanış (5 dakika)

Bu dersi sonlandırmadan önce, öğrencilerden yerel dilsel çevrenin fotoğraflarını çekmelerini isteyin. Bunları bir sonraki derste bir sergi hazırlamak için kullanacaksınız. Hem kamusal (yukarıdan aşağıya) hem de özel (aşağıdan yukarıya) olan farklı türlerde işaretlerin fotoğraflarını çekebilirler (örneğin, yollardaki işaret levhaları, reklam panoları, sokak adları, yer adları, ticari mağaza tabelaları ve devlet binalarındaki işaretler ve grafitiler). Fotoğraf çekebilir veya kendi bölgelerinde ya da yakın bölgelerde kamusal alanda kullanılan işaret levhalarını araştırmak için interneti kullanabilirler. "Lefkoşa'da kamusal alanda kullanılan işaret levhaları" veya "Larnaka'daki grafitiler" gibi anahtar kelimeler internette yapılacak aramada işe yarar sonuçlar verebilir. Öğrencilere sadece Yunanca, Türkçe, Rumca ve Kıbrıs Türkçesini içeren dilsel çevreleri değil başka dilleri içeren dilsel çevreleri de dikkate almaları söylenmeli. Öğrenciler bulgularının çıktısını alarak sınıfa getirmeli.

Ders 2

Aktivite 1: Etrafımızdaki dilsel çevreler (15 dakika)

Bu derste, öğrenciler sergilerini düzenlemeye ve değerlendirmeye başlayacaklar. Bu aktivitenin amacı, dilsel çevre kategorilerini, kullanılan farklı modları ve bunların amaçlarını tanımaktır.

Talimatlar

- Öğrencilerin bir önceki ders sırasında okulda topladıkları görsellerin çıktısını alın.
- Dilsel çevrelerin çıktılarını da toplayın ve bunları öğrenci gruplarına dağıtmak üzere eşit olarak bölün.
- Öğrencilere bu aktivitelerin amacının sergi için hazırlık yapmak olduğunu hatırlatın. Ardından, öğrencileri 3 veya 4 kişilik gruplara ayırın. Tüm dilsel çevreleri birlikte gözden geçirmeli ve bunları gruplandırmak için kategoriler düşünmelidir. Kategoriler şunları içerebilir:
 - temsil edilen diller,
 - fotoğrafların çekildiği yerler,
 - işaret türü ve
 - işaretlerin görüldüğü bina veya işletme türleri (banka, restoran vb.)
- Gruplar kategori listesi yazmalı ve bunları sınıfla paylaşmaya hazırlanmalı.
- Sınıfa A3 kâğıtları getirin ve her kâğıda (başlık olarak) bir dilsel çevre kategorisi yazın.
- Öğrenciler fotoğraflarını uygun kategorilerin altına yapıştırmalı.
- A3 sayfaları tamamlandıktan sonra, her grup gidip bu kategorilere bakmalı ve **K4.4.3: Kıbrıs'taki Dilsel Çevreler** bölümünde belirtilen soruları yanıtlamalı.

Aktivite 2: Dilsel çevre analizi (15 dakika)

Talimatlar

Her grup bir veya iki dilsel çevre kategorisi seçer ve Ders 1, Aktivite 2, dilsel çevreye giriş bölümündeki cevaplarına dayanarak sınıfta analiz eder. Diğer gruplar da daha farklı analizleri olması durumunda tartışmaya katılabilirler.

Tartışma

Gruplar hazırlıklarını tamamladıktan sonra aşağıdakileri tartışın:

- Bazı dilsel çevre kategorileri sadece tek bir modla, yani dille oluşturulmuştur. Bazıları ise her zaman görsel efektler kullanır; yani çok modlu eserlerden bahsediyoruz. Çok modluluk bize ne sağlar? Renkler, grafikler vs. anlamı kavramamıza nasıl yardımcı olur?
- Peki ya diller? Bazı örneklerin farklı dillerde yazılmış olduğunu görüyoruz. Bu bize Kıbrıs'taki dilsel çeşitlilikle ilgili ne söylüyor?
- Dilsel çevre eserleri gerçekten de "bir kitleye hitap ediyor mu"?

Kapanış (10 dakika)

Bilgilendirme

Sergiye hazırlanırken, sınıfın şu ana kadar tartıştıkları ve ürettikleri üzerinde düşünün. İşlenen konulara değinin: (a) Kıbrıs'taki dilsel çevrenin sunumu ve (b) her kategorinin analizi. Sergi için sunumlara başka nelerin dahil edilebileceğini tartışın. Ziyaretçiler Kıbrıs'taki dilsel çevreler hakkında başka ne bilmek ister ve bunları nasıl sunabiliriz?

Ders 3

Aktivite 1: Isınma (5 dakika)

Öğrencilere bir önceki derste dilsel işaretlerin gruplandırılması konusunda hemfikir oldukları kategorileri hatırlatarak başlayın.

Aktivite 2: Serginin hazırlanması (25 dakika)

Bu aktivitenin amacı okul binasında gerçekleştirilecek bir sergiye katılmak üzere öğrencileri proje hazırlamaya teşvik etmektir. Bu proje için öğrencilerden önceki sergi gruplarında çalışmaya devam etmelerini söyleyin. Aşağıdaki adımlar doğrultusunda çalışmaya başlamaları için öğrencilere yol gösterin:

- Sunumda hem görsel hem de sözlü unsurlar olmalı. Mesela öğrenciler bunu bir izleyici kitesine sözlü olarak sunmak üzere hazırlanmalı. Sunumda olması gerekenler:
 - Eserin görsel bir açıklaması;
 - Eserde kullanılan semboller ve diller hakkında bilgi;
 - Esere ve eserin neyi temsil ettiğine ilişkin öğrencilerin kendi yorumları.
- Her grup üyesine bir rol verilir. Örneğin, eserler hakkında bilgi toplama, özetleme ve eserlerin sunumunu hazırlama gibi.
- Sınıf saati öğrencilerin öğretmen rehberliğinde sunumlarını hazırlamalarına fırsat vermek için kullanılmalı. Öğrenciler dersten sonra sunum üzerinde çalışmaya devam edebilir ve sunuma son halini verebilir.

Değerlendirme ve Kapanış (10 dakika)

Dersin sonunda, öğrencilerle sergi için kullanılacak olası başlıkları (isimleri) konuşun. Önerileri not edin ve bir sonraki derste bunları oylamaya hazırlanın. Öğrencilerle aşağıdaki soruları da ele almalısınız:

- Serginin ne zaman başlayacağına ve ne kadar süreceğine karar verin;
- Serginin nerede yapılacağına karar verin;
- Bir davetiye hazırlayın (bu bir sonraki ders için takip aktivitesi olabilir);
- Okulun geri kalanını sergiye nasıl davet edeceğinizi tartışın ve bunun için görev dağılımı yapın.

Ders ve serginin değerlendirmesi ve geri bildirim, sergiyi izleyenler tarafından yapılabilir. İzleyenlerden sergiyi dinledikten sonra öğrencilere ve öğretmene geri bildirim vermeleri istenebilir.

4.4.1 “Dilsel çevre” nedir?

Dilsel Çevre terimi Landry ve Bourhis (1997) tarafından ortaya atılmış ve şu şekilde tanımlanmıştır: “Kamuya açık yol işaretleri, reklam panoları, sokak ve yer isimleri, ticari işletme tabelaları ve kamu binalarındaki işaretlerin dili belirli bir alanın, bölgenin veya kentsel yerleşim bölgesinin dilsel çevresini oluşturmaktadır”.

Kaynak: Landry ve Bourhis (1997)

Dilsel Çevreler, bireylerin görünür işaretler oluşturduğu ve sergilediği her yerdir. Çevrimdışı dünyada buna ilan panoları, trafik işaretleri, reklam panoları, mağaza vitrinleri, posterler, bayraklar, afişler, grafitiler, menüler, tişörtler, dövmeler vb. de dahildir. Bununla birlikte, kamuya açık çevrimiçi dünya da dilsel çevrenin bir parçası olarak düşünülebilir. Yani Facebook, Twitter (X), Instagram, bloglar, web siteleri vb. de dilsel çevre verilerinin bulunabileceği yerlerdir.

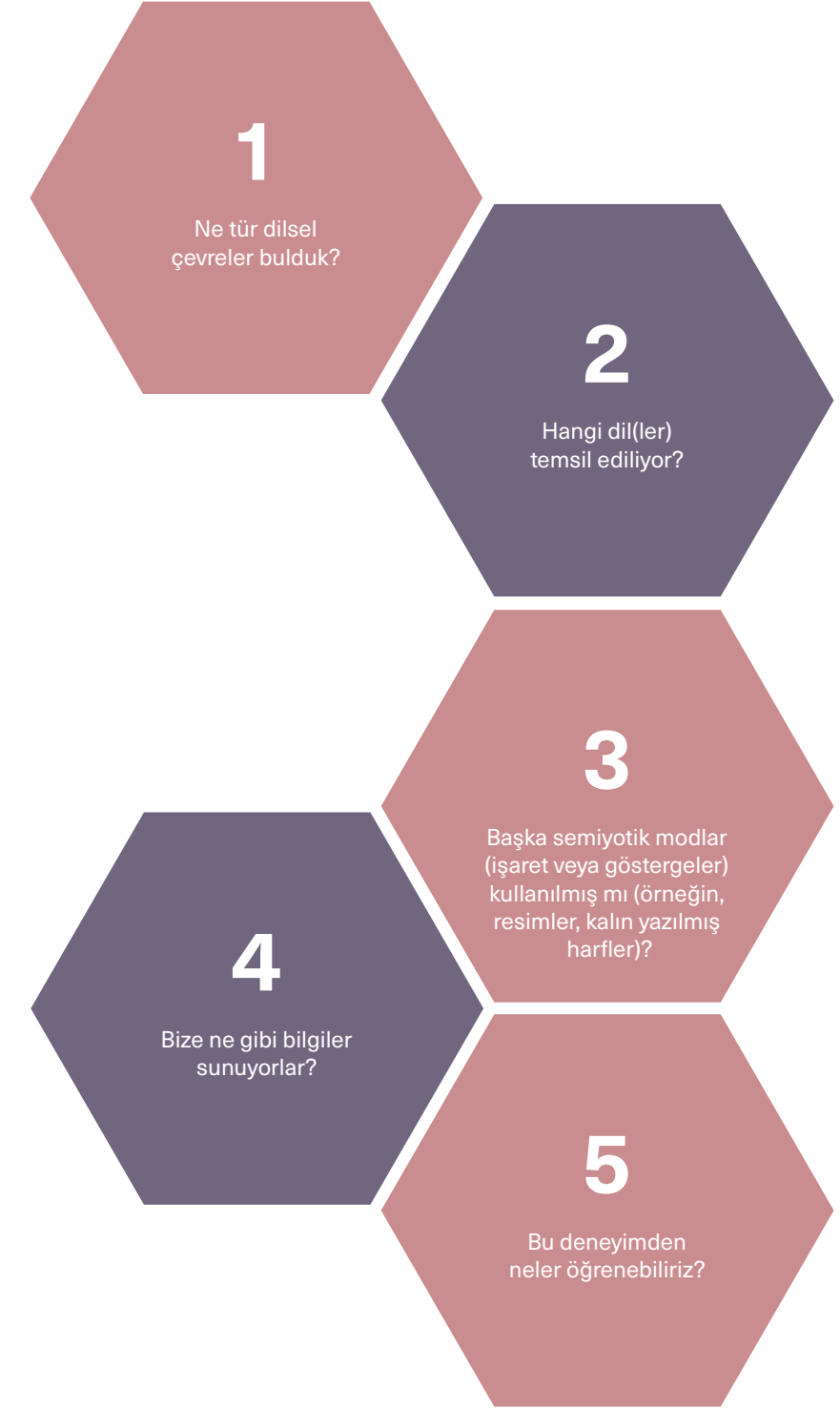
Kaynak: Digg Magazine (2016)

Dilsel çevreler, yukarıdan aşağıya (devlet ve yerel yönetim organları tarafından oluşturulan kamusal işaretler) ve aşağıdan yukarıya dil kullanımı olmak üzere (mağaza sahipleri, özel işletmeler vb. tarafından oluşturulan) iki ana kategoriye ayrılabilir.

Kaynak: Ben-Rafael, Shohamy, Amara and Trumper-Hecht (2006)

4.4.2 Okulumdaki Dilsel Çevreler

Okulumdaki dilsel çevreler:

4.4.3 Kıbrıs'taki Dilsel Çevreler

KIBRIS'TAKİ DİLSEL ÇEVRELER	
Kategori	Kategori
Sunulan dil(ler):	Sunulan dil(ler):
Tasarım tercihleri (örneğin, renkler, vurgulama, büyük harfler, kalın yazılmış harfler)	Tasarım tercihleri (örneğin, renkler, vurgulama, büyük harfler, kalın yazılmış harfler)
Elde edilen bilgiler (Bize ne anlatıyor?)	Elde edilen bilgiler (Bize ne anlatıyor?)
Yazar(lar):	Yazar(lar):
Amaç:	Amaç:

Kaynakça

Androutsopoulos, J. (2012). Introduction: Language and society in cinematic discourse [Giriş: Sinemaya özgü söylemde dil ve toplum]. *Multilingua*, 31(2-3), 139-154. <https://doi.org/10.1515/multi-2012-0007>

Androutsopoulos, J. ve Juffermans, K. (2014). Digital language practices in superdiversity: Introduction [Süper-çeşitlilikte dijital dil uygulamaları: Giriş]. *Discourse, Context and Media*. 3(4-5), 1-6.

Avrupa Komisyonu. (2007). *Final report from high level group on multilingualism [Üst düzey çokdillilik grubunun son raporu]*. Avrupa Toplulukları Resmi Yayınlar Ofisi. 22 Kasım 2023 tarihinde http://www.xn--sprkfrsvaret-vc4v.se/sf/fileadmin/PDF/High_Level_Group_Multilingualism.pdf adresinden erişildi.

Avrupa Konseyi. (1995). *Framework convention for the protection of national minorities [Ulusal azınlıkların korunmasına ilişkin çerçeve sözleşme]*. 23 Ekim 2023 tarihinde <https://rm.coe.int/16800c10cf> adresinden erişildi.

Avrupa Konseyi. (çevrimiçi). *Citizenship and participation [Yurttaşlık ve katılım]*. 23 Ekim 2023 tarihinde <https://www.coe.int/en/web/compass/citizenship-and-participation> adresinden erişildi.

Avrupa Konseyi (Bakanlar Komitesi). (2022). *Recommendation CM/Rec(2022)1 of the Committee of Ministers to member States on the importance of plurilingual and intercultural education for democratic culture [Bakanlar Komitesi'nin üye ülkelere demokrasi kültürü için çokdilli ve kültürlerarası eğitimin önemi üzerine CM/Rec(2022)1 sayılı Tavsiye Kararı]*. Avrupa Konseyi.

Tarihsel Dialog ve Araştırma Derneği (AHDR) (2023). *Politika belgesi: Sürdürülebilir barış için eğitim*. AHDR.

Tarihsel Dialog ve Araştırma Derneği (AHDR) (2011). *Sözlü tarihin tanıtımı: Hayattaki insanların öyküleri tarih olunca*. AHDR.

Ben-Rafael, E., Shohamy, E., Amara, M. H. ve Trumper-Hecht, N. (2006). Linguistic landscape as symbolic construction of the public space: The case of Israel [Kamusal alanın sembolik inşası olarak dilsel çevre: İsrail örneği]. *International Journal of Multilingualism*, 3(1), 7-30.

Bağışkan, T. (2014, November 8). Kıbrıs'ta Osmanlı - Türk eserleri (5), sıbyan mektepleri ve medreseler. *Yenidüzen Gazetesi*. <https://www.yeniduzen.com/kibrista-osmanli-turk-eserleri-5-81913h.htm>

Barton, D. ve Hamilton, M. (2000). Literacy practices [Okuryazarlık uygulamaları]. D. Barton, M. Hamilton ve R. Ivanič (Der.), *Situated literacies* içinde. *Theorising reading and writing in context* (ss. 7-14). Routledge.

Barton, D., Hamilton, M. ve Ivanič, R. (Der.). (2000). *Situated Literacies: Theorising reading and writing in context [Konumlanmış okuryazarlık: Okuma ve yazmayı bir bağlam içerisinde kuramlaştırma]*. Routledge.

Baker, W. (2006). *Foundations of bilingualism and bilingual education [İki dillilik ve iki dilli eğitimin temelleri]*. Multilingual Matters.

Behçet, H. (1969). Kıbrıs Türk Maarif tarihi (1571-1968). *Halkın Sesi*.

Birleşmiş Milletleri İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR). (çevrimiçi). *International standards governing migration policy*. <https://www.ohchr.org/en/migration/international-standards-governing-migration-policy>

Blommaert, J. (2006). Language ideology [Dil ideolojisi]. K. Brown (Der.), *Encyclopaedia of language and linguistics* içinde (2. bs., ss. 510-522). Elsevier.

Blommaert, J. ve Backus, A. (2011). Repertoires revisited: 'Knowing language' in super-diversity [Repertuarların gözden geçirilmesi: Süper-çeşitlilikte 'dil bilmek'], *Working Papers in Urban Language & Literacies*, 67. <https://wpull.org/product/wp67-repertoires-revisited-knowing-language-in-superdiversity/>

Blommaert, J., Collins, J. ve Slembrouck, S. (2005). Spaces of multilingualism [Çokdilliliğin mekânları]. *Language & Communication*, 25, 197-216.

Blommaert, J. ve Rampton, B. (2011). Language and superdiversity: A position paper [Dil ve süper-çeşitlilik: Bir görüş belgesi]. *Diversities*, 13(2), 1-21.

Bourdieu, P. (1991). *Language and symbolic power [Dil ve sembolik güç]* (Thompson, J. B. Der.; Raymond, G. ve Adamson, M. Çev.). Polity Press.

Chambers, J. K., Trudgill, P. ve Shilling-Estes, N. (Der.). (2006). *The handbook of language variation and change [Dil değişkesi ve değişiminin el kitabı]*. Blackwell.

Christofides, R. M. ve Stephanidis, S. (2017). Interview with Stephanos Stephanides [Stefanos Stefanidesle röportaj]. *Synthesis: An Anglophone Journal of Comparative Literary Studies*, 0(10), 131-141. <https://doi.org/10.12681/syn.16248>

Comber, B. (2001). Critical literacy and local action: Teacher knowledge and a "new" research agenda [Eleştirel okuryazarlık ve yerel girişim: Öğretmen bilgisi ve "yeni" bir araştırma gündemi]. B. Comber ve A. Simpson (Der.), *Negotiating critical literacies in classrooms* içinde (ss. 272-282). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Comber, B. ve Nixon, H. (2008) Spatial literacies, design texts, and emergent pedagogies in purposeful literacy curriculum [Amaca yönelik okuryazarlık müfredatında mekânsal okuryazarlık, tasarım yazıları ve yükselen pedagojiler]. *Pedagogies: An International Journal*, 3(4), 221-240.

Comber, B. ve Nixon, H. (2011). Critical reading comprehension in an era of accountability [Hesap verebilirlik çağında eleştirel okuduğunu anlama]. *The Australian Educational Researcher*, 38(2), 167-179.

Crowley, T. (1988). *The politics of discourse: The standard language question in British cultural debates [Söylem siyaseti: Britanyalı kültürel tartışmalarında ölçünlü dil mevzusu]*. Macmillan.

Cruikshank, D. R., Jenkins, D. B. ve Metcalf, K. K. (2003). *The act of teaching [Öğretme eylemi]* (3. bs.). McGraw Hill.

Diggit Magazine (2016, 30 Eylül). Linguistic landscapes: An introduction [Dil Manzaraları Giriş]. *Diggit Magazine*. <https://www.diggitmagazine.com/articles/linguistic-landscapes-introduction>

Eckert, P. (2012). Three waves of variation study: The emergence of meaning in the study of sociolinguistic variation [Değişke çalışmalarının üç dalgası: Değişkeci toplumdilbilim çalışmalarında anlamın ortaya çıkması]. *Annual Review of Anthropology*, 41, 87-100. <http://www.jstor.org/stable/23270700>

Fishman, J. (2002). Diglossia and societal multilingualism: Dimensions of similarity and difference [Bir toplumda iki dil kullanılması durumu (diglossia) ve toplumsal çokdillilik: Benzerlik ve farklılığın boyutları]. *International Journal of the Sociology of Language*. 157, 93–100.

Foucault, M. (1971). Orders of discourse [Söylemin düzenleri]. *Social Science Information*, 10(2), 7–30. <https://doi.org/10.1177/053901847101000201>

García, O. ve Wei, L. (2014). *Translanguaging: Language, bilingualism and education [Diller arası geçişlilik: Dil, iki dillilik ve eğitim]*. Palgrave.

Gardner, H. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences [Zihnin çerçeveleri: Çoklu zeka kuramı]*. Hachette.

Gee, J. P. (1999). *An introduction to discourse analysis: Theory and method [Söylem analizine giriş: Kuram ve yöntem]*. Routledge.

Georgiou, M. (2010). Intercultural competence in foreign language teaching and learning: Action inquiry in a Cypriot tertiary institution [Yabancı dil öğretimi ve öğreniminde kültürlerarası yeterlilik] [Yayınlanmamış doktora tezi]. 23 Ekim 2023 tarihinde https://eprints.nottingham.ac.uk/11866/1/Intercultural_competence_in_FLL.pdf adresinden erişildi.

Gorter, D. (2006). *Linguistic landscape: A new approach to multilingualism [Dilsel çevre: Çokdilliliğe yeni bir yaklaşım]*. Multilingual Matters.

Gorter, D. ve Cenoz, J. (2015). Translanguaging and linguistic landscapes [Diller arası geçişlilik ve dilsel çevreler]. *Linguistic Landscape*, 1(1-2), 54-74. <https://doi.org/10.1075/ll.1.1-2.04gor>

Hadjioannou, X. (2006). Linguistic variation in Greek Cypriot elementary education [Kıbrıslı Rum ilköğretiminde dil değişkesi]. W. Wiater ve G. Videscott (Der.), *School systems in multilingual religions of Europe* içinde (ss. 395-414). Peter Lang.

Hadjioannou, X., Tsiplakou, S. ve Kappler, M. (2011). Language policy and language planning in Cyprus [Kıbrıs'ta dil politikası ve dil planlaması]. *Current Issues in Language Planning*. Routledge, 12 (4): 503–569. <https://doi.org/10.1080/14664208.2011.629113>

Hadjipieris, I. ve Kabataş, O. (2017). *Koinó Λεξικό Της Ελληνοκυπριακής και Τουρκοκυπριακής Διαλέκτου (İstorikó – etimologikó)*, [Kıbrıs Rum ve Türk diyalektlerinin ortak sözlüğü (tarihi ve etimolojik)]. *A common dictionary of the Cypriot Greek and Cypriot Turkish dialects (historical-etymological)*.

Hamilton, M. (1994). Introduction: Signposts [Giriş: Kılavuz]. M. Hamilton, D. Barton ve R. Ivanič (Der.), *Worlds of literacy* içinde (ss. 1-14). Multilingual Matters.

Ioannidou, E. (2012). Language policy in Greek Cypriot education: Tensions between national and pedagogical values, *Language, Culture and Curriculum [Kıbrıs Rum eğitiminde dil politikası: Ulusal ve pedagojik değerler arasındaki gerilimler, Dil, Kültür ve Müfredat]*, 25:3, 215-230

Ioannidou, E., Karatsareas, P., Lytra, V. ve Tsiplakou, S. (2020). Why and how to integrate non-standard linguistic varieties into education: Cypriot Greek in Cyprus and the UK [Ölçülü olmayan dil türlerini eğitime neden ve nasıl entegre etmeli: Kıbrıs ve Birleşik Krallık'ta Rumca]. *Languages, Society and Policy*, 1-9. <https://doi.org/10.17863/CAM.54137>

Ioannidou, E., Kiourti, E. ve Christofidou, C. (2019) Literacy education in prison: Developing a social literacy programme in the prison school of Cyprus [Hapishanede okuryazarlık eğitimi: Kıbrıs'ın hapishane okulunda sosyal okuryazarlık programı geliştirmek]. *Research Papers in Education*, 34(5), 597-620.

Jones, R. ve Hafner, C. (2021). *Understanding digital literacies: A practical introduction [Dijital okuryazarlıklarını anlamak: Pratik bir giriş]*. Routledge.

Jørgensen, J. N., Karrebæk, M., Madsen, L. M. ve Møller, J. S. (2011). Polylingualism in superdiversity [Süper-çeşitlilikte çokdillilik]. *Diversities*, 13(2), 23–37.

Karpava, S. (2022). Multilingual linguistic landscape of Cyprus [Kıbrıs'ın çokdilli dilsel çevresi], *International Journal of Multilingualism*. 10.1080/14790718.2022.2096890

Karyolemu, M. (2001). From linguistic liberalism to legal regulation: The Greek language in Cyprus [Dilsel liberalizmden yasal düzenlemeye: Kıbrıs'ta Yunanca]. *Language Problems and Language Planning*, 25(1), 25-51.

Kasanga, L. (2010). Streetwise English and French advertising in multilingual DR Congo: Symbolism, modernity, and cosmopolitan identity [Çokdilli Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde şehirli İngilizcesi ve Fransızcası kullanan reklamcılık]. *International Journal of the Sociology of Language*, 2010(206), 181-205. <https://doi.org/10.1515/ijsl.2010.053>

Kress, G. (1997) *Before writing: Rethinking the paths to literacy [Yazmadan önce: Okuryazarlığa giden yolları yeniden düşünmek]*. Routledge.

Landry, R. ve Bourhis, R. Y. (1997). Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study [Dilsel çevre ve etnodilbilimsel canlılık: Gözlemsel bir çalışma]. *Journal of Language and Social Psychology*, 16(1), 23–49. <https://doi.org/10.1177/0261927X970161002>

Lewis, M., Flint, A. S. ve Van Sluys, K. (2002). Taking on critical literacy: The journey of newcomers and novices [Eleştirel okuryazarlığı üstlenmek: Yeni gelenler ve yeni başlayanların yolculuğu]. *Language Arts*, 79, 382–392.

Maalouf, A. (2000). *On Identity [Kimlik üzerine]*. Harvill.

May, S. (2001). *Language and minority rights: Ethnicity, nationalism, and the politics of language [Dil ve azınlık hakları: Etnisite, milliyetçilik ve dilin politikası]*. Longman.

Newman, D. (2020). *The noisy classroom: Developing debate and critical oracy in schools.[Gürültülü sınıf: Okullarda ayırtma ve eleştirel dinlemeyi geliştirmek]*. Routledge.

Nordquist, R. (2020). *Definition and examples of language contact [Dil temasının tanımı ve örnekleri]*. 23 Ekim 2023 tarihinde <https://www.thoughtco.com/what-is-language-contact-4046714> adresinden erişildi.

Otsuji, E. ve Pennycook, A. (2010). Metrolinguism: fixity, fluidity and language in flux [Metrodillilik: Sabitlik, akışkanlık ve değişmekte olan dil]. *International Journal of Multilingualism*, 7(3), 240-254. doi: 10.1080/14790710903414331

Papadopoulou, A. (2019). *Modern Greek Language course in contemporary Junior High School: Discourses and practices [Çağdaş bir ortaokulda Modern Yunanca dili dersi: Söylemler ve uygulamalar]* [Yayınlanmamış doktora tezi]. 22 Ekim 2023 tarihinde www.lib.auth.gr adresinden erişildi.

Park, M. S. (2013). Code-switching and translanguaging: Potential functions in multilingual classrooms [Dil değiştirme ve diller arası geçişlilik: Çokdilli sınıflarda olası fonksiyonları]. *Columbia University Working Papers in TESOL & Applied Linguistics*, 13(2), 50-52.

Pehlivan, A. (2018). Medium of Instruction Policies: Turkish Cypriots and their reflections on instructional technologies [Öğretim dili politikaları: Kıbrıslı Türkler ve öğretim teknolojileri üzerine düşünceleri]. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 14(5), 1683-1693. <https://doi.org/10.29333/ejmste/85107>

Sarpten, S. (2020). *Kıbrıs Türk eğitim sisteminin tarihsel gelişimi şura kararları ve eğitim politikaları*. Işık Kitabevi Yayınları.

Sarpten, S. (2023, May 22). Katlanarak büyüyen tehlike. *Yenidüzen Gazetesi*. https://www.yeniduzen.com/katlanarak-buyuyen-tehlike-20560yyhtm?fbclid=IwAR1IKI850MeP7rnJzsdOjflx_11C8Av0aSF3k6ZaGInciy_kWiy3Ek1EbFs

Saxena, M. ve Omoniyi, T. (2010). Contending with globalization in world Englishes [Dünya İngilizcelerinde küreselleşme ile mücadele etmek]. *Multilingual Matters*. <https://doi.org/10.21832/9781847692764>

Sebba, M. (2013). Multilingualism in written discourse: An approach to the analysis of multilingual texts [Yazılı söylemde çokdillilik: Çokdilli metinlerin analizine bir yaklaşım]. *International Journal of Bilingualism*, 17(1), 97-118. <https://doi.org/10.1177/1367006912438301>

Shohamy, E. (2006). *Language policy: Hidden agendas and new approaches [Dil politikası: Gizli gündemler ve yeni yaklaşımlar]*. Routledge.

Shohamy, E. ve Gorter, D. (Der.) (2009). *Linguistic landscape: Expanding the scenery [Dilsel çevre: Manzarayı genişletmek]* Routledge.

Silverstein, M. (1996). Monoglot standard in America: Standardization and metaphors of linguistic hegemony [Amerika'da tek dil bilme normu: Dilsel hegemoninin standardizasyonu ve metaforları]. D. Brenneis ve R. K. S. Macaulay (Der.), *The matrix of language: Contemporary linguistic anthropology* içinde (ss. 284-306). Routledge.

Smith, J. S. (2009). *Art and society in Cyprus from the bronze age into the iron age [Kıbrıs'ta tuna çağından demir çağına sanat ve toplum]*. Cambridge University Press.

Street, B. (2016). Literacy and development: Ethnographic perspectives [Okuryazarlık ve gelişim: Etnografik perspektifler]. *Sempozyum: Education and the sustainable development goals in the Commonwealth and beyond: Shifting the discourse*. Londra, 26 – 27 Nisan 2016. 23 Ekim 2023 tarihinde www.ramphalinstitute.org/uploads/.../literacy_and_development_by_prof_b_street.pdf adresinden erişildi.

Street, B. V. (1984). *Literacy in theory and practice [Kuramda ve uygulamada okuryazarlık]*. Cambridge University Press.

Street, B. V. (2006). Autonomous and ideological models of literacy: Approaches from new literacy studies [Okuryazarlığın bağımsız ve ideolojik örnekçeleri: Yeni okuryazarlık çalışmalarından yaklaşımlar]. *Media Anthropology Network E-Seminar* 9. https://www.philbu.net/media-anthropology/street_newliteracy.pdf

Stroud, C. ve Mpendukana, S. (2009). Towards a material ethnography of linguistic landscape: Multilingualism, mobility and space in a South African township [Dilsel çevrenin materyal etnografisine doğru: Bir Güney Afrika kasabasında çokdillilik, hareketlilik ve mekân]. *Journal of Sociolinguistics*, 13, 362-386. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9841.2009.00410.x>

Themistocleous, C. (2019). Conflict and unification in the multilingual landscape of a divided city: The case of Nicosia's border [Bölünmüş bir kentin çokdilli dil manzarasında çatışma ve birleşme: Lefkoşa'nın sınırı örneği]. *Multilingual and Multicultural Development*, 40 (2), 94-114, ISSN 17477557. 23 Ekim 2023 tarihinde <https://doi.org/10.1080/01434632.2018.1467425> adresinden erişildi.

Trimikliniotis, N. (2004). Mapping discriminatory landscapes in Cyprus: Ethnic discrimination in a divided education system [Kıbrıs'ın ayrımcı çevrelerini haritalandırma: Bölünmüş bir eğitim sisteminde etnik ayrımcılık]. *The Cyprus Review*, 15(2), 53-86.

Trimikliniotis, N. ve Demetriou, C. (2005). Active participation of immigrants in Cyprus [Kıbrıs'ta göçmenlerin aktif katılımı] POLITIS projesi. Oldenburg: Interdisciplinary Centre for Education and Communication in Migration Processes (IBKM). [Kıbrıs'ta göçmenlerin aktif katılımı [Kıbrıs'ta göçmenlerin aktif katılımı POLITIS projesi. Oldenburg: Göç Süreçlerinde Disiplinlerarası Eğitim ve İletişim Merkezi]. 30 Ocak 2009 tarihinde https://ec.europa/migrant-integration/sites/default/files/2011-06_21490_265311188.pdf adresinden erişildi.

Trimikliniotis, N. ve Demetriou, C. (2008). Evaluating the anti-discrimination law in the Republic of Cyprus: A critical reflection [Kıbrıs Cumhuriyeti'ndeki ırkçılık karşıtı yasanın değerlendirmesi]. *The Cyprus Review*, 20(2), 79-116.

Trimikliniotis, N. ve Demetriou, C. (2012). Cyprus [Kıbrıs]. R. Zapata-Barrero ve A. Triandafyllidou (Der.), *Addressing tolerance and diversity discourses in Europe: A comparative overview of 16 European countries* içinde (ss. 275-293). CIDOB.

Trimikliniotis, N. ve Pantelides, P. (2003). Mapping discrimination in Cyprus: Ethnic discrimination in the labour market [Kıbrıs'ta ayrımcılığı haritalandırmak: İş piyasasında etnik ayrımcılık]. *The Cyprus Review*, 15(1), 121-148.

Tsiplakou, S. (2023). Conflictual translanguaging in the linguistic landscape of a divided city [Bölünmüş bir şehrin dilsel çevresinde çelişkili diller arası geçişlilik]. *Journal of Language Aggression and Conflict* (çevrimiçi makale). <https://doi.org/10.1075/jlac.00081.tsi>

Ufuk, H. ve Çağanağa, Ç. K., (2016). A general overview over Northern Cyprus education policies between 1983-2016 [1983-2016 yılları arasında Kuzey Kıbrıs eğitim politikalarına genel bir bakış]. *Open Access Library Journal*, 6, 1-17. 10.4236/oalib.1104809.

UNESCO (2003). *Education in a multilingual world: UNESCO education position paper [Çokdilli bir dünyada eğitim: UNESCO eğitim üzerine görüş belgesi]*. UNESCO.

Van Sluys, K., Lewison, M. ve Flint, A. S. (2006). Researching critical literacy: A critical study of analysis of classroom discourse [Eleştirel okuryazarlığı araştırmak: Sınıfıçı söylemin analizinin eleştirel çalışması]. *Journal of Literacy Research*, 38(2), 197-233.

Vertovec, S. (2007). Super-diversity and its implications [Süper-çeşitlilik ve olası sonuçları]. *Ethnic and Racial Studies*, 30(6), 1024-1054.

Visser, B. A., Ashton, M. C. ve Vernon, P. A. (2006). Beyond g: Putting multiple intelligences theory to the test [G'nin ötesi: Çoklu zeka kuramını test etmek]. *Intelligence*, 34(5), 487-502.

Wei, L. (2018). *Translanguaging and code-switching: What's the difference? [Diller arası geçişlilik ve dil değiştirme: Aralarındaki fark ne?]*. Oxford University Press (OUP) blog. <https://blog.oup.com/2018/05/translanguaging-code-switching-difference/>

Weir, W. W. (1952). *Education in Cyprus: Some theories and practices in education in the Island of Cyprus since 1878 [Kıbrıs'ta eğitim: Kıbrıs adasında 1878'den beri eğitim kuram ve uygulamaları]*. Cosmos Press Ltd.

Winford, D. (t.y.). Languages in contact [Temas halindeki diller]. *Linguistic Society of America Resource Hub*. <https://www.linguisticsociety.org/resource/languages-contact>

Yaşın, M. (2012, 22 Mart). *Writing from a Mediterranean island: Between languages and literary spaces [Bir Akdeniz adasından yazmak: Diller ve edebi mekânlar arasında]* [Sunum]. Mediterranean Topographies/Comparative Literature, Centre for European Studies, International Institute, University of Michigan, Ann Arbor, US.

Zembylas, M. (2012). Pedagogies of strategic empathy: Navigating through the emotional complexities of anti-racism in higher education [Stratejik empati pedagojileri: Yüksek öğretimde ırkçılık karşıtlığının duygusal karmaşıklığında dümen tutmak]. *Teaching in Higher Education*, 17(2), 113-125. doi: 10.1080/13562517.2011.611869

Ekler

Ek A: Kıbrıslı Türkçesi Dil Kurumu - Sami Özuslu, 23 Kasım 2018

Bu makalenin QR kodu çalışmıyorsa, Ünite 3'teki Ders Planı 3'ün 3. Aktivitesi için aşağıdaki metni kullanabilirsiniz.

Kıbrıslı Türkçesi Dil Kurumu – Sami Özuslu, Yenidüzen 23 Kasım 2018

Böyle bir kurumumuz yok.

Zaten mevzu da o...

Neden olmasın?

Kıbrıslı Türklerin 'dil'ini araştıran, kayda geçiren ve yayan bir daire, bir oluşum niçin yok?

Devletimizin her türlü dairesi var.

Ancak 'dil'le ilgilenen bir yer yok.

Kültür Dairesi böyle bir sorumluluk alabilir mi?

Akla en yakın, sorumluluk alanı en benzeşen daire orası olsa gerek...

Ancak mevcut yapısıyla altından kalkabilir mi bu işin, bilmem.

Ancak böyle bir oluşuma ihtiyaç olduğu kanaatindeyim.

Sadece dile değil. Kıbrıslı Türklerin her türlü her değerine sahip çıkmak, kayıt altına almak, geliştirmek, yaymak gerekiyor.

Şu yeryüzünde 'farklılıkların çeşitliliği' içerisinde huzur içinde yaşayabilmenin yolu o farkları koruyabilmekten de geçiyor çünkü...

Birçok ülkede dil kurumları var. Üniversitelerde o dile dair kürsüler, bölümler var.

Bizde hiçbiri yok.

Dilimiz 'Türkçe', evet...

Ancak kendimize özgü dil özelliklerimiz de var.

Buna ister 'diyalekt farkı' diyelim, ister 'ağız farkı' siye tanımlayalım, sonuçta 'Kıbrıslı Türkçesi' diye, hala yaşayan bir dil vardır.

Giderek unutulmaya/unutturulmaya yüz tutmuş olsa da, Kıbrıslı Türklerin, binlerce yıllık geçmişten gelen, farklı kültürlerden etkilenerek şekillenmiş bir 'konuşma dili' vardır.

'Yazı dili'nde 'merkezi Türkçe' diyebileceğimiz İstanbul Türkçesi'ne itirazım yok.

Ancak iş konuşmaya gelince, bırakın herkes istediği

şekilde, bildiği kelime ve deyimlerle konuşsun!

Bu zaten temel bir 'insan hakkı'dır.

Zira 'Kıbrıs Türkçesi' Kıbrıslı Türklerin 'anadili'dir.

Dil konusu 'sosyolojik'tir. Ama 'tarihsel'dir aynı zamanda... 'Antropoloji', 'arkeoloji' ve daha birçok dal da dile yakından alakalıdır.

Dil bilimciler bu konunun merkezinde yer alırlar ama 'dil' konusunda sosyal bilimlerin birçok disiplinin yolu kesişir. Haliyle geniş bir çalışma alanıdır.

Bu yüzden ki 'Kıbrıs Türkçesi'ni araştırmak, kayıt altına almak, yaygınlaştırmak için ciddi bir mekanizma oluşturulmalıdır.

Geçmişten günümüze 'Kıbrıslı Türkçesi'ne dair çeşitli araştırmalar yapılmış, kimi sözlükler yazılmıştır ama

çoğunlukla bireysel çabalar sonucu ortaya çıkan bu son derece değerli eserlerin devamlılığı ve eksik bıraktıklarını tamamlama hedefiyle hareket edilmelidir.

Kuşkusuz 'dil' meselesine nasıl bakılacağı ideolojik bir meseledir. 'Politik' bir mevzudur da...

Mesela kimileri için yukarıda yazılanlar 'saçma'dır, zira 'Türkçe tektir' ve dünyadaki bütün Türkler aynı şekilde konuşup yazmalıdır.

Oysa farklılıkların nedeni kültürel etkileşim, yaşanan coğrafya ve beşeri etkileşimlerdir.

Zaten mevzu o 'farkları' kabul edebilmektir.

Kıbrıslı Türklerin konuştukları dil elbette adanın 'Kıbrıs Yunancası' konuşan toplumundan da, Kıbrıs'a gelip giden Venedikli'den de, Lüzinyan'dan da, Roma'dan bir şekilde etkilenecekti.

Etkileşim kötü bir şey değil zaten!..

Sorun 'saf', 'ari' insan toplulukları olduğunu iddia etmek ya da herkesi 'tektipleştirme'ye çalışmak...

Ne dersiniz?

Yapacayık bu işi?

E hade...

Kaynak: Özuslu, S. (23 Kasım 2018) Kıbrıslı Türkçesi Dil Kurumu – *Yenidüzen*.

<https://www.yeniduzen.com/kibrisli-turkcesi-dil-kurumu-13265yy.htm>

Ek B: Kim Haklı? Son Dönemlerde Gerçekleşen Protestolar Kapsamında Rumca Üzerine Bir Tartışma

Sayfa 72'de yer alan 4.3.5 Aktivitesindeki video için aşağıdaki çeviri metninden yararlanabilirsiniz.

"Artık Yeter/Buraya gadar (os dame)' hareketi ortaya çıktı. Binlerce Kıbrıslı Rum'u Lefkoşa sokaklarında harekete geçirdi", pandemi yönetimini küçük düşürdü ve yeniden birleşme lehine ve yolsuzluğa karşı sloganlar atıldı. Kıbrıs lehçesinde 'os dame' 'artık yeter' anlamına gelir. Kıbrıs toplumunun büyük bir bölümünü etkilemiştir. Kıbrıs lehçesini kullanarak Kıbrıs lehçesi hakkındaki tartışmayı yeniden başlattı toplumda. Yaygın dili kullanmamak için doğrudan Eski Yunanca bir kelimedenden gelen bir ifade kullanıyorlar. Kıbrıs lehçesi bir protesto biçimi olarak kullanıldı ve sadece mevcut gruplar tarafından kullanılmadı. Antifa gibi, Filoxenia dışındaki büyükanneler de bunu kullandı. 'Artık yeter (Kıbrıs lehçesinde *kanei pleon*) yazan posterler taşıdılar"

Bu kelimeler yaygın olarak kullanılsa da, yazı dili değil. Eğer "OS DAME"yi "omicron" (Yunan alfabesinde kısa 'o') ile yazarsanız bu hatalı bir yazım olur. Eğer 'E' ile yazarsanız bu sizin okuma yazma bilmediğiniz anlamına gelmez, sadece daha önce yazılışını hiç görmediğiniz anlamına gelir.

Şimdi eğitim bakanı geliyor ve hareketi bu ifadeyi kullandıkları ve bu şekilde yazdıkları için eleştiriyor kelimeyi basitleştirmek için böyle yazdılar. Kimsenin bize doğru şekilde nasıl yazıldığını öğretmediği bir kelimeyi basitleştirdiler. Kısaca, insanların ne yazıldığını anlamalarına yardımcı oldu yanlış yazılması ve aynı zamanda yanlış seçmelerinin sebebi bunun bir protesto biçimi olmasıdır. Bunu kullanan insanlara bravo. Bu şekilde kullandılar çünkü Antik Yunan dilinden geliyor.

Antitez halktır. Halk kimliğinin farklı olduğuna inanıyor çünkü lehçeyi kullanıyor bu toprakların 'Yunanlılığını' göz ardı ederek. Kıbrıs lehçesini kullanarak bir dili konuşan bir topluluğu tanımlayabilirsiniz yani, Kıbrıslı Rumları. Etnik kökene rağmen yaş ve cinsiyet gibi çeşitli kimlikleri tanımlayabilirsiniz.

Kıbrıs lehçesini neden okullarda görmediğimiz daha çok siyasi bir meseledir. 1960'tan bu yana, cumhuriyetin kuruluşundan 2010'a kadar, eğer ülkenin dil tarihi üzerinde çalışma yapmışsanız ve insanların nasıl konuştuğu hakkında hiçbir fikriniz yoksa Kıbrıs lehçesi diye bir şey olmadığını varsayarsınız.

Pedagogların bilimsel metodolojisine göre ortak dil kullanmak çocukların anlamasına yardımcı oluyor. Fakat Kıbrıs lehçesi okullarda ancak bu kadar öğretiliyor. Eleştirel dilbilgisi programı bağlamında Kıbrıs lehçesi gündeme geldi, okullarda karşılaştırmalı olarak tanıtılması için ya da ortak dile alternatif olarak ele alınması için. Kaos çıktı. "Bizi Helenizmden arındırmaya çalışıyorlar", diyerek insanlar bunu radyolarda tartıştılar. En büyük tepki kilisedeki Başpiskopostan geldi. Bunun bir "terfi" çabası olduğunu iddia etti. Kıbrıs lehçesini bir dil haline getirmek istediklerini ve bunun Helenizm'den arındırmaya yol açacağını (iddia etti).

Bunu (Kıbrıs lehçesini) öğretmek söz konusu olamaz çünkü farklı bir dil değil. Okullarda çocukları düzeltmek zorunda kalıyorum "nasıl geçirdiydim haftasonumu?" sorusunu doğru bir şekilde nasıl söyleyeceklerini anlatıyorum, o zaman bu bir 'pedagog (eğitimci) suçu' gibi bir şey oluyor.

Kıbrıs'ta insanlar ve çocuklar istedikleri gibi konuşmakta ve kendilerini ifade etmekte özgürdüler. Yunancadaki diğer lehçeler gibi yerel lehçeye de aşinadılar. Aynı zamanda modern Yunan dilini de öğreniyorlar okullarda olması gerektiği gibi.

İsveç'ten ve dünyanın dört bir yanından gelen arkeologlar var Kıbrıs yazıtlarını incelemek için geliyorlar ve biz bir sesi değiştirmenin yanlış olduğuna inanıyoruz.

Tekrar ediyorum, lehçe bir dil değildir okullarda öğretilemez çünkü sınırları vardır. Okullarımızdaki çocuklar bu lehçeyle karşılaşılıyor ve örneğin bu yıl Yunan Devrimi'nin 200. yılı nedeniyle Vasilis Michaelides'in en iyi bilinen "9 Temmuz" şiiri ile geliyorlar.

Kıbrıs dili yıllar içinde evrildi. Sadece protesto dili değil, aynı zamanda sanatın dilidir. Tiyatroda oyuncular (Kıbrıs lehçesinde) kendilerini ifade etmenin önemli olduğuna inanıyor çünkü Kıbrıs lehçesinin "ana dilleri" olduğuna inanıyorlar. Bunun pek çok anlamı var: bu benim annemin, babamın ve büyükannemin dili. Bu benim evimle bağ kurduğum dildir. İnsanlar bunu öylece bir kenara atamaz çünkü çok duygu yüklü bir konu.

Tarihsel Diyalog ve Araştırma Derneği 2003 yılında Lefkoşa, Kıbrıs'ta kurulmuş olan kültürlerarası ve kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum örgütüdür. AHDR herkese yönelik farklı öğrenme fırsatlarına erişim olanağı sağlayarak öğretmenler, öğrenciler ve insanlar arasında diyalog, eleştirel düşünme ve kültürlerarası anlayışın gelişmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. AHDR, Kıbrıs Tarihi'nin eleştirel ve kapsamlı bir şekilde incelenmesini ve araştırılmasını teşvik etmekte; Tarih ve Barış / Irkçılık Karşıtı Eğitim ile ilgili eğitimciler ve öğrenciler için sınıflarda ve sınıf dışında paylaşılacak ve kullanılacak tamamlayıcı eğitim materyalleri geliştirmekte; diyalog ve çok perspektifliliğin önemi konusunda kamu bilincini artırmakta ve yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde eğitim yoluyla Barış ve Şiddetsizlik Kültürünü teşvik etmektedir. 2011 yılında AHDR, Lefkoşa'nın kalbinde, BM kontrolündeki ara bölgede benzersiz bir eğitim, kültür ve toplum merkezi olan Dayanışma Evi'ni (H4C) açmıştır.

